

RAPORT PODSUMOWUJĄCY OGÓLNOGMIĘSKIE KONSULTACJE SPOŁECZNE

Opracowanie raportu:

Dział Diagnoz i Partycypacji Laboratorium Innowacji Społecznych

konsultacje@lis.gdynia.pl, tel. (58) 727 39 08

Spis treści

I. WPROWADZENIE	3
II. INFORMACJE O KONSULTACJACH	4
Przebieg procesu konsultacji	4
Opis poszczególnych etapów konsultacji	5
Etap diagnostyczny	5
Etap narady społecznej	6
Etap zbierania uwag i pomysłów	10
Etap wypracowania rozwiązań – IDEATHON	13
III. WNIOSKI	15
Narada społeczna	15
Etap zbierania uwag i pomysłów	20
Zieleń oczami mieszkańców	20
Woda – problemy i rozwiązania	22
Powietrze	25
Zaangażowanie w działania	28
Odpowiedzialność za działania	33
IV. PODSUMOWANIE – DECYZJE PREZYDENTA	33
V. ZAŁĄCZNIKI	50

I. WPROWADZENIE

Uwzględnienie konsekwencji zmiany klimatu w rozwoju miasta jest niezbędne dla zapewnienia bezpiecznego i sprawnego jego funkcjonowania oraz wysokiej jakości życia mieszkańców. W Gdyni od kilku lat realizowane są różnego rodzaju działania przygotowujące miasto do zmian. Przyjęty uchwałą nr VIII/233/19 Rady Miasta w kwietniu 2019 roku „Plan Adaptacji Miasta Gdyni do zmian klimatu do 2030 roku”¹ zawiera diagnozę przyczyn tych zmian, wskazuje sektory najbardziej narażone na ich skutki oraz katalog działań, które należy podjąć, aby zminimalizować zagrożenie dla życia i zdrowia gdynian powodowane przez coraz częściej doświadczane negatywne zjawiska takie, jak nagłe powodzie miejskie, deszcze nawalne, fale upałów, czy susze.

Działaniom podejmowanym przez urzędników towarzyszy przekonanie, że planowane i realizowane programy mogą przynieść maksymalne rezultaty tylko wtedy, gdy zaangażowane w nie zostaną nie tylko struktury Miasta, ale też społeczności lokalne i mieszkańcy. Z tego powodu powstał pomysł na wieloetapowe konsultacje, obejmujące szereg działań zapraszających gdynian i gdynianki do namysłu nad zmianą klimatu i jej skutkami w lokalnym wymiarze.

Głównym założeniem konsultacji było dotarcie do różnych grup – zarówno indywidualnego mieszkańca, społeczności lokalnych, jak również przedstawicieli instytucji i organizacji. Poszukiwano metody, która pozwoliłaby zachęcić do udziału jak najszerszą grupę mieszkańców, przy czym założeniem było, żeby nie ograniczyć się do zebrania opinii, ale przede wszystkim zaangażować, skłonić do namysłu, a nawet podjęcia wspólnych oddolnych działań. Cały proces podzielono na etapy, które ściśle się ze sobą łączyły, a każdy stanowił punkt wyjścia do kolejnego działania, korzystając z wcześniej zebranej i opracowanej wiedzy, materiałów czy ustaleń.

Niniejszy raport zawiera podsumowanie prowadzonych działań jak również zbiera wnioski, jakie pojawiły się na każdym z etapów i poddaje je analizie. Ze względu na to, że każda część procesu miała swoją specyfikę i była skierowana do różnych grup, wnioski zostały uporządkowane według etapów.

Raport uzupełniają załączniki zawierające:

- zebrane pomysły i rekomendacje wypracowane na etapie narady społecznej,
- opracowane odpowiedzi zebrane w ankiecie konsultacyjnej dla mieszkańców,
- opracowane koncepcje powstałe w ramach Ideathonu.

---

¹<https://bip.um.gdynia.pl/programy-w-2020-roku,8228/plan-adaptacji-miasta-gdyni-do-zmian-klimatu-do-roku-2030,541418>

II. INFORMACJE O KONSULTACJACH

Celem Gdyńskiego Dialogu o Klimacie było wypracowywanie rozwiązań i rekomendacji oraz zebranie opinii i pomysłów, które na trzech poziomach – całego miasta, wspólnot lokalnych oraz indywidualnego mieszkańca – mogą ograniczać negatywne zjawiska związane kryzysem klimatycznym i pozwolą się lepiej do niego przygotować.

Jednostką odpowiedzialną za przygotowanie i przeprowadzenie konsultacji społecznych w imieniu Prezydenta Miasta Gdyni było Laboratorium Innowacji Społecznych (LIS) we współpracy z innymi jednostkami zajmującymi się poszczególnymi obszarami adaptacji do zmian klimatu, w szczególności Wydziałem Środowiska. Na etapie narady społecznej zaangażowane były również jednostki : Wydział Ogrodnika Miasta, Samodzielny Referat ds. Energetyki, Referat Zrównoważonej Mobilności, Zarząd Komunikacji Miejskiej w Gdyni oraz Zarząd Dróg i Zieleni w Gdyni.

Formalną podstawą ogłoszenia konsultacji było Zarządzenie Prezydenta Miasta Gdyni [nr 2817/20/VIII/R z dnia 13.10.2020r.](#)

Przebieg procesu konsultacji

Cały proces Gdyńskiego Dialogu o Klimacie trwał **od 27 listopada 2020 roku do 31 maja 2021 roku**. Został podzielony na kilka etapów zakładających udział różnych grup mieszkańców i instytucji.

Szczegółowy harmonogram wyglądał następująco:

1. **Etap diagnostyczny:** 27 listopada - 31 grudnia 2020 r.
  - pytanie do eksperta – 27 listopada – 6 grudnia
  - nabór do narady społecznej – 7 – 20 grudnia
  - zebranie i opracowanie materiałów merytorycznych
2. **Etap narady społecznej:** 4 stycznia – 28 lutego 2021 r.
  - ogłoszenie składu narady – do 6 stycznia
  - pierwsze spotkanie - edukacyjne – 21 stycznia
  - drugie spotkanie - wypracowywanie rozwiązań – 6 lutego
  - trzecie spotkanie - sformułowanie rekomendacji – 18 lutego
  - dodatkowe spotkanie podsumowujące – 4 marca
3. **Etap zbierania uwag i pomysłów:** 1 – 31 marca 2021 r.
  - analiza rekomendacji uczestników narady dotyczących tematów do szerszych konsultacji

- opracowanie i konsultacja formularza konsultacyjnego
  - zbieranie opinii mieszkańców przez formularz konsultacyjny – 8 – 22 marca
4. **Etap wypracowywania rozwiązań:** 1 – 30 kwietnia 2021 r.
- analizy i wybór tematu poddanego pod pracę warsztatową
  - Ideathon – 23 – 24 kwietnia
5. **Etap podsumowujący:** 1 – 31 maja 2021 r.

Informacje o każdym z etapów były umieszczane na dedykowanej procesowi podstronie oficjalnego portalu Urzędu Miasta Gdyni www.gdynia.pl/oklimacie

Dodatkowo każdy z etapów był promowany poprzez:

- strony gdynia.pl, lis.gdynia.pl oraz strony innych jednostek miejskich;
- fanpage Facebooka Urzędu Miasta Gdyni, Laboratorium Innowacji Społecznych;
- plakaty w komunikacji miejskiej;
- reklamy w mediach (prasa, radio);
- biuletyn Ratusz (w tym specjalnie opracowaną wkładkę informacyjno-promującą);
- bezpośredni mailing do jednostek, instytucji, organizacji i grup zainteresowanych tematyką.

Znaczącym czynnikiem wpływającym na przebieg konsultacji były obostrzenia związane z pandemią SARS-COVID19 w Polsce. Z tego względu wszystkie etapy zostały przeprowadzone w formie on-line.

Opis poszczególnych etapów konsultacji

Etap diagnostyczny

| 27 listopada - 31 grudnia 2020 r.

- > 125 pytań dotyczących zmian klimatycznych
- > Broszura „Zapytaj eksperta”

Etap diagnostyczny zakładał przygotowanie procesu i poinformowanie mieszkańców o nim – o tym, jak można się w niego włączyć oraz o działaniach prowadzonych przez Miasto w zakresie adaptacji do zmian klimatu. Takie zaznajomienie odbiorców z procesem było ważne ze względu na jego wieloetapowość, jak również długi okres trwania. Powstała broszura wyjaśniająca wszystkie etapy konsultacji oraz podstrona (www.gdynia.pl/oklimacie), gdzie umieszczane były systematycznie informacje o procesie, w tym również baza wiedzy na temat zmiany klimatu.

Na tym etapie mieszkańcy mogli również zgłaszać pytania, które ich nurtują lub chcieliby zadać ekspertom w poruszonym temacie. Pytania można było przesyłać poprzez formularz on-line – oddzielny dla osób dorosłych i dla młodzieży oraz e-mailem.

W ramach tzw. „Pytania do eksperta” zostało zgłoszonych 125 pytań z czego 32 od osób dorosłych, a 93 od dzieci i młodzieży.

Na podstawie zebranych pytań powstał poradnik zawierający odpowiedzi pogrupowane w 9 kategorii:

- OGÓLNE - pytania dotyczące ogólnych zagadnień nt. zmian klimatu lub obalające mity;
- ZAGROŻENIA - pytania dotyczące niebezpieczeństw wynikających ze zmiany klimatu;
- ZMIANY POGODOWE - pytania dotyczące tematu zmian klimatu i ich wpływu na pogodę;
- SPOŁECZNE - pytania dotyczące społeczno-politycznych aspektów zmian klimatycznych;
- EDUKACJA - pytania dotyczące źródeł wiedzy oraz merytorycznych materiałów;
- ENERGIA - pytania dotyczące ekologicznych źródeł energii;
- WODA - pytania zarówno dotyczące Bałtyku, jak i wód gruntowych oraz opadów;
- CODZIENNOŚĆ - pytania dotyczące codziennych spraw i dylematów mieszkańców dotyczących zmian klimatycznych.

Zebrane pytania miały również dać pogłówną wiedzę na temat tego, co jest ważne dla mieszkańców, co budzi ich wątpliwości, jakiej wiedzy poszukują, a także (pośrednio) jaką już mają. Obszary te miały być podejmowane w kolejnych etapach procesu.

Etap narady społecznej

| 4 stycznia – 28 lutego 2021 r.

→ 88 rekomendacji i pomysłów na działania wspierające ochronę klimatu i środowiska w Gdyni.

Narada społeczna była pierwszym elementem właściwych konsultacji, skierowanym do przedstawicieli organizacji i instytucji takich, jak spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, organizacje pozarządowe, środowiska naukowe czy rady dzielnic.

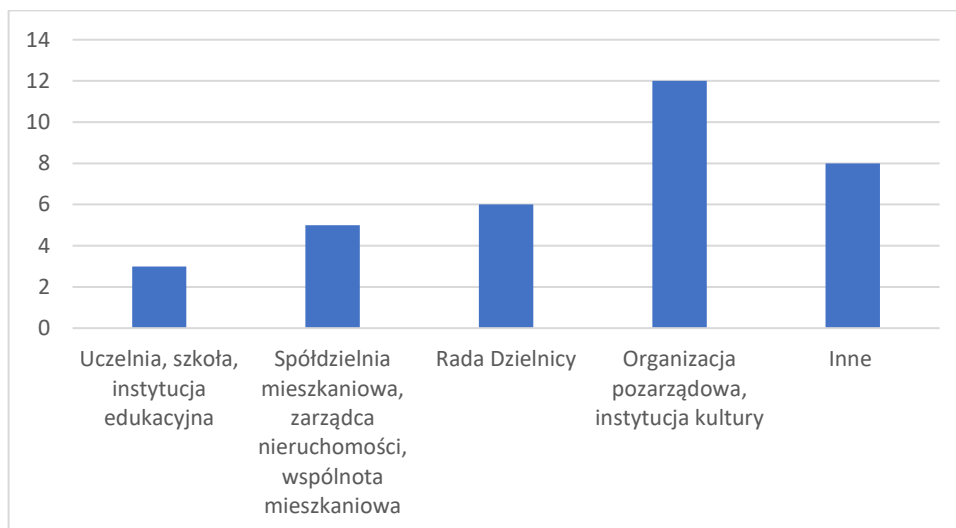
Jej celem było wypracowanie rekomendacji w zakresie włączania jednostek i instytucji, które reprezentują szersze grupy mieszkańców, w działania mające na celu przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu oraz przygotowanie miasta i poszczególnych dzielnic/osiedli/podwórek na radzenie sobie z negatywnymi zjawiskami, będącymi skutkiem kryzysu klimatycznego.

Nabór do narady był otwarty, ale zakładał konieczność bycia członkiem lub reprezentowania którejś z następujących grup:

- rady dzielnicy,
- organizacji pozarządowej, instytucji kultury,
- spółdzielni mieszkaniowej, zarządcy nieruchomości, wspólnoty mieszkaniowej,
- uczelni, szkoły, innej instytucji edukacyjnej,
- innej (w tym grupy nieformalnej).

Zgłoszenia można było nadsyłać poprzez formularz rejestracyjny. Gotowość uczestnictwa w naradzie zgłosiły 34 osoby. Wszystkie z nich zostały zaproszone do udziału.

Najwięcej chętnych do rozmów o klimacie zgłosiło się z organizacji pozarządowych i instytucji kultury. Było to aż 12 osób. Najmniej reprezentantów było ze środowiska edukacyjno-naukowego – 3 osoby. Rozkład poszczególnych grup przedstawia poniższy wykres.

W grupie „Inne” znalazły się osoby reprezentujące grupy nieformalne czy radę miasta.

Uczestnicy narady pracowali w trzech grupach tematycznych:

- **Woda w mieście – zagrożenie czy zasób?**
- **Jak obniżyć emisję CO₂ i pyłów z naszych domów, mieszkań i samochodów?**

- **Zielone miasto – jak zazielenić miasto?**

Zakres narady został wybrany w oparciu o strategiczne założenia ujęte w Planie Adaptacji do zmian klimatu, w porozumieniu z Wydziałem Środowiska, jak również Zespołem do spraw adaptacji Miasta Gdynia do zmian klimatu – Zespołem tematycznym utworzonym w ramach UrbanLab Gdynia. W jego skład weszli przedstawiciele wszystkich wydziałów i jednostek związanych merytorycznie z tym obszarem. W ramach prac Zespołu przygotowano katalog rekomendowanych działań dla Urzędu Miasta, obejmujących różne obszary adaptacyjne.

Wyzwaniem stojącym przed członkami narady było poszukiwanie odpowiedzi na pytania: jak podmioty i instytucje mogą wpłynąć na zwiększenie aktywności mieszkańców w zakresie działań wspierających adaptację do zmian klimatu w Gdyni, a także jakie zmiany mogą wprowadzać samodzielnie, a jak może wesprzeć je Urząd Miasta.

W ramach porad odbyły się **4 spotkania w formule on-line**. Uczestnicy w trakcie pracy wspierani byli przez moderatorki oraz niezależnych ekspertów zewnętrznych (Marcin Popkiewicz – Nauka o klimacie, Agnieszka Czachowska – Fundacja Sendzimira, Maria Skotnicka – Fundacja Sendzimira) i ekspertów wewnętrznych – przedstawiciele Miasta, tj. Wydziału Ogrodnika Miasta, Samodzielnego Referatu ds. Energetyki, Samodzielnego Referatu Projektów Unijnych i Zarządzania Mobilnością (obecnie Referatu Zrównoważonej Mobilności), Zarządu Komunikacji Miejskiej w Gdyni oraz Zarządu Dróg i Zieleni w Gdyni.

Pierwsze spotkanie miało charakter edukacyjny, a jego pierwsza część była transmitowana w mediach społecznościowych. Zaproszeni eksperci i reprezentanci Miasta Gdyni wprowadzili uczestników w cele i zasady narady, problematykę adaptacji do zmian klimatu w jej szerokim (globalnym) kontekście, przedstawili działania i programy podejmowane przez Urząd Miasta w tym obszarze.

Między pierwszym a drugim spotkaniem narady zbierane były rekomendacje i pomysły na rozwiązania w wyznaczonych obszarach tematycznych, nadsyłane za pomocą formularza przez osoby, które nie mogły wziąć udziału w naradzie, a były zainteresowane jej tematem. Zgłoszono 26 propozycji, które zostały opracowane i przekazane poszczególnym zespołom.

Kolejne dwa spotkania były poświęcone wypracowywaniu w poszczególnych grupach rekomendacji i pomysłów, które między spotkaniami były konsultowane z ekspertami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Efekty prac grup zostały zaprezentowane na forum podczas czwartego spotkania, w którym uczestniczył również wiceprezydent Miasta Gdyni oraz przedstawiciele jednostek merytorycznych związanych z tematyką zmiany klimatu.

Uczestnicy narady wypracowali łącznie **88 rekomendacji i pomysłów** na działania wspierające ochronę klimatu i środowiska w Gdyni. Mimo że głównym wyzwaniem postawionym przed członkami narady było poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, jak

podmioty i instytucje mogą wpłynąć na zwiększenie aktywności mieszkańców w zakresie działań wspierających adaptację do zmian klimatu w Gdyni, rekomendacje w dużej mierze dotyczyły działań leżących w kompetencji samorządu - Urzędu Miasta i jednostek miejskich. Uczestnicy narady sformułowali szczegółowe wskazówki, o jakie mogłoby być wzbogacone już prowadzone działania, a także pomysły na działania zupełnie nowe. Pojawiły się również pomysły, opracowane bardziej szczegółowo, skierowane do jednostek czy wspólnot lokalnych, które wymagają wsparcia lub animacji ze strony Urzędu.

Grupa tematyczna **„Woda w mieście – zasób czy zagrożenie?”** określiła **23 rekomendacje oraz pomysły**. W pierwszej kategorii zostały zawarte m.in. stworzenie długofalowej strategii retencji wody, wydzielenie w Budżecie Obywatelskim konkretnej puli na projekty Klimatycznego Budżetu Obywatelskiego, promocja programów środowiskowych i ekologicznych kierowanych do mieszkańców, a także podjęcie szerokiej dyskusji dotyczącej ratowania i zachowania terenów zielonych. Z kolei wśród pomysłów zapisano m.in. organizację ogrodów deszczowych przy placówkach oświatowych i kulturalnych, monitoring użytków ekologicznych oraz włączanie spółdzielni, deweloperów i wspólnot mieszkaniowych w działania związane z retencją wody.

Grupa tematyczna **„Zieleń w mieście – jak zazieleniać miasto?”** opracowała **34 rekomendacje i pomysły na działania**. Wśród rekomendacji umieszczono m.in. przeznaczenie 5% rocznych wydatków gminnych (jeden raz w danej kadencji władz) na wykup przez gminę gruntów leżących w granicach administracyjnych miasta, które zostaną zagospodarowane wyłącznie zielenią. Ponadto grupa zarekomendowała wprowadzenie całkowitego zakazu wycinania dużych dojrzałych drzew oraz wprowadzenie zakazu sprzedaży działek gminnych, które są porośnięte drzewami. Wśród pomysłów zawarto natomiast m.in. tworzenie zielników przy szkołach oraz małych ogródków sąsiedzkich, zakładanie i prowadzenie ogrodów społecznych oraz organizację zielonych dachów parkingów rowerowych.

Trzecia grupa – **„Jak obniżyć emisję CO₂ i pyłów z naszych domów, mieszkań i samochodów?”** – **przygotowała łącznie 31 rekomendacji oraz pomysłów**. Działania rekomendowane przez uczestników narady to m.in. promocja rozwiązań europejskich w zakresie łączenia infrastruktury pieszej i rowerowej, wdrożenie w polityce przestrzennej idei „miasta krótkich odległości”, a także programy edukacyjne i system zachęt oraz nakazów do budowy energooszczędnych i inteligentnych budynków. Z kolei wśród pomysłów umieszczono m.in. zmianę statusu infrastruktury rowerowej do infrastruktury krytycznej, kontrole spalania w domach jednorodzinnych, system zachęt do wyrejestrowania samochodu i wielowątkową, włączającą różne instytucje i jednostki kampanię informacyjno-edukacyjną.

Na podstawie efektów prac narady zostały również sformułowane propozycje tematów do kolejnych etapów konsultacji, tj. zbierania uwag i pomysłów oraz wypracowywania rozwiązań (Ideathon).

Etap zbierania uwag i pomysłów

| 1 - 31 marca 2021 r.

—> 426 ankiet zawierających najważniejsze dostrzegane problemy w obszarze zieleni i wody oraz pomysły na ich rozwiązanie, a także wskazanie aktywności, jakie mieszkańcy gotowi byłiby podjąć bądź w jakie mogliby się sami włączyć

Założeniem tego etapu było zebranie uwag i pomysłów od mieszkańców Gdyni dotyczących wskazanych aspektów związanych ze środowiskiem. W odróżnieniu od pierwszej części Gdynińskiego Dialogu o Klimacie, ta skupiała się na perspektywie pojedynczego mieszkańca i jego postrzeganiu możliwych rozwiązań z zakresu adaptacji i mitygacji Gdyni do zmian klimatu.

Jego celem było pozyskanie informacji o czynnikach aktywizujących mieszkańców w zakresie podejmowania działań pro-klimatycznych, a także zebranie wiedzy na temat dostrzeganych problemów w tym obszarze.

Zakres tego etapu został oparty na rekomendacjach i pomysłach wypracowanych w ramach narady społecznej, tj. obszarach związanych z obniżeniem emisji CO₂, wodzie i zieleni w mieście. W obszarze zieleni mieszkańcy pytani byli o to, jak widzą tereny zielone w mieście, w obszarze powietrza – o powody, dla których byłiby gotowi (bądź nie) zrezygnować z samochodu, natomiast w temacie związanym z wodą o dostrzegane najważniejsze problemy z wodą w mieście i pomysły na ich rozwiązanie. Jednak najważniejszą poruszaną kwestią były pytania związane z możliwością i gotowością podjęcia aktywności przez mieszkańców w zakresie adaptacji do zmian klimatu.

Swoje uwagi i pomysły mieszkańcy mogli składać za pomocą formularza konsultacyjnego, dostępnego zarówno w wersji elektronicznej, jak i papierowej. Obejmował on 7 pytań merytorycznych, w których skład wchodziły również pytania uzupełniające i dające możliwość skomentowania pomysłów i rozwiązań oraz zaproponowania własnych. Z myślą o młodzieży został przygotowany odrębny formularz, zawierający te same pytania dostosowane jednak do potrzeb i realiów młodych osób.

Elektroniczny kwestionariusz został udostępniony na:

- www.gdynia.pl/oklimacie
- www.lis.gdynia.pl
- fanpagach Facebook Laboratorium innowacji społecznych, InfoBox Gdynia, Biblioteka Gdynia

Dodatkowo część instytucji, takich jak Centrum Aktywności Seniora czy Pomorski Park Naukowo-Technologiczny w Gdyni udostępniła kwestionariusze w formie elektronicznej po przez swój newsletter.

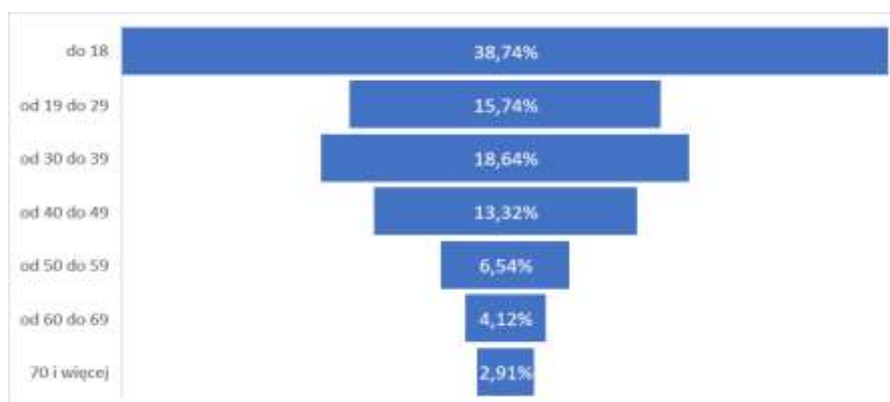
Wersję papierową można było otrzymać i zostawić w wyznaczonych miejscach na terenie całej Gdyni, tj.:

- W Urzędzie Miasta;
- W filiach Biblioteki Miejskiej w Gdyni;
- W siedzibie Gdynia InfoBox.

Trzeba jednak zaznaczyć, że z powodu zaostżenia restrykcji związanych z pandemią po kilku dniach od uruchomienia punktów konsultacyjnych zamknięto biblioteki, co ograniczyło możliwości papierowego składania formularzy, a co za tym idzie wpłynęło na ich ostateczną liczbę.

Do młodych mieszkańców Gdyni starano się dotrzeć poprzez szkoły i uczelnie wyższe (e-dziennik i mailing).

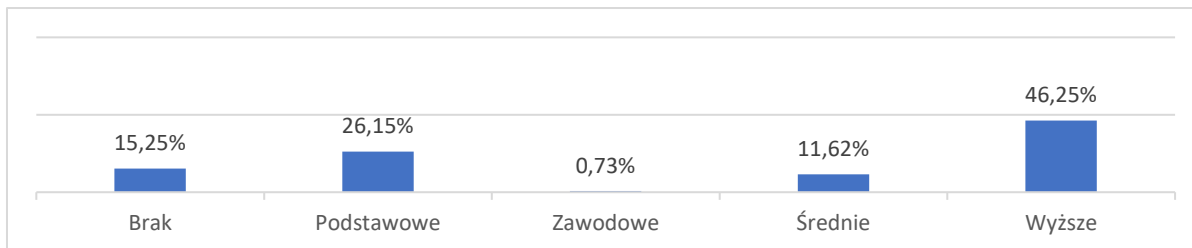
W konsultacjach wzięło udział 426 osób², z czego 244 osoby (57,28%) to kobiety a 182 (42,72%) to mężczyźni. Najliczniejszą grupą, która wypełniła formularz były osoby poniżej 18 roku życia (do których kierowany był oddzielny formularz) - w sumie jest ich 160. Dwie kolejne najliczniejsze grupy to osoby od 30 do 39 roku życia (77 osób) oraz osoby z przedziału od 19 do 29 roku życia (65 osób). Najmniej liczną grupą były osoby powyżej 70 roku życia (12 osób). Poniższy wykres obrazuje rozkład grup wiekowych wśród uczestników konsultacji (N=413³):

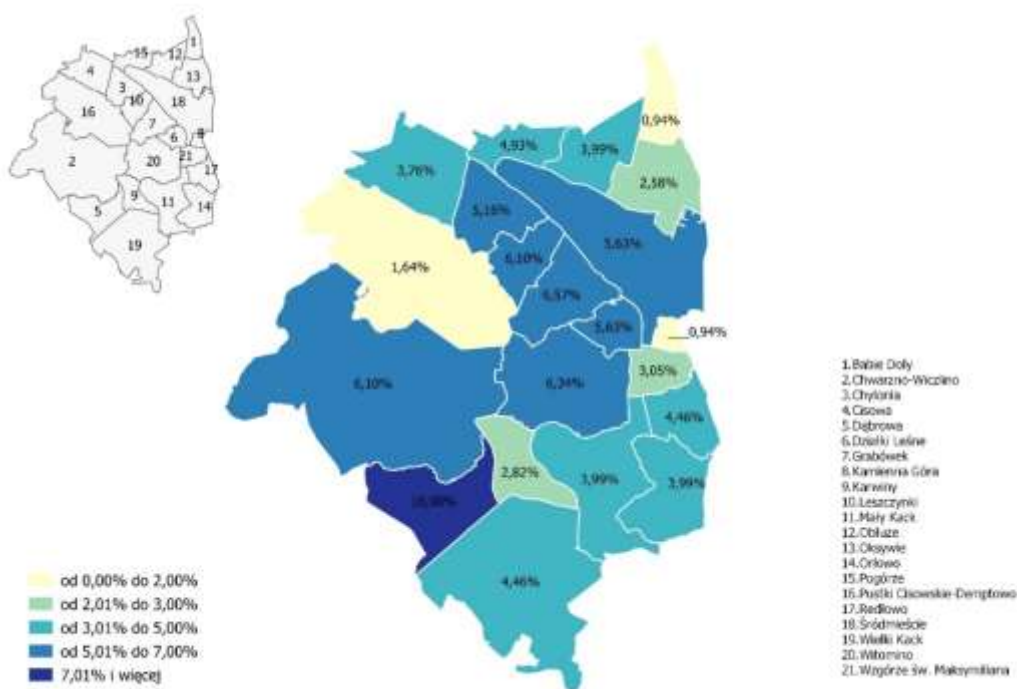
Pod względem wykształcenia najbardziej liczną grupą, która wypełniła formularz były osoby z wykształceniem wyższym (46,25%). Kolejną – osoby o wykształceniu podstawowym (26,15%) i które nie ukończyły edukacji na poziomie podstawowym (15,25%). Byli to uczniowie, do których został skierowany oddzielny formularz. Osoby z wykształceniem średnim stanowiły 11,62%, a najmniej liczną grupą były osoby z wykształceniem zawodowym (0,73%). Podział ten obrazuje poniższy wykres (N=413):

² W raporcie postępujemy się określeniem liczby osób, które wzięły udział w konsultacjach. Należy jednak pamiętać, że de facto jest to liczba otrzymanych formularzy.

³ Liczba formularzy, w których nie zostały uzupełnione dane metryczkowe dotyczące wieku i wykształcenia.

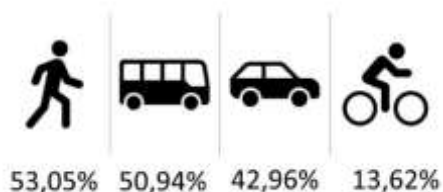
Najliczniej reprezentowaną dzielnicą w konsultacjach była Dąbrowa (16,90%). Kolejne dzielnice z największą liczbą respondentów to Grabówek (6,78%) i Witomino (6,34%). Dzielnice o najniższej frekwencji to Kamienna Góra (0,94%) i Babie Doły (0,94%). Obrazuje to mapa:

Mieszkańcy zostali zapytani również o typ zabudowy, w której zamieszkują. 75,12% osób biorących udział w konsultacjach społecznych to lokatorzy budynków wielorodzinnych, natomiast 24,88% to osoby zamieszkujące domy jednorodzinne.

W formularzu zapytano również o sposób przemieszczania się mieszkańców (prosząc o wskazanie maksymalnie dwóch odpowiedzi). Najczęściej wskazywanym sposobem przemieszczania się przez osoby biorące udział w konsultacjach jest poruszanie się pieszo (53,05%), następnie komunikacja miejska (50,94%). Trochę niższą liczbę wskazań otrzymał transport samochodowy (42,96%). Najniższą liczbę wskazań otrzymał transport rowerowy (13,62%).

Mieszkańcy wypowiedzieli się na pytania postawione w kwestionariuszu konsultacyjnym, wypełniając 426 formularzy. W zakresie zieleni wypowiedziały się 402 osoby. W temacie wody w mieście padło aż 399 przykładów problemów (część z nich się powtarzała), które zauważyli mieszkańcy. Na zauważone trudności z wodą mieszkańcy zaproponowali aż 319 rozwiązań.

69,95% osób biorących udział w konsultacjach zadeklarowało chęć udziału w takich działaniach, jak: dbanie o zieleni, współtworzenie ogrodu społecznego czy zbieranie deszczówki. Spośród działań tzw. inwestycyjnych, rozumianych tutaj jako montaż paneli fotowoltaicznych, wymiana pieców, termiczna analiza budynku czy wymiana nawierzchni parkingowych na przepuszczalne najchętniej wybierano montaż paneli fotowoltaicznych. 68,54% osób biorących udział w konsultacjach popiera wdrażanie takiego rozwiązania.

Mieszkańcy biorący udział w procesie mieli również możliwość zaproponowania rozwiązań pro-klimatycznych dla indywidualnego mieszkańca. Ostatecznie zostało udzielone 692 takich propozycji.

Szczegółowa analiza zebranych odpowiedzi znajduje się w trzeciej części raportu – Wnioski.

Etap wypracowania rozwiązań – IDEATHON

| 23-24 kwietnia 2021 r.

→ 3 rozwiązania w obszarze redukcji śladu węglowego

Etap wypracowywania rozwiązań miał formułę Ideathonu, czyli dwudniowych zdalnych warsztatów projektowych. Ich celem było opracowanie pomysłów, które miałyby pomóc mieszkańcom i mieszkankom Gdyni zredukować ślad węglowy.

Wyzwanie sformułowane zostało na podstawie tematów wypracowanych na etapie narad i ostatecznie sformułowane w porozumieniu z Wydziałem Środowiska.

Zamysłem włączenia do konsultacji takiej metody była potrzeba wypracowania bardzo konkretnych lokalnych, bliskich mieszkańcom i innowacyjnych rozwiązań. W

szczegółności Ideathon był kierowany do osób młodych – młodzieży i studentów, dla których metoda projektowa z wykorzystaniem technik design thinking mogła być bardziej atrakcyjna.

Do udziału w Ideathonie zostali jednak zaproszeni wszyscy mieszkańcy i mieszkanki Gdyni zainteresowani tematem czy projektowym wypracowywaniem rozwiązań. Nabór był otwarty, bez ograniczeń wiekowych czy innych warunków, a zgłaszać się mogły zarówno osoby indywidualne, jak i zespoły składające się z minimum 3 osób.

Finalnie w Ideathonie wzięło udział 13 osób, które pracowały w 3 zespołach:

- zespół Młodzieżowego Strajku Klimatycznego 'MSK' – 5 osób;
- zespół CO₂ Busters – 3 osoby;
- zespół złożony z osób, które zgłosiły się indywidualnie – 5 osób.

Każdy z zespołów przez cały czas trwania Ideathonu miał wsparcie moderatorki, a w wyznaczonym czasie mógł skorzystać także z konsultacji z ekspertką – Anną Sierpińską, która odpowiadała na pytania i wątpliwości osób uczestniczących w Ideathonie.

W ramach pracy zespołów powstały trzy koncepcje rozwiązań:

Projekt „eco box” | zespół CO₂ Busters

Projekt społecznościowej jadłodzielni, który może być powielany w różnych lokalizacjach na terenie miasta (projekt ma charakter lokalny – o zasięgu osiedla). Jadłodzielnia, poza pełnieniem podstawowej funkcji, związanej z możliwością zostawienia lub zabrania żywności, jest miejscem o charakterze edukacyjnym, w którym popularyzowana jest wiedza dotycząca wpływu decyzji konsumenckich na stan środowiska, w tym na pozostawiany ślad węglowy.

W zależności od warunków lokalowych oraz zaangażowania podmiotów i osób, które mogłyby animować to miejsce, w jadłodzielni można organizować m.in.:

- warsztaty,
- społecznościowe ogródki,
- animować system zbierania eko-punktów, zależnego od zaangażowania w wymianę żywności.

Projekt „make komunikacja miejska great again” | zespół MSK

Projekt aplikacji, kierowanej przede wszystkim do młodych osób, która ma zachęcać do korzystania z komunikacji publicznej. Grywalizacyjny charakter aplikacji ma sprawić, że komunikacja miejska będzie postrzegana jako atrakcyjna forma przejazdów, w miejsce poruszania się samochodem.

Aplikacja monitoruje przejazdy (w początkowym okresie bezpłatne) i na tej podstawie daje użytkownikom i użytkowniczkom informację o tym, na ile wybór komunikacji publicznej przyczynił się do redukcji śladu węglowego.

Jednocześnie prowadzony jest ranking liczby przejazdów (czyli skali redukcji śladu węglowego) co ma charakter grywalizacji, a po osiągnięciu określonych pułapów, możliwe jest otrzymywanie nagród, np. bonów zniżkowych umożliwiających korzystanie z innych, przyjaznych środowisku rozwiązań.

Projekt „Gdynia-lokalnie i odpowiedzialnie” | Indywidualistki - zespół osób zgłoszonych indywidualnie

Projekt aplikacji, która wspiera dokonywanie wyborów konsumenckich, w oparciu o kryterium lokalności oraz środowiskowej neutralności produktów i usług. Aplikacja kierowana jest do osób, którym zależy na kupowaniu produktów o niskim śladzie węglowym, które nie mają jednak wiedzy jakie są to produkty lub gdzie można je kupić. Są to osoby raczej w średnim wieku, mające świadomość potrzeby ochrony środowiska, jednak nie mające wystarczającej ilości czasu, aby samodzielnie poszukiwać sklepów czy punktów usługowych.

Aplikacja jest mapą takich miejsc na terenie miasta. Jednocześnie może być kanałem, przez który oferowane są zniżki, co zachęci do zakupów w tych miejscach. Użytkownicy i użytkowniczki mogą z kolei oceniać wybrane lokalizacje i polecać je uwadze większej liczby potencjalnych klientów i klientek.

Jury, na podstawie prezentacji dokonanych przez zespół, oceniło propozycje rozwiązań i przyznało nagrody. Nagrodę główną w wysokości 1500 zł otrzymał zespół CO₂ Busters. Pozostałe dwa zespoły otrzymały nagrody dodatkowe w wysokość 500 zł - każdy zespół.

III. WNIOSKI

Ze względu na specyfikę etapów Gdyńskiego Dialogu o Klimacie głębszej analizie zostały poddane dwa z nich: **narada społeczna oraz etap zbierania uwag i pomysłów**.

Zebrane wnioski stanowią zbiór rekomendacji i pomysłów mieszkańców, jakie mogą zostać uwzględnione w działaniach Urzędu Miasta, jak również stanowić inspirację dla innych instytucji czy organizacji działających w Gdyni. Należy jednak podkreślić, że w większości ich wdrożenie leży w kompetencjach urzędników.

Narada społeczna

Poniżej zostały zebrane najważniejsze wątki wypracowane podczas narady społecznej wspólne dla wszystkich grup tematycznych, tj. **wody i zieleni w mieście oraz**

obniżenia CO₂. Zostały one pogrupowane tematycznie i ułożone według najczęściej zgłaszanych i wskazanych jako priorytetowe przez uczestników porad. Są to: **edukacja, informowanie, zaangażowanie społeczne, budownictwo, parkingi, przestrzenie społeczne oraz zieleń.**

Szczegółowy spis wszystkich rekomendacji i pomysłów można znaleźć w załączniku. Wszystkie one zostały przekazane do jednostek miejskich działających w obszarze zmian klimatu i obecnie są analizowane pod kątem możliwości ich wprowadzenia czy wpisania w planowane programy i strategie miejskie.

1. EUDKACJA

Jednym z głównych wątków, jaki wybrzmiał podczas narady we wszystkich grupach tematycznych, była szeroko rozumiana edukacja obejmująca zarówno mieszkańców, jak i instytucje czy przedsiębiorców (np. deweloperów). Wskazywana była potrzeba działań edukacyjnych zarówno ukierunkowanych na konkretne tematy, do konkretnych grup, jak i dziejąca się przy okazji innych wydarzeń czy programów.

Wskazywane obszary edukacji to:

- edukacja rowerowa;
- edukacja dotycząca oszczędzania energii przez mieszkańców w budynkach wielorodzinnych;
- edukacja budowlana – jak budować energooszczędnie lub dostosowywać już istniejące budynki, tak aby były energooszczędne;
- edukacja w zakresie wyrzucania odpadów bio;
- edukacja na temat potrzeby zieleni „dzikiej” i gęstej, a nie tylko uporządkowanej;
- kampania edukacyjna w temacie tzw. zielonej partyzantki, czyli oddolnych działań zazieleniania miasta.

Ważnym wątkiem, który pojawił się w kontekście edukacji była rola szkół czy uczelni wyższych jako miejsca edukacji w zakresie zmian postaw na proekologiczne, ale również wdrażania programów i rozwiązań na terenie placówek. Aby tak się stało uczestnicy narady wskazywali na konieczność szerokiego dostępu do wiedzy eksperckiej w szkołach i dla szkół oraz opracowania programów edukacyjnych dla szkół na terenie Gdyni. Jednym z pomysłów, który może stanowić element edukacji, było stworzenie i wdrożenie w placówkach edukacyjnych programu wzorcowych jadłospisów opartych w większym stopniu na produktach lokalnych, mało-przetworzonych oraz pochodzenia roślinnego.

2. INFORMOWANIE

Drugim najczęściej pojawiającym się tematem, powiązaniem z edukacją, była informacja oraz kampanie promujące zarówno postawy pro-klimatyczne, jak również działania Urzędu Miasta w zakresie adaptacji do zmian klimatu. Podkreślano, że muszą być one skoncentrowane i kompleksowe. Informacje na temat wszystkich działań miasta, jak również innych podmiotów, powinny zostać zebrane w jednym miejscu, łatwo dostępnym dla mieszkańców i przekazywane różnymi kanałami.

Wśród pomysłów na takie działania pojawiły się:

- bezpłatny punkt konsultacyjny i informacyjny „One-stop-shop”, oferujący kompleksowe doradztwo w jednym miejscu na temat rozwiązań mitygacyjnych/adaptacyjnych, np. wsparcie proceduralne podczas wymiany pieca, aplikowania o środki zewnętrzne, itd.
- nagłaśnianie programów miejskich kierowanych do mieszkańców:
  - stworzenie strony lub dobrze widocznej podstrony oficjalnego portalu Urzędu Miasta – Gdyni Klimatycznej – poświęconej zagadnieniom: małej retencji, ogrodów deszczowych, energooszczędności, itp. Powinna być ona źródłem wiedzy np. o realizowanych programach miejskich, wdrożonych projektach, wprowadzonych rozwiązaniach, czy dotacjach na inicjatywy klimatyczne. Jej elementem byłoby forum dyskusyjne;
  - projektowanie promocji pod kątem aktywizacji społecznej (z zaangażowaniem ekspertek/ów).
- zdecydowane zwiększenie ilości informacji i komunikatów na temat: zmian klimatu, koniecznych i możliwych działań z tym związanych, inicjatywach i działaniach podejmowanych przez Urząd Miasta, wszystkie jednostki miejskie (np. kluby seniora, szkoły, jednostki budżetowe gminy) oraz przez mieszkańców
- stworzenie jednej platformy informacyjnej dedykowanej informowaniu, przekazywaniu wiedzy i wskazywaniu dobrych praktyk – aby szukający wiedzy i inspiracji mieli jedno źródło informacji;
- kompleksowa kampania społeczna dotycząca zmian nawyków wśród mieszkańców – MNIEJ: podróży, energii, rzeczy itd., włączająca różne jednostki miejskie i podmioty funkcjonujące w mieście;
- szeroko zakrojona kampania informacyjna na temat 17 celów Zrównoważonego Rozwoju, wynikających z przyjętej w 2015 roku przez wszystkie państwa ONZ strategii „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” – informowanie o tym przy każdej okazji.

Pojawiły się również pomysły na tematyczne kampanie informacyjne:

- kampania edukacyjna dotycząca szanowania obecnie istniejącej zieleni;

- kampania na ten temat tekstyliów i jak wygląda ich produkcja (ślad węglowy) - mądre podejście do drugiego życia odzieży.

3. ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE:

- stworzenie zespołu ds. adaptacji do zmian klimatu w skali całego miasta – również z udziałem mieszkańców – dedykowanego wyłącznie tematyce związanej ze zmianami klimatu i adaptacją do obserwowanych i prognozowanych zmian;
- podjęcie w szerokim gronie dyskusji wokół ratowania i zachowywania terenów zielonych na terenie Śródmieścia (zamiast ich zabudowy), a także walki z wyspami ciepła i podjęcie działań budujących świadomość mieszkańców oraz deweloperów nt. roli zieleni w inwestycjach miejskich;
- wdrażanie wątków proekologicznych w działaniach organizacji, np. w placówkach edukacyjnych, organizacjach pozarządowych czy firmach, ale również w Urzędzie Miasta, który mógłby mieć rolę promotora takich rozwiązań.

Kolejnymi tematami poruszonymi w ramach narady społecznej były kwestie związane z przestrzenią i ładem przestrzennym miasta. Dotyczyły one głównie budownictwa, parkingów oraz przestrzeni publicznych i nieodzownie związaną z nimi zielenią. W każdym z nich poniżej zostały przedstawione wypracowane najważniejsze rekomendacje i pomysły:

1. BUDOWNICTWO:

- system zachęt oraz nakazów do budowy energooszczędnych i inteligentnych budynków oraz przystosowywania do standardów energooszczędności już istniejących (np. przy negocjacji umów z deweloperami);
- instalacja paneli fotowoltaicznych na nowych budynkach użyteczności publicznej; montaż na istniejących budynkach w ramach zwiększania efektywności energetycznej budynków;
- stworzenie wytycznych (technicznych, prawnych), przewodnika (krok po kroku), a także systemu zachęt dla inwestorów w zakresie tworzenia zielonych dachów na istniejących budynkach (szczególnie ważne są tu kwestie techniczne i prawne);
- tworzenie zielonych ścian i dachów, w tym zielonych dachów rekreacyjnych na budynkach użyteczności publicznej, lub "wiszących ogrodów";
- zazielenianie dachów wiat parkingów rowerowych.

2. PARKINGI:

- przedefiniowanie polityki parkingowej w kierunku zmniejszania liczby parkingów jako stymulacja do zmniejszenia ruchu samochodowego. Opracowanie i zakomunikowanie mieszkańcom długookresowego planu stopniowego uwalniania coraz większej części centrum miasta od jeżdżących i parkujących samochodów, a także programu zmniejszania liczby samochodów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Program ten zakłada m.in. pokazywanie korzyści wynikających z prowadzenia restrykcyjnej polityki parkingowej oraz restrykcyjnego zarządzania strefami płatnego parkowania dla posiadaczy samochodów;
- wprowadzenie kostki chłonnej jako obowiązującej wytycznej przy budowie infrastruktury terenowej związanej z drogami, parkingami;
- wymiana podłoża na miejscach postojowych dla samochodów – hydroprzepuszczalna zamiast nieprzepuszczalnej, przy wykorzystaniu elementów naturalnych (tzw. płaskie pieńki drzew) zamiast meby i ekokraty (tj. zamiast betonu i tworzyw sztucznych);
- zmiana przeznaczenia parkingów – zamiast samochodowych na rowerowe.

3. PRZESTRZENIE PUBLICZNE:

- wdrażanie w polityce przestrzennej idei „Miasta krótkich odległości” - tworzenie mikrocentrów z dostępem do różnych usług;
- unikanie wysp ciepła w planach zagospodarowania przestrzennego;
- łączenie infrastruktury pieszej i rowerowej oraz prowadzenie szeroko zakrojonego programu uspokajania ruchu;
- korzystanie z szerokiego wachlarza narzędzi zapobiegających utracie deszczówki: ogrodów deszczowych, zielonych przystanków, dachów, fasad i ścian, nawierzchni przepuszczalnych;
- konstruowanie chodników w taki sposób, by ich powierzchnia nie była obniżona w stosunku do otaczającej zieleni, co umożliwiłoby redukcję gwałtownego spływu wody chodnikiem w przypadku opadu.

4. ZIELEŃ I MIEJSKIE OGRODNICTWO:

- rozwój i wsparcie ogrodnictwa miejskiego;
- sadzenie drzew jadalnych / owocowych w mieście;
- tworzenie ogrodów deszczowych przy gdyńskich placówkach oświatowych oraz kulturalnych;
- tworzenie zielników (np. przy szkołach) i małych ogródków sąsiedzkich;

- zakładanie i prowadzenie ogrodów społecznych;
- sąsiedzkie akcje zagospodarowywania trawników/terenów zielonych przy blokach;
- aktywny udział Wydziałów Środowiska i Ogrodnika Miasta w sprawdzaniu stanu nasadzeń i ewentualnym ich odbieraniu przy realizacji, np. przez wspólnoty, oraz aktywna współpraca z inwestorami, której efektem byłoby wprowadzanie ogrodów deszczowych na etapie inwestycji
- weryfikacja przez WOM nasadzeń zastępczych realizowanych przez inwestorów;
- uwalnianie drzew, zapewniające wsiąkanie wody w glebę i spływ wody z otaczającej pień drzewa powierzchni nieprzepuszczalnej na opaskę hydroprzepuszczalną wokół pnia drzewa;
- monitoring użytków ekologicznych na terenie Gdyni;
- gromadzenie i publikowanie danych na temat liczby drzew rosnących na terenie gminy, liczby drzew usuniętych, liczby krzewów, powierzchni terenów zielonych, w tym łąk i parków (dane dot. każdego roku);
- aplikacja „drzewa w mieście”.

Etap zbierania uwag i pomysłów

Poniżej zostały zebrane i opisane wnioski płynące z zebranych formularzy konsultacyjnych w podziale na 4 kategorie: tematycznych odpowiadających pytaniom zawartym w formularzu konsultacyjnym:

- zieleń - jak mieszkańcy postrzegają obszary zielone w mieście,
- woda – czy i jak mieszkańcy widzą problemy z wodą w mieście i jakie znajdują dla nich rozwiązania,
- powietrze i CO₂ - kwestie związane z transportem,
- aktywności, które gotowi są podjąć mieszkańcy w zakresie adaptacji do zmian klimatu.

Zieleń oczami mieszkańców

Mieszkańcy biorący udział w konsultacjach zostali poproszeni o dokończenie zdania „Zieleń w okolicy, której mieszkam jest ...”. Ogólna analiza odpowiedzi została zaprezentowana poniżej w formie wordclouds (chmury słów). Wielkość poszczególnych wyrazów wskazuje, jak często pojawiały się one w zdaniach formułowanych przez mieszkańców.

Dokładniejsza analiza udzielonych odpowiedzi pokazała, że mieszkańcy mają dużo zastrzeżeń do stanu otaczającej ich zieleni. Wśród wskazywanych najczęściej pojawiły się problemy typu: zaniedbanie już istniejącej zieleni, niewystarczająca ilość lub jej brak, zmniejszanie obszarów zielonych.

Najczęściej padającym w tym kontekście słowem jest „zaniedbana”, które rozumiane jest jako nieład, zniszczenie zieleni i brak jej zagospodarowania.

„Często nieprzemyślana, zaniedbana, rozjechana przez samochody.”

„Zieleń głównie nie jest zielona, tylko to skoszone do gołej ziemi, uschnięte siano, a na tym wszystkim psie kupy, których ludzie nie sprzątają.”

„Zaniedbana, nijaka, żadna.”

Mieszkańcy biorący udział w konsultacjach zauważają również niewielką ilość lub w niektórych przypadkach brak roślinności w swoim miejscu zamieszkania. W wypowiedziach poruszających ten wątek, pojawia się często kwestia betonu jako elementu wypierającego zieleń.

„Z jednej strony wystarczająca a z drugiej nie. Istnieją zieleńce pomiędzy blokami ale główna ulica dzielnicy (Warszawska) jest już betonową pustynią.”

„Niezbędna, ale jest jej za mało. Powinniśmy zadbać o nieużytki, obsadzając je drzewami lub łąkami kwiatowymi.”

„Obecna, ale niewystarczająca.”

„Ciągle ograniczana i zastępowana betonem.”

„Sukcesywnie niszczone i betonowane przez kolejne "inwestycje" miejskie”.

„Niszczona, zastępowana w coraz większym stopniu zabudowaniami.”

„Mała, nie ma nawet kawałka trawy.”

Ważnym zauważanym problemem jest również wycinanie drzew, w szczególności w kontekście nowych inwestycji.

„Wycinana, bo stawia się nowe budynki. Miasto źle się rozrasta. Są naturalne nieużytki, gdzie powinny powstawać nowe osiedla. Nie w centrum i w starych dzielnicach.”

„Jest wycinana przez pracowników leśnych.”

„Beznadziejna zniszczone trawniki, wycinają drzewa (Witomino Leśniczówka).”

„Wycinana ze względu na budowę nowych dróg.”

„W miarę zadbana, lecz jest dużo wycinek drzew.”

Wśród wypowiedzi mieszkańców znaczące miejsce zajmują również te, które wskazują na potrzebę pojawienia się nowej roślinności w najbliższym otoczeniu. Mieszkańcy Gdyni zauważają, że zieleń jest im potrzebna i pomimo jej obecności w przestrzeni publicznej, odczuwają niedosyt i potrzebę zwiększania ilości nowych nasadzeń w mieście.

„Niewystarczająca i niedoceniana. Las to jedno, zieleń osiedlowa urządzana przez deweloperów i przekazywana wspólnotom do utrzymania to drugie a zieleń miejska i przydrożna to trzeci rodzaj zieleni i zadanie samorządu. Zawsze odpowiem, że tej trzeciej formy jest za mało - choć widać dobry kierunek prac WOM.”

„Nie jest źle, ale mogłoby być więcej.”

„Dosyć odpowiednia, choć chciałabym żeby było więcej drzew, traw, roślin.”

„Jest jej za mało, powinno być więcej drzew łąk kwiatowych.”

Pozytywne wypowiedzi związane z zielenią padały najczęściej od osób mieszkających w pobliżu Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.

„Przepiękna, gdyż mieszkam w sąsiedztwie Trójmiejskiego Parku.”

„Przepiękna, mieszkamy naprzeciw lasu na szczycie Witomina otoczonym z każdej strony las i zieleń.”

„Wystarczająca, ponieważ mieszkam na Witominie, które jest w całości otoczone lasem w tym Trójmiejski Park Krajobrazowy.”

Woda – problemy i rozwiązania

Kolejnym zagadnieniem, jaki został ujęty w ramach konsultacji społecznych, był temat wody w mieście. Mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie dostrzeganych problemów z wodą oraz zaproponowanie rozwiązań, które mogłyby te problemy ograniczyć lub wyeliminować.

Wśród zgłaszanych problemów najczęściej pojawiającymi się były:

- braki wody (susze, erozja gleby, usychanie zieleni);
- ograniczona retencja (przejawiająca się m.in. w lokalnych podtopieniach, zalaniach piwnic itp.);
- brak zbiorników retencyjnych;
- brak polityki miejskiej związanej z zagospodarowaniem wody deszczowej.

Istotnym wskazywanym problemem było również marnowanie wody i brak nowoczesnych metod jej odzyskiwania lub ponownego wykorzystywania. Pojawiły się również wypowiedzi dostrzegające wodę jako zasób miejski, który nie jest odpowiednio wykorzystywany. Mieszkańcy wskazywali również na brak informacji dotyczących stanu wód gruntowych w mieście, a także informacji o możliwości zaangażowania się czy skorzystania z już prowadzonych działań miejskich.

Na zauważone kłopoty z wodą mieszkańcy zaproponowali szereg rozwiązań. W zdecydowanej większości za podmiot odpowiedzialny za ich wdrożenie uznali instytucje miejskie, co najczęściej wynika z ich przekonania, że rozwiązania te wychodzą poza możliwości (zarówno finansowe jak i „sprawcze”) indywidualnych mieszkańców. O ile zaangażowanie się w zakładanie ogrodów deszczowych, czy zakup beczki na deszczówkę jest możliwe dla większości osób, tak wpływ na częstotliwość koszenia traw, rodzaj montowanej nawierzchni czy powstanie nowego zbiornika retencyjnego jest już mało realny. Duża liczba wskazywanych rozwiązań systemowych może świadczyć, że mieszkańcy liczą na działanie miasta w tym zakresie lub wsparcie umożliwiające podjęcie działań własnych.

Dla problemów związanych z suszą osoby, które wzięły udział w konsultacjach, proponują takie rozwiązania, jak: zmiana częstotliwości koszenia traw, zwiększanie bioróżnorodności czy tworzenie ogrodów deszczowych. Rozwiązania związane z ograniczoną retencją dotyczą głównie infrastruktury miejskiej i zmian nawierzchni na bardziej przepuszczalne. Rozwiązania związane z brakiem zbiorników retencyjnych skupiają się na konieczności tworzenia takich obiektów w przestrzeni publicznej i gromadzenia w nich nadmiaru wody opadowej. Jeszcze jednym wskazywanym rozwiązaniem, jakie warto wymienić, jest wydłużenie obiegu wody w gospodarstwach domowych – wdrażanie takiego rozwiązania, jak i sama jego promocja.

Szczegółowy opis wskazanych problemów i zaproponowanych rozwiązań znajduje się w poniższej tabeli.

Zauważane problemy	Proponowane rozwiązania
<ul style="list-style-type: none"> • Susza • Wysychające tereny zielone 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie częstotliwości lub zaprzestanie koszenia, w szczególności uświadomienie przez Urząd Miasta tej konieczności spółdzielniom i wspólnotom, • tworzenie miejskich łąk i zielonych przestrzeni, • tworzenie ogrodów deszczowych.

<ul style="list-style-type: none"> • Lokalne podtopienia • Zalewanie terenów mieszkaniowych podczas intensywnych opadów • Brak retencji wody ze względu na zabrukowanie przestrzeni 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie ilości powierzchni betonowych do minimum, • wprowadzenie zielonych dachów, • stosowanie kostek przepuszczalnych, • zwiększenie przestrzeni wchłaniających wodę, • rozszczelnianie nawierzchni, • stosowanie większej ilości ekokrat parkingowych, • przeprowadzenie analizy miejsc, w których zabetonowanie przestrzeni jest zbyt duże i zaproponowanie w tych miejscach nasadzeń, • zwiększenie ilości zieleńców (mikro parków) - nasadzeń bezpośrednio w glebie, • planowanie inwestycji z uwzględnieniem istniejącej zieleni, a nie planowanie nasadzeń nowych po wycięciu starych.
<ul style="list-style-type: none"> • Brak zbiorników miejskich do zbierania deszczówki • Brak prywatnych inicjatyw zbierania wody opadowej (np. przez mieszkańców mających ogródki) 	<ul style="list-style-type: none"> • program miejski zachęcający do zbierania deszczówki i jej udostępniania, • inne wymierne korzyści, które zachęcą do zbierania deszczówki, • obowiązkowe beczki/ inne systemy na zatrzymanie deszczówki (w tym darmowe zbiorniki na deszczówkę od gminy dla posiadaczy przydomowych ogródków), • budowa studni chłonnych, • zagospodarowanie wody na prywatnych działkach - każdy

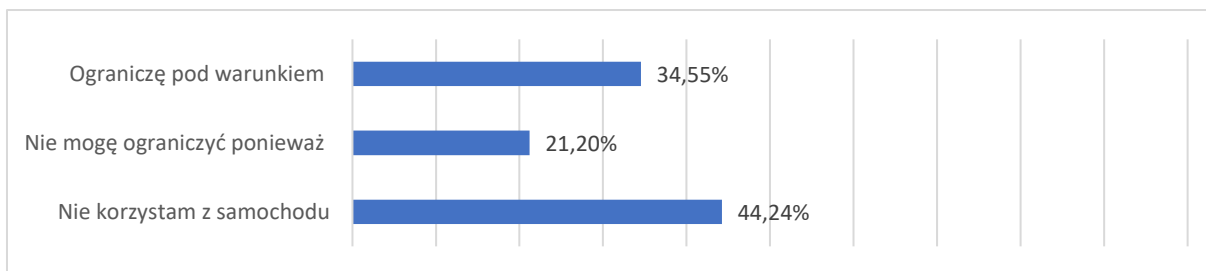

	budynek mieszkalny (również nowopowstały) powinien zbierać deszczówkę i mieć własny zbiornik.
<ul style="list-style-type: none"> • Marnowanie wody opadowej, która wpada do kanalizacji - brak mechanizmów jej zagospodarowywania • Marnowanie wody pitnej z wodociągów 	<ul style="list-style-type: none"> • uświadomienie możliwości korzystania z wody deszczowej np. do prania, • wprowadzenie opłaty za odprowadzenie wód opadowych do kanalizacji deszczowej, • tworzenie zbiorników retencyjnych, skąd możliwe będzie później wykorzystanie deszczówki do np. podlewania zieleni, • gromadzenie deszczówki przy każdym budynku wielorodzinnym wykorzystywanej w okresie braku opadów, np. do podlewania osiedlowych ogródków, • w budynkach mieszkalnych i biurach powszechne i obowiązkowe systemy rozdzielające korzystanie z czystej wody wodociągowej do konsumpcji, prania i kąpieli, a wody zużytej do np. spłukiwania w toalecie.

Powietrze

Transport – przemieszczanie się

Podczas konsultacji mieszkańcy zostali zapytani o to, co by ich przekonało do ograniczenia korzystania z samochodu na rzecz innego środka lokomocji (np. roweru czy komunikacji miejskiej). Osoby, które wzięły udział w konsultacjach mogły zaznaczyć jedną z odpowiedzi, a następnie uzasadnić swój wybór. Prawie co piąta osoba, która odpowiedziała na to pytanie stwierdza, że nie może ograniczyć korzystania z auta. Co trzecia widzi taką. Prawie połowa osób biorących udział w procesie deklaruje nie korzystanie z tego środka transportu. Graficzny rozkład odpowiedzi wygląda następująco:

Co by prawilo, że mieszkańcy ograniczyli korzystanie z samochodów na rzecz komunikacji miejskiej? Według osób biorących w konsultacjach są trzy istotne czynniki, które mogą zachęcić ich do skorzystania z autobusu, szybkiej kolei miejskiej lub trolejbusu, a są to:

1. dostępność;
2. cena;
3. szybkość podróży.

Pierwszy punkt to kwestie związane z bliskością przystanków, dopasowaniem rozkładu jazdy do potrzeb mieszkańców czy też skomunikowanie dzielnic. Możliwość łatwego skorzystania z komunikacji miejskiej jest potencjalną zachętą dla mieszkańców Gdyni.

„Komunikacja publiczna jeżdżąca co kilka minut.”

„Gdyby w sposób optymalny były dopasowane połączenia komunikacyjne, częstsze kursy linii np. 102.”

„Niskie ceny biletów, dobre skomunikowanie dzielnic, sprawniejszy transport, mniej opóźnień, mniejsze zatłoczenie w autobusach i trolejbusach.”

„Już ograniczam korzystanie z samochodu, ale jest to beznadziejnie trudne, zwłaszcza w weekendy, do zkm może mnie przekonać większa i lepsza dostępność biletów jednorazowych (bez karnetów) i więcej kursów żeby nie czekać godzinami.”

Kolejnym czynnikiem jest cena. Mieszkańcy, kalkulując koszty, zauważają, że obecne ceny biletów nie są konkurencyjne w porównaniu do wykorzystania auta.

„Bilety były tańsze, ogólnie gdyby oferta przewozowa była bogatsza, oraz cennik bardziej konkurencyjny.”

„Komunikacja miejska była bardzo tania lub (wzorem niektórych państw) bezpłatna.”

„Bilety komunikacji miejskiej były tańsze, a komunikacja była sprawniejsza.”

„Bezpłatna komunikacja miejska lub cena biletów symboliczna.”

Trzeci element to szybkość podróży. W odbiorze mieszkańców podróż komunikacją miejską jest wolniejsza od samochodu z powodu braku odpowiedniej infrastruktury. Według gdynian i gdynianek zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów i trolejbusów oraz uprzywilejowanie ich w ruchu drogowym zachęci do rzadszego korzystania z aut. Według osób, które wzięły udział w konsultacjach konieczne jest, aby:

„Autobusy się nie spóźniały i szybciej dojeżdżały na miejsce.”

„Komunikacja miejska była sprawniejsza.”

„Komunikacja miejska poruszała się po buspasach, nie stała jak inne auta w korkach.”

„Komunikacja miejska nie stała w korkach.”

„Komunikacja miejska oraz ścieżki rowerowe gwarantowały szybszy/sprawniejszy dojazd niż auto.”

Inną często wskazywaną alternatywą dla samochodów są rowery. Mieszkańcy wskazują dwa główne obszary, które potencjalnie zachęciłyby ich do zrezygnowania z aut na rzecz tego środka transportu. Pierwszym jest rozwój infrastruktury rowerowej, która pozwoli mieszkańcom na bezpieczne korzystanie z rowerów. Drugim obszarem zauważanym przez mieszkańców są ułatwienia i zachęty do korzystania z tego środka transportu np. powrót systemu rowerów miejskich, nagrody lub gratyfikacje finansowe dla osób dojeżdżających do pracy rowerem.

Osoby biorące udział w konsultacjach wskazywały również na niezbędne rozwiązania systemowe, takie jak wsparcie nieemisyjnych środków transportu - aut elektrycznych za pomocą stworzenia infrastruktury umożliwiającej ich ładowanie lub też darmowego dostępu do miejsc zasilania. Inną propozycją jest ograniczenie miejsc parkingowych w mieście, co utrudni korzystanie z aut.

Warto się również przyjrzeć powodom, dla których mieszkańcy nie rezygnują z korzystania z aut. Dotyczą one głównie organizacji życia prywatnego i zawodowego, wygody przemieszczania się i komfortu.

„Nie zawsze mam tak elastyczny czas na dojazdy autobusami lub SKM.”

„Komunikacja zbiorowa nie zapewnia żadnego komfortu, jest brudna i powolna. Rower, hulajnogi i inne wynalazki odpadają. Nie mam czasu ani ochoty na wydłużone podróże rowerem. Ponadto moi pracownicy wyśmialiby mnie, gdybym do biura przyjechał przepocony i z muchą między zębami. Jestem poważnym człowiekiem, osiągnąłem już coś w życiu i absolutnie nie mam zamiaru rezygnować z wygod, na które mnie stać. Doskonale zdaję sobie sprawę, że naciski władz na niekorzystanie z samochodów nie mają nic wspólnego z ochroną klimatu i środowiska - chodzi o spełnienie chorych wizji aktywistów rowerowych i innych.”

„Cenie sobie możliwość i wolność wyboru, chyba że, któryś z aktywistów zaprowadzi moje dziecko do przedszkola i zrobi za mnie zakupy.”

„Jest wygodny - mam małe dziecko i nie mieszkam w centrum.”

„Muszę jeździć w nocy do pracy.”

„W ciągu dnia mam zbyt dużo spraw do załatwienia i nie ma szans, żebym mógł je wykonać korzystając z komunikacji.”

„Dojeżdżam daleko do pracy.”

„Pracuję 60 km od domu i muszę zdążyć na 7:30. Gdybym wybrał pociąg jako główny środek lokomocji, to bym musiał codziennie wstawać o 4 rano a wracałbym o 18.00 ... nie mogąc po drodze nic załatwić ani kupić.”

„Ogranicza kontakt z uwagi na covid. Daje możliwość szybkiego przemieszczania się.”

„Korzystam z niego tylko, gdy przewożę ciężkie rzeczy (nie mogę dźwigać) i gdy jest to dużo szybszy sposób na przemieszczenie się niż komunikacja miejska, np. Chylonia - Karwiny”

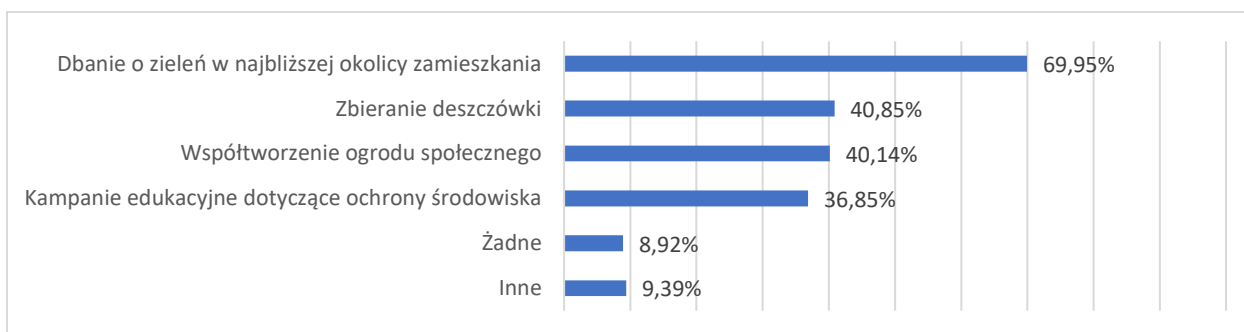
Zaangażowanie w działania

Poniższa część analizy skupia się na pytaniach związanych z konkretnymi rozwiązaniami w zakresie adaptacji miasta do zmian klimatu, w które gotowe byłyby zaangażować się osoby biorące udział w konsultacjach. Zamieszczone w formularzu konsultacyjnym propozycje aktywności proekologicznych miały być też zachęceniem do wpisania własnych pomysłów. Umieszczone poniżej analizy pokazują, jak gdynianie i gdynianki odnoszą się do poszczególnych propozycji. Uwzględniają też odpowiedzi, w których mieszkańcy opisują, co by umożliwiło/ułatwiło im zaangażowanie się w wymienione działania.

Omawiane w tej części pytania dotyczą dwóch tematów: możliwości i chęci zaangażowania się w działania miękkie, zakładające aktywny udział mieszkańca (np. prowadzenie ogrodów społecznych) oraz poparcia dla rozwiązań technicznych i inwestycyjnych, w które indywidualny mieszkaniec nie musi angażować swojego czasu i wysiłku.

Zaangażowanie w działania lokalne

Każda z osób biorących udział w konsultacjach miała możliwość zaznaczenia dowolnej liczby aktywności, w które byłaby skłonna się zaangażować. Są to najczęściej działania na gruncie lokalnym, do których potencjalnie może dotrzeć każdy z mieszkańców. Możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi wypłynęła na sposób prezentacji danych w poniższym zestawieniu - procenty wyróżnionych w pytaniu rozwiązań nie sumują się do 100%.

Gdynianie najczęściej wskazywali, że mogliby zaangażować się w dbanie o zielen w najbliższej okolicy swojego zamieszkania. Dwie kolejne najczęściej wybierane odpowiedzi to: zbieranie deszczówki oraz współtworzenie ogrodu społecznego. Niewiele mniej wskazań otrzymała propozycja zaangażowania się w kampanie edukacyjne.

Na pytanie „Co by sprawiło, żebyś zaangażował(a) się Pan(i) we wskazane wyżej działania?” spektrum odpowiedzi było szerokie - od niewiedzy i negacji po pełne zaangażowanie i gotowość działania.

Mieszkańcy wyrażają chęć wzięcia udziału w wytypowanych aktywnościach, jednak wskazują na brak wiedzy związanej z funkcjonowaniem tego typu działań. Dla gdynian i gdynianek najważniejszym wydaje się dostęp do informacji o wydarzeniach mających w miejsce w ich okolicy oraz sprawdzone źródło tej wiedzy.

„Informacja kiedy i gdzie. Ewentualnie jakieś fundusze na zakup krzewów i kwiatów i innym potrzebnych materiałów.”

„Jestem osobą, która ma mało czasu na szperanie i szukanie informacji na ten temat. Lubię, kiedy ktoś do mnie z tym przyjdzie - choćby z wiadomością mailową, albo gdzieś zobaczę informację na ten temat.”

„Wystarczy dotarcie z jasną i klarowną informacją.. FB, Ratusz... Komunikaty w szkołach, włączenie spółek samorządowych w te działania...”

Wśród odpowiedzi pojawiają się deklaracje związane z gotowością zaangażowania się w działanie, wymagające jednak pozyskania umiejętności w tym temacie oraz przygotowania do korzystania z konkretnych rozwiązań. Ponadto istotna jest możliwość współpracy z urzędem i wykorzystywania już istniejącej struktury.

„Łatwość przystąpienia do tego rodzaju programów. Im mniej tzw. papierologii, tym lepiej. Lepsze nagłaśnianie już istniejących inicjatyw i klarowny przekaz w lokalnych mediach zachęcający do udziału i pokazujący jak do niego przystąpić. Ciekawe inicjatywy, coś więcej niż panele dyskusyjne; może cykl warsztatów dzielnicowych.”

„Przygotowanie wydarzeń, które pozwalają na zdobycie nowej wiedzy/umiejętności.”

„Praktyczne spotkania edukacyjne dotyczące pielęgnacji roślin. Profity idące za tym, przykładowo, zniżki w instytucjach kulturalnych na terenie miasta czy gastronomii.”

Mieszkańcy zauważali również, że czynnikiem motywującym do działania są inni ludzie. Wspólna praca przy ogrodzie lub porządkowanie zieleni w okolicy jest wskazywana jako czynnik integracji społeczności lokalnej.

„Jestem ogrodnikiem-amatorem i zwolennikiem zieleni w mieście. Nie trzeba mnie namawiać do wyżej wymienionych działań, bo jeśli się takie pojawiają, to z chęcią wezmę w nich udział. Chcę, by przestrzeń, która mnie otacza, była przyjazna. Nie betonowa, nie zanieczyszczona psimi odchodami, śmieciami wszelkiego rodzaju, zdeptana. Wierzę, że poprawa estetyki otoczenia zachęci więcej osób do dbania o nią.”

„Poznanie sąsiadów, tworzenie miejsc aktywności również dla dzieci.”

„Zaangażowanie ze strony sąsiadów.”

„Sprawiłoby gdyby moi znajomi również by byli zaangażowani.”

„Gdyby znajomi brali udział.”

„Nie chciałbym tego robić sam.”

Jednocześnie mieszkańcy zauważają problem, który jest związany z brakiem lokalnego lidera, który mógłby prowadzić czy inicjować działania proklimatyczne. Animator społeczny lub aktywista mógłby być czynnikiem integrującym i motywującym do działania.

„Jako nauczyciel chemii i ambasador programu eTwinning prowadzę z młodzieżą międzynarodowe projekty dotyczące między innymi ekologii. Mogłabym się zaangażować w akcje osiedlowe np. w Chyloni jest klub osiedlowy, park Chyloński, gdzie można zrobić różne akcje edukacyjne, które by zaktywizowały środowisko lokalne. Zajęcia uświadamiające i włączające w działania.”

„Lider, który zainicjowałby i poprowadziłby wskazane działania w mojej dzielnicy.”

„Grupa osób z okolicy która by mnie do danej aktywności zaprosiła.”

„Impuls do tego typu działań ze strony lokalnych aktywistów / miasta lub wspólnoty.”

Innym czynnikiem motywującym do podjęcia takich działań jest wsparcie ze strony miasta i wszystkich pomniejszych struktur (jednostki miejskie, ale i wspólnoty czy spółdzielnie).

„Musiłabym wiedzieć o tych działaniach /o możliwości włączenia się, o tym że to jest ważne nie tylko dla mnie, musiłabym dostać wsparcie od miasta - np. wiedzowe, jak założyć ogród społeczny czy też gdzie dostać keisty/ziemię, wiedzę na temat uprawiania ogrodu.”

„Władze muszą w jasny sposób umożliwiać takie działania i dawać konkretne narzędzia.”

„Organizacja wspólnych, lokalnych inicjatyw wspartych przez gminę poprzez przekazanie niezbędnych rzeczy (sadzonki, zbiorniki, itd.)”

„Zapewnienie mi możliwości do zaangażowania się. Jestem chętna i często wyrażam swoje zdanie na ten temat. Staram się dbać o otoczenie, ale nie zawsze mam jak.”

Ważnym tematem, do którego odwołują się mieszkańcy, jest system korzyści dla osób zaangażowanych w działania adaptacyjne. Przykładowo, dla młodych mieszkańców korzyścią taką byłyby dodatkowe punkty w systemie edukacyjnym za udział w działaniach na rzecz klimatu.

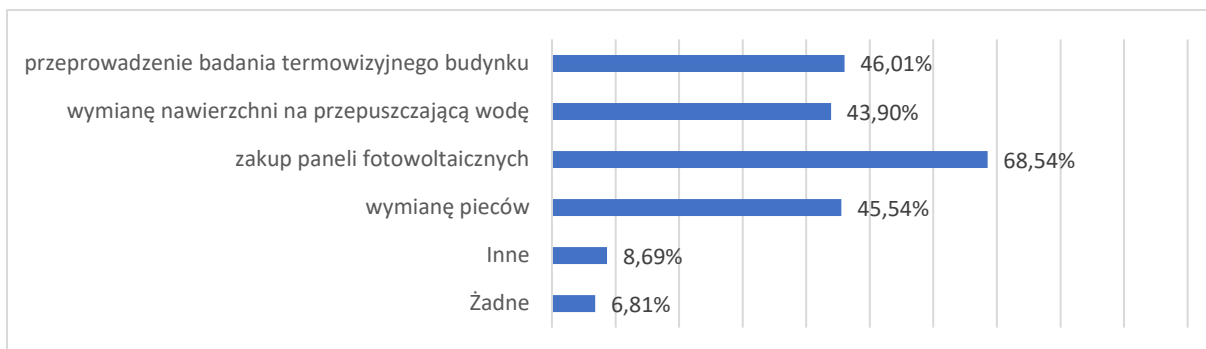
„Zachęta ze strony Miasta/Rada Dzielnicy.”

„Jasne zasady takiego zaangażowania, impuls instytucjonalny (np. nawet symboliczne obniżenie opłaty za wywóz śmieci, czy podatku od nieruchomości) oraz opieka merytoryczna takiego przedsięwzięcia ze strony profesjonalisty + uczynienie wszystkiego kids friendly, żeby można było te aktywności wykonywać z najmłodszymi.”

„Dodatkowe punkty do liceum”

Działania inwestycyjne

Poza gotowością osobistego zaangażowania się w działania lokalne, mieszkańcy zostali zapytani o chęć i gotowość wdrożenia konkretnych rozwiązań inwestycyjnych (bądź ich poparcia, gdy wdrożenie byłoby poza ich zasięgiem). Rozkład odpowiedzi mieszkańców wyglądał następująco (tu również suma procentów wszystkich odpowiedzi jest większa niż 100%):

Najczęściej wskazywanym przez mieszkańców rozwiązaniem inwestycyjnym jest zakup paneli fotowoltaicznych. Reszta rozwiązań ma dość podobny rozkład poparcia, co oznacza, że mieszkańcy dostrzegają ich wartość, niemniej panele słoneczne znacząco wyróżniają się na tle pozostałych propozycji. Jedną z przyczyn takiego wyboru może być intensywna reklama firm zajmujących się montowaniem paneli fotowoltaicznych, kampanie rządowe związane z dofinansowaniami do zakupu paneli, czy też coraz częstsze użycie ich w przestrzeni publicznej. Taki efekt czystej ekspozycji może powodować większą sympatię dla tego rozwiązania. Panele wiążą się również z oszczędnościami, co może być kolejnym z powodów wybierania akurat tego rozwiązania.

Do pytania o poparcie dla konkretnych rozwiązań inwestycyjnych dodane zostało kolejne, dotyczące warunków, które musiałyby zaistnieć, żeby to poparcie nastąpiło. Analizując odpowiedzi można znaleźć kilka podobieństw do rozważań związanych z poprzednim pytaniem. Najważniejszym punktem wspólnym jest potrzeba informacji i dostęp do nich, jednak o wyższym poziomie szczegółowości. Oprócz danych na temat np. programów mieszkańcy oczekują dokładnych kalkulacji związanych z kosztami, by móc stwierdzić, czy takie rozwiązanie im się opłaca. Ponadto kładli też nacisk na edukację, rozumianą jako dokładniejsze poznanie tych rozwiązań oraz możliwości ich wykorzystania. Wśród mieszkańców bloków pojawiły się opinie, że popierają dane rozwiązanie, lecz z powodu typu budynku, w jakim mieszkają, nie mogą wdrożyć danych rozwiązań. Według części osób to właśnie tu pojawia się przestrzeń na edukację i pokazanie, że proekologiczne rozwiązania są możliwe nawet w budynkach wielorodzinnych.

„Bilans ekonomicznych kosztów-strat na konkretnym przykładzie.”

„mieszkam w bloku, więc nie mam dużego pola do popisu.”

„więcej działań uświadamiających sąsiadów, bo wielu starszych ludzi nadal nie rozumie, dlaczego to jest ważne.”

„Możliwość realizacji, gdy mieszka się w bloku.”

Pozostałe potrzeby są już związane z systemowym rozwiązywaniem i wsparciem, w szczególności finansowym. Wypowiedzi te zostały wydzielone jako osobna kategoria ponieważ pojawiło się ich dużo. Sama fraza „dofinansowanie” pojawiła się ponad 25 razy w ramach tego pytania. Źródła finansowania nie są jednoznacznie określone, czasami mieszkańcy wskazują władze miasta jako źródło takiego wsparcia, innym

razem można znaleźć odwołania do władz centralnych. Poza dofinansowaniem mieszkańcy wskazywali też na inne formy finansowego wsparcia – czy to w postaci ulg czy innych benefitów. Pojawiają się również propozycje sankcji za brak przystosowywania się do adaptacyjnych standardów.

„Chciałbym aby były wyższe dopłaty do wymiany pieców i miasto wprowadziło datę koniecznej wymiany pieców.”

„Współfinansowanie inwestycji ze środków centralnych.”

„Już podejmuję niektóre działania - pozostałe miałyby większą szansę na realizację przy wsparciu finansowym miasta.”

„Wsparcie finansowe władz”

„Zachęta finansowa i dobra kampania uświadamiająca”

„Ulg/nizsze rachunki”

„Zrobiłbym to sam z siebie, choć wsparcie finansowe przy droższych rozwiązaniach byłoby mile widziane. W przypadku ogółu społeczeństwa uważam, że powinny nastąpić zmiany w prawie nakazujące odpowiednie zachowania pro klimatyczne.”

Ważnym aspektem, który wskazywali mieszkańcy jest brak aktywności spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot w zakresie adaptacji do zmian klimatu. Gdynianie i gdynianki podkreślają, że pomimo chęci i pomysłów z ich strony, barierą jest brak aktywności czy inicjatywy takich podmiotów. Z perspektywy mieszkańców powoduje to utrudnienie wdrażania proklimatycznych rozwiązań, zastój lub brak podejmowanych działań. Mieszkańcy wskazują potrzebę aktywizacji tych instytucji.

„Chęć ze strony spółdzielni=PREZESA do współpracy”

„Popieram już teraz ale, nie mam wpływu na działania władz spółdzielni.”

„Jestem chyba za wszystkim. Niestety mieszkam we wspólnocie w bloku i nie jestem osobą decyzyjną.”

„Zarząd wspólnoty mieszkaniowej zainicjował zmiany, ja tylko przyklaskiwałam. Silne i dobrze poinformowane instytucje są bardzo ważne.”

„Jakiegokolwiek działania spółdzielni we wzmiankowanych kierunkach.”

Pojawiły się również rozwiązania oparte o istniejące już programy miejskie. W wypowiedziach młodzieży pojawiły się np. wzmianki o Budżecie Obywatelskim jako tym narzędziu, który może pomóc we wdrażaniu rozwiązań proklimatycznych.

Odpowiedzialność za działania

Uzupełnieniem dla całego kwestionariusza było pytanie dotyczące odpowiedzialności różnych grup społecznych za działania związane z adaptacją do zmian klimatu. Każda z osób mogła wskazać maksymalnie trzy grupy/podmioty, których rola w działaniach adaptacyjnych jest największa. Rozkład odpowiedzi nie jest zaskakujący. Mieszkańcy uznali, że najważniejszą rolę odrywają przedstawiciele władz miejskich. Drugą najwyższą liczbę wskazań otrzymała społeczność lokalna, a następnie naukowcy. Co ciekawe, indywidualni mieszkańcy miasta mają dość niewielką liczbę wskazań.

Powyższy rozkład odpowiedzi wskazuje wyraźne oczekiwanie względem władz miasta (szeroko rozumianych), co do ich roli przewodniej we wdrażaniu działań adaptacyjnych. Duża liczba wskazań dla społeczności lokalnych jest jednak dowodem na to, że ciężar ten nie musi być przez miasto niesiony samodzielnie. Analiza odpowiedzi na pozostałe pytania wskazuje wyraźnie, że właściwie wsparte i wyposażone w odpowiednie narzędzia społeczności, organizacje, czy instytucje typu spółdzielnie mieszkaniowe mogą być istotnym partnerem w przygotowaniu miasta na skutki zmian klimatu.

IV. PODSUMOWANIE – DECYZJE PREZYDENTA

Gdyński Dialog o Klimacie przyniósł wiele uwag i rekomendacji w obszarze zieleni, gospodarowania wodą oraz redukcji CO₂, konkretnych pomysłów do wdrożenia dotyczących redukcji śladu węglowego oraz wiedzę na temat jak mieszkańcy Gdyni mogą się włączyć w działania proklimatyczne i co może wspomóc ich zaangażowanie. W ponad półrocznym procesie wzięło udział niemal 600 osób.

Podsumowując zebrany materiał w czasie konsultacji społecznych można wyłonić najważniejsze kwestie, które najbardziej wybrzmiały na wszystkich jego etapach. Są to:

- Potrzeba kompleksowej informacji, wsparcia i edukacji - jednego miejsca, gdzie będą zebrane wszystkie informacje dotyczące programów, działań, akcji

prowadzonych obecnie przez różne jednostki odpowiedzialnych za dany obszar, a także wiedzy z zakresu zmian klimatu, jak również fizyczny punkt doradczo-informacyjny;

- Potrzeba liderów i animatorów na poziomie lokalnym – dzielnicy, osiedla, wspólnoty, którzy będą inicjowali, koordynowali działania i integrowali mieszkańców wokół działań proklimatycznych;
- Potrzeba zaktywizowania spółdzielni i wspólnot;
- Dbanie i zachowanie zieleni jako jeden z priorytetów
- Rola Urzędu Miasta jako instytucji, która powinna wziąć na siebie główny ciężar wprowadzania nowych rozwiązań, koordynowania już istniejących, oferować wsparcie, wiedzę, a także pełnić rolę podmiotu siecującego inne organizacje i instytucje na rzecz działań proklimatycznych.

Wypracowane rezultaty wymagają namysłu ze strony władz miasta - jak można je wdrożyć czy przełożyć na prowadzone działania. W pierwszej kolejności analizie zostały poddane rekomendacje i pomysły z etapu narady społecznej, przeprowadzonej przez jednostki merytoryczne. Decyzją Prezydenta 75 propozycji zostało przyjętych do realizacji. Wszystkie, również te które nie będą wdrażane, zostały umieszczone poniżej, z wyjaśniającymi komentarzami oraz przypisanymi jednostkami, które będą odpowiedzialne za ich realizację. Pozytywnie zaopiniowane rekomendacje uwzględnione zostaną w aktualizacji „Planu Adaptacji miasta Gdyni do zmian klimatu do roku 2030”.

ZAAKCEPTOWANE DO REALIZACJI REKOMENDACJE

OBSZAR: POWIETRZE

Lp.	Rekomendacja	Komentarz	Lider
1.	Wdrożenie w polityce przestrzennej idei „Miasta krótkich odległości” - tworzenie mikrocentrów z dostępem do różnych usług. Wyznaczenie wskaźników określających standardy dostępu do usług, które zapewnią zmniejszenia zapotrzebowania na przemieszczanie się	Przeprowadzone zostaną przedsięwzięcia mające na celu analizę sytuacji w poszczególnych dzielnicach/częściach miasta w kontekście osiągnięcia celu i zaawansowania działań do niego prowadzących. Określone też zostaną wskaźniki, mające kształtować przyszły rozwój miasta. (2022)	Laboratorium Innowacji Społecznych/ Biuro Planowania Przestrzennego

2.	Przedefiniowanie polityki parkingowej w kierunku zmniejszania ilości parkingów jako stymulacja do zmniejszenia ruchu samochodowego. Opracowanie i zakomunikowanie mieszkańcom długookresowego planu stopniowego uwalniania coraz większej części centrum miasta od jeżdżących i parkujących samochodów, a także programu zmniejszania liczby samochodów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców: m.in. pokazywanie korzyści wynikających z prowadzenia restrykcyjnej polityki parkingowej oraz restrykcyjnego zarządzania strefami płatnego parkowania dla posiadaczy samochodów.	Działanie w realizacji: polityka parkingowa realizowana w ramach KLIMATycznego centrum obejmuje zastępowanie miejsc postojowych zielenią, przestrzeni dla pieszych i rowerzystów; od 1 lipca 2021 r. poszerzona została strefa płatnego parkowania oraz podwyższone są opłaty za parkowanie, mając na celu ograniczenie ruchu samochodowego w strefach śródmiejskich.	Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni
3.	Regulacja dostaw we wszystkich dzielnicach, nie tylko w Śródmieściu - opracowanie innowacyjnego programu „logistyki miejskiej” – rozwiązanie problemu nadmiernego udziału dużych samochodów dostawczych w zaopatrywaniu sklepów osiedlowych.	Zagadnienie bardzo złożone ze względu na istniejące zagospodarowanie i wymaga przeprowadzenia szczegółowej analizy możliwości realizacji. (2023)	Zarząd Dróg i Zieleni
4.	Priorytet dla transportu publicznego - rozbudowa buspasów	Działanie w realizacji: sieć buspasów jest rozbudowywana (na ul. Kwiatkowskiego, Wielkopolskiej, Chwarznieńskiej (od obwodnicy do ul. Gierdziejewskiego), Wiśniewskiego, Unruga) (do 2025)	Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni
	Priorytet dla transportu publicznego - stworzenie programu zachęt takich jak np. wspólny bilet	Działanie w realizacji: tworzony jest wspólny bilet (FALA), mający na celu integrację komunikacji publicznej w obrębie metropolii i regionu. (2023)	InnoBaltica, Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej
	Priorytet dla transportu publicznego - podniesienie jakości przystanków	Działanie w realizacji: wymiana wiat przystankowych w toku (2023)	Zarząd Komunikacji Miejskiej

	Priorytet dla transportu publicznego - podniesienie komfortu i bezpieczeństwa dostępu pieszych i innych niezmotoryzowanych do przystanków transportu zbiorowego, zwłaszcza szynowego	Działanie w realizacji: poprawa jakości infrastruktury pieszej (działanie ciągłe)	Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni
5.	Promocja rozwiązań europejskich w zakresie łączenia infrastruktury pieszej i rowerowej przez zmniejszenie antagonizmów między kierowcami a pieszymi i rowerzystami w wyniku wyjaśniania mieszkańcom korzystającym z samochodów korzyści z prowadzenia szeroko zakrojonego programu uspokajania ruchu i zmniejszania liczby przypadków lekceważenia limitów prędkości	Działanie w realizacji: programy edukacyjne realizowane przez ZDiZ (działanie ciągłe)	Zarząd Dróg i Zieleni
6.	Zastępowanie transportu spalinowego transportem wodorowym i elektrycznym, w tym rowerami wspomaganimi elektrycznie i rowerami cargo wspomaganimi elektrycznie	Działanie w realizacji: elektryczne trolejbusy w Gdyni mają około 35% udział w przewozach. Na początku 2022r. wprowadzone do obsługi sieci komunikacyjnej zostaną kolejne 24 elektryczne autobusy. (działanie ciągłe)	ZKM, PKM, PKA, PKM
7.	Rozbudowa sieci ładowania samochodów elektrycznych	Działanie w realizacji: w Gdyni jest ponad 100 punktów ładowania pojazdów elektrycznych, a miasto testuje aktualnie m. in. mobilne ładowarki zasilane z sieci trolejbusowej (działanie ciągłe)	Wydział Strategii
8.	Zwiększenie dostępności biletów i ich rodzajów - instalacja biletomatów, wprowadzenie biletu turystycznego i rodzinnego	Działanie w realizacji: Trwają prace nad biletem FALA obejmującego transport kolejowy i miejski. W ramach projektu zakłada się wprowadzenie nowoczesnych systemów płatności opartych na tzw. rozwiązaniach chmurowych. (2023) Biletomaty nie zostaną wprowadzone, gdyż są najdroższą formą dystrybucji biletów.	Zarząd Komunikacji Miejskiej/ Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej

9.	Bilety na duże wydarzenia miejskie lub takie jak np. teatr, koncert czy biegi jako bilety na komunikację w dniu takiego wydarzenia	Działanie w realizacji: Bilety nazywane „impresowymi” w promocyjnych cenach, w tym obejmujących pociągi SKM, są w ofercie MZKZG, przy czym przewiduje się opracowanie rekomendacji do zachęcania do korzystania transportu publicznego na stronach miejskich oraz instytucji organizujących wydarzenia kulturalne i sportowe (działanie ciągłe)	Zarząd Komunikacji Miejskiej/ Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej
10.	Zwiększenie kontroli legalności paliwa używanego do ogrzewania budynków - śmieci i wilgotność drewna. Jeśli nie ma złamania przepisów - uświadomienie o możliwości poprawnej techniki palenia	Działanie w realizacji: kontrole są prowadzone wraz z pobieraniem próbek popiołu, od sezonu grzewczego 2021/22 kontrole obejmą wymogi wynikające z tzw. uchwały antysmogowej (działanie ciągłe)	Straż Miejska
11.	Zwiększenie kwot dopłat do wymiany pieców - więcej zachęt uzależnionych od momentu wymiany pieca na paliwa stałe (im szybciej, tym większe dofinansowanie)	Działanie w realizacji: zwiększenie kwot dopłat i promowanie możliwości łączenia dotacji rządowej i gminnej jest planowane (2021)	Samodzielny Referat ds. Energetyki
12.	Instalacja paneli fotowoltaicznych na nowych budynkach użyteczności publicznej. Montaż na istniejących budynkach w ramach zwiększania efektywności energetycznej budynków	Działanie w realizacji: panele fotowoltaiczne montowane są m. in. na szkołach, wprowadzony zostanie standard określający wymagania „klimatyczne” dla remontowanych i budowanych budynków gminnych (2021)	Wydział Budynków, Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni
13.	Wymiana oświetlenia na ledowe w budynkach użyteczności publicznej oraz montaż inteligentnych systemów zarządzania oświetleniem	Działanie w realizacji: sukcesywnie wymieniane jest oświetlenie na ledowe; planowane jest wprowadzenie standardów dotyczących oświetlenia ledowego oraz inteligentnych systemów zarządzania oświetleniem przy nowych inwestycjach (działanie ciągłe)	Zarząd Dróg i Zieleni

14.	Stworzenie i wdrożenie programu wzorcowych jadłospisów opartych w większym stopniu na produktach lokalnych, małoprzetworzonych oraz w coraz większym stopniu pochodzenia roślinnego w placówkach edukacyjnych	Działanie w realizacji: planowane jest wprowadzenie zmian w jadłospisach oraz przygotowywaniu posiłków (kuchnia centralna). (2023)	Wydział Edukacji
15.	Zwiększenie liczby czujników jakości powietrza oraz montaż oczyszczaczy powietrza w budynkach użyteczności publicznej (zwłaszcza w żłobkach, przedszkolach i szkołach), gdzie jakość powietrza nie jest dobra	Działanie w realizacji: ilość czujników powietrza zostanie zwiększona do standardu przynajmniej 1 czujnik na dzielnicę; stan powietrza w Gdyni nie uzasadnia kupowania i stosowania oczyszczaczy powietrza w budynkach użyteczności publicznej. (2022)	Wydział Środowiska
16.	Dołączenie do miejskich kampanii dotyczących zdrowia (np. otyłości dzieci/ nastolatków; wad kręgosłupa) elementu mobilności aktywnej - edukowanie, że sposób przemieszczania się ma wpływ na zdrowie, jak i na klimat (obecnie w kampaniach nt. problemów zdrowotnych mówi się o aktywności fizycznej, ale nie uwzględnia się aktywnych sposobów przemieszczania się)	Gdyńskie Centrum Zdrowia i Zarząd Dróg i Zieleni zawiązą współpracę w zakresie kampanii zdrowotnych dotyczących przemieszczania (2022, działanie ciągłe)	Gdyńskie Centrum Zdrowia, Zarząd Dróg i Zieleni
17.	Zintegrowane planowanie i realizacja działań miejskich przez różne jednostki (przeciwdziałanie silosowości), w tym uspołnienie i uporządkowanie różnych standardów wobec np. inwestycji	Procedury „klimatyczne” systematycznie będą uspołniane poprzez określenie ich standardu (standard „zielonego” budynku, standard koszenia traw itp.). (2021)	Wydział Środowiska
18.	Bezpłatny punkt konsultacyjny i informacyjny „One-stop-shop” oferujący kompleksowe doradztwo w jednym miejscu na temat rozwiązań mitygacyjnych/ adaptacyjnych, np. wsparcie proceduralne podczas wymiany pieca, aplikowania o środki zewnętrzne itd.	Działanie w realizacji: punkt zostanie uruchomiony (2021)	Samodzielny Referat ds. Energetyki

19.	Uwzględnianie kryteriów zeroemisyjności w postępowaniach zamówień publicznych - wymóg dostaw pojazdami zero- i niskoemisyjnymi dla zakupów dla UM oraz jednostek miejskich; uwzględnianie kosztów energii w zamówieniach na budowę nowych budynków użyteczności publicznej (konieczność włączenia rozwiązań efektywnych energetycznie).	Planowane jest przygotowanie wytycznych dotyczących „zielonych zamówień”, m. in. uwzględniających zeroemisyjność w dostawach (2022)	Wydział Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji Wydział Środowiska
20.	Kontrole spalania paliw w domach jednorodzinnych	Działanie w realizacji – opisane w pkt 11.	Straż Miejska
21.	Kampania społeczna dotycząca zmian nawyków wśród mieszkańców - MNIEJ podróży, MNIEJ energii; Wspólna akcja - MNIEJ w instytucjach publicznych i innych. Szereg działań wdrażanych w instytucjach publicznych jako dobry przykład	Do realizacji przez miejskie instytucje (2022)	Wydział Środowiska
22.	Wdrażanie wątków proekologicznych w działaniach organizacji np. w placówkach edukacyjnych, organizacjach pozarządowych czy firmach	Działanie w realizacji podczas różnych kampanii edukacyjnych (działanie ciągłe)	Laboratorium Innowacji Społecznych, Wydz. Edukacji, Wydział Środowiska
23.	Edukacja rowerowa	Działanie w realizacji: kampanie dotyczące mobilności aktywnej (działanie ciągłe)	Gdyńskie Centrum Sportu, Referat Zrównoważonej Mobilności Wydziału Inwestycji
24.	Edukacja energooszczędności mieszkańców w budynkach wielorodzinnych. Edukacja użytkowników budynków wielorodzinnych. Głównie dotyczy budynków użytkowanych przez wiele osób, gdzie trudno jest oszacować zużycie energii konkretnego lokalu	Działanie w realizacji, np. szkolenia administratorów budynków z zakresu efektywności energetycznej budynków i stworzenie systemu doradztwa energetycznego w mieście m. in. w celu zwiększenia ilości likwidowanych pieców węglowych	Samodzielny Referat ds. Energetyki

25.	Kampania na ten temat tekstyliów i jak wygląda ich produkcja (śląd węglowy) - mądre podejście do drugiego życia odzieży	Przygotowywane jest wprowadzenie zbiórki tekstyliów i ich ponowne użycie, a także przeprowadzenie kampanii edukacyjnej na ten temat (2023)	Wydział Środowiska
-----	---	--	--------------------

NIEZAAKCEPTOWANE DO REALIZACJI REKOMENDACJE

OBSZAR: POWIETRZE

Lp.	Rekomendacja	Komentarz	
1.	Koncentracja zabudowy mieszkaniowej i miejsc pracy wokół stacji SKM. Przeznaczenie przestrzeni do parkowania samochodów wokół stacji SKM w możliwie ograniczonym stopniu, z wyłączeniem możliwości bezpłatnego parkowania poza miejscami dla parkingów typu Kiss and Ride (z prawem do postoju nie dłużej niż np. 20 minut)	Tereny wokół stacji SKM najczęściej są już zagospodarowane, miasto Gdynia planuje budowę parkingów kubaturowych umożliwiających przesiadkę na transport publiczny,	
2.	Usunięcie z planu budowy parkingu dla samochodów spod parku Centralnego	Parking pod Parkiem Centralnym będzie pełnił rolę wyczekiwanego przez kierowców parkingu kubaturowego w Śródmieściu	
3.	Edukacja budowlana - budynki inteligentne: edukacja i system zachęt oraz nakazów do budowy energooszczędnych i inteligentnych budynków oraz przystosowywania już istniejących (np. przy negocjacji umów z deweloperami)	Stosowanie określonych rozwiązań, np. budynków energooszczędnych/inteligentnych jest wymogiem prawa, które projektanci są obowiązani stosować; ustawa Prawo budowlane oraz żaden inny akt prawa nie zawierają podstawy prawnej dla miasta do prowadzenia z deweloperami negocjacji	
4.	Zwiększenie wsparcia finansowego na montaż paneli fotowoltaicznych	Dotacja miejska oraz w ramach programu „Mój prąd” są wystarczającym bodźcem do montażu paneli fotowoltaicznych,	
5.	Budowa mieszkań komunalnych w centralnych dzielnicach - przeznaczanie miejskich terenów na zabudowę mieszkalną, będącą w gestii Urzędu Miasta jako	Budownictwo komunalne stanowi znikomy odsetek budownictwa mieszkaniowego. Wybudowanie pojedynczych budynków w śródmieściu, w żaden sposób nie przyczyni się do	

	przeciwdziałanie rozlewaniu się miasta i wyludnianiu się centrum (teren przy ul. Folwarcznej, Mickiewicza)	realizacji wskazanego celu. Ponadto byłoby to działanie irracjonalne z powodów ekonomicznych.	
6.	Zmiana statusu infrastruktury rowerowej do infrastruktury krytycznej	Drogi rowerowe nie stanowią infrastruktury krytycznej w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy o zarządzaniu kryzysowym	
7.	System zachęt do wyrejestrowania samochodu	Rezygnacja z samochodu i korzystanie ze zrównoważonych środków transportu powinno odbywać się z samodzielnej woli, a nie poprzez „system zachęt”. Działania miasta mają na celu zwiększenie atrakcyjności alternatywnych form przemieszczania się i zachęcania mieszkańców do wyboru zrównoważonych środków transportu	
8.	Tworzenie stref czystego transportu ograniczając wjazd pojazdów niespełniających norm	Obecnie brak możliwości prawnych. Wymaga znowelizowania ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych	

ZAAKCEPTOWANE DO REALIZACJI REKOMENDACJE

OBSZAR: ZIELEŃ W MIEŚCIE

Lp.	Rekomendacja	Komentarz	Lider
1.	Gromadzenie i publikowanie danych na temat ilości drzew rosnących na terenie gminy, ilości drzew usuniętych, ilości krzewów, powierzchni terenów zielonych, w tym łąk i parków (dane dot. każdego roku)	Dane takie będą publikowane na stronie Klimatyczna Gdynia (2022)	Wydział Ogrodnika Miasta, Wydział Środowiska
2.	Prowadzenie edukacji w zakresie wyrzucania odpadów bio	Działanie w realizacji: kampania odbywa się za pomocą strony wyrzucam.to oraz działania informacyjne (2021)	Wydział Środowiska
3.	Kampania edukacyjna dotycząca szanowania obecnie istniejącej zieleni	Kampania zostanie przygotowana (2022)	Wydział Ogrodnika Miasta, Wydział Środowiska
4.	Stworzenie wytycznych i przewodnika (co i gdzie krok po kroku) oraz systemu	Miasto Gdynia we współpracy z miastem Hamburg w ramach	Wydział Budynków,

	zachęt dla inwestorów w zakresie tworzenia zielonych dachów na istniejących budynkach (szczególnie ważne są tu kwestie techniczne i prawne)	programu GRAD przygotowało Program Operacyjny „Zielone dachy w Gdyni”, który m. in. przewiduje stworzenie przewodnika oraz systemu zachęt finansowych (2021)	Wydział Środowiska
5.	Stworzenie zespołu ds. adaptacji do zmian klimatu w skali całego miasta – również z udziałem mieszkańców – dedykowanego wyłącznie tematyce związanej ze zmianami klimatu i adaptacją do obserwowanych i prognozowanych zmian (w tym o zachowywaniu terenów zieleni, ograniczaniu powstawania wysp ciepła, podjęciu działań budujących świadomość mieszkańców oraz deweloperów nt. roli zieleni w inwestycjach miejskich)	Działania zespołu klimatyczny złożony z urzędników, raz w roku na spotkanie zespołu zapraszane będą osoby – uczestnicy Gdyńskiego Dialogu o Klimacie w celu omówienia efektów dotychczasowych działań (działanie ciągłe)	Wydział Środowiska
6.	Wprowadzenie/podtrzymanie/przestrzeganie zakazu koszenia trawników w czasie suszy oraz wprowadzenie zakazu używania dmuchaw do liści	Zasady koszenia zostaną ustandaryzowane w drodze zarządzenia Prezydenta miasta Gdyni (2021); zakaz używania dmuchaw nie został wprowadzony w programie ochrony powietrza (uchwalony przez Sejmik Woj. Pomorskiego); w umowach zawieranych przez Miasto Gdynia stosowanie dmuchaw będzie wygaszane do całkowitego wyeliminowania (2022)	Wydział Środowiska, Wydział Ogrodnika Miasta, Zarząd Dróg i Zieleni
7.	Odejście od widocznej w mieście tendencji „pod kreskę” w aspekcie zazieleniania; część zieleni niech będzie projektowana tak, aby była po prostu piękna, ale jednocześnie niech część zieleni będzie „dzika”, gęsta - to dom dla drobnych zwierząt. Konieczna jest edukacja w tym zakresie – aby mieszkańcy ze zrozumieniem przyjmowali tę drugą formę zieleni	Zmiany są wprowadzane, konieczne jest zwiększanie świadomości mieszkańców w tym zakresie. (działanie ciągłe)	Wydział Ogrodnika Miasta, Zarząd Dróg i Zieleni
8.	Planowanie nowych inwestycji oraz wprowadzanie zmian tam, gdzie to możliwe, aby wzdłuż ciągów pieszo-jednych była zieleń, tj. pasy zieleni	Wytyczne do „klimatycznego” projektowania, remontowania i budowania dróg (ulic) zostaną opracowane i przyjęte	Wydział Inwestycji, Wydział Środowiska

	oddzielające chodniki od dróg dla rowerów, krzewy i drzewa separujące ulice od chodników	zarządzeniem Prezydenta miasta Gdyni (2022)	
9.	Zdecydowane zwiększenie ilości informacji i komunikatów na temat: zmian klimatu, koniecznych i możliwych działań z tym związanych, inicjatywach i działaniach podejmowanych przez Urząd Miasta, wszystkie jednostki miejskie (np. kluby seniora, szkoły, jednostki budżetowe gminy) oraz przez mieszkańców – stworzenie jednej platformy informacyjnej dedykowanej informowaniu, przekazywaniu wiedzy i wskazywaniu dobrych praktyk – aby szukający wiedzy i inspiracji mieli jedno źródło informacji	Strona internetowa „Klimatyczna Gdynia” zostanie przygotowana i uruchomiona (2021)	Wydział Środowiska
10.	Zwiększenie środków i/lub liczby konkursów (edukacyjnych lub wdrożeniowych) organizowanych przez Wydział Środowiska w zakresie adaptacji do zmian klimatu	Konkursy „klimatyczne” zostaną przygotowane i przeprowadzone (2022)	Wydział Środowiska
11.	Więcej parków kieszonkowych realizowanych na terenie gminnym;	Działanie w realizacji: parki kieszonkowe w dzielnicach Wzgórze Św. Maksymiliana, Grabówek, Wielki Kack oraz Pustki Cisowskie-Demptowo zostały zrealizowane	Wydział Ogrodnika Miasta
12.	Oferowanie wsparcia (wiedzą) ze strony Wydziału Ogrodnika Miasta w zakresie permakultury i kompostowania – poradnik dostępny na stronie www, przykłady, etc.	Porady będą zamieszczane na stronie internetowej miasta (2022)	Wydział Ogrodnika Miasta
13.	Rezygnacja z zieleni, zwłaszcza drzew, w donicach; w szczególności usunięcie donic z drzewami, które są na Molo Południowym, a jeśli jest to forma tymczasowa (podobno tak jest) - to potrzebna jest wyraźna informacja o tym; niemniej ta koncepcja jest droga w utrzymaniu i chociażby z tego względu należy z niej zrezygnować	Miasto stopniowo rezygnuje się z nasadzeń w donicach, jeżeli sieci podziemne pozwalają na sadzenie drzew do gruntu; aranżacja Molo Południowego jest tymczasowa	Wydział Ogrodnika Miasta

14.	Tworzenie zielników (przy szkołach) i małych ogródków sąsiedzkich	Przygotowane zostaną zachęty do tworzenia zielników przy szkołach oraz zasady wsparcia przy tworzeniu ogrodów społecznych (2022)	Wydział Ogrodnika Miasta, Laboratorium Innowacji Społecznych, Wydział Środowiska
15.	Zakładanie i prowadzenie ogrodów społecznych (też jako rozwiązanie systemowe – pomoc z strony UM)	Stworzone zostaną zasady wsparcia przy tworzeniu ogrodów społecznych (2022)	Wydział Ogrodnika Miasta, Laboratorium Innowacji Społecznych, Wydział Środowiska
16.	Tworzenie łąg w mieście	Działanie w realizacji, np. łąki przy alei Zwycięstwa (na wjeździe od strony Sopotu oraz między jezdniami na wysokości Orłowa), przy ulicy Morskiej (na wjeździe od strony Rumi) czy przy ulicy Wielkopolskiej. (działanie ciągłe).	Wydział Ogrodnika Miasta
18.	Ogrodnictwo miejskie - sadzenie drzew jadalnych/owocowych w mieście, zakładanie ogrodów na dachach	Rekomendacje w trakcie opracowywania (2022)	Wydział Ogrodnika Miasta, Laboratorium Innowacji Społecznych, Wydział Środowiska
19.	Tworzenie zielonych ścian i dachów, w tym zielonych dachów rekreacyjnych na budynkach użyteczności publicznej lub „wiszących ogrodów” etc.	Tożsame z pkt 4	Wydział Budynków, Wydział Inwestycji, Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych
20.	Szkoła jako miejsce edukacji w zakresie zmian postaw na proekologiczne – w szczególności szeroki dostęp wiedzy eksperckiej w szkołach i dla szkół	Gminy nie mają wpływu na podstawę programową nauczania, dlatego materiały edukacyjne przygotowane przez miasto Gdynia będą prezentowane w trakcie godzin wychowawczych/ dyrektorskich (2022)	Wydział Środowiska
21.	Sponsorzy/opiekunowie drzew – promocja pomysłu i system zachęt dla mieszkańców, aby wybrali sobie drzewo i opiekowali się nim	Działanie zostanie wdrożone (2022)	Wydział Ogrodnika Miasta

22.	Uwalniamy drzewa – usuwanie części chodnika lub innej powierzchni nieprzepuszczalnej wokół pnia drzewa i w to miejsce tworzenie powierzchni hydroprzepuszczalnej, która może zostać zaaranżowana np. niską zielenią	Drzewa są „uwalniane” podczas bieżących działań Wydziału Ogrodnika Miasta oraz na zgłoszenie mieszkańców (działanie ciągłe)	Wydział Ogrodnika Miasta
23.	Publiczna leśna szkoła podstawowa	Leśny Ogród w Marszewie prowadzi edukację ekologiczną w tym zakresie dla wszystkich gdyńskich szkół (działanie ciągłe)	Nadleśnictwo
24.	Kampania edukacyjna w temacie „zielona partyzantka miejska czy wandalizm?”	Temat przekazany do Urban Labu celem realizacji w formie warsztatu/wykładu (2022)	Laboratorium Innowacji Społecznych
25.	Monitoring użytkowników ekologicznych na terenie Gdyni	Działania w tym zakresie zostaną zintensyfikowane (2022)	Wydział Ogrodnika Miasta
26.	Wprowadzenie zakazu sprzedaży działek gminnych, które są porośnięte drzewami – jako zasada, od której odstępienie wymaga „mocnego” uzasadnienia podanego do publicznej wiadomości	Cenne przyrodniczo działki nie są sprzedawane.	Wydział Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji
27.	Szeroko zakrojona kampania informacyjna na temat 17 celów Zrównoważonego Rozwoju wynikających z przyjętej w 2015 roku przez wszystkie państwa ONZ strategii „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” – informowanie o tym przy każdej okazji	Promocja 17 celów Zrównoważonego Rozwoju odbywa się poprzez stronę www.kampania17celow.pl , zaś działania edukacyjne realizowane i przewidziane do realizacji przez gminę uwzględniają powyższe cele.	nie dotyczy
28.	Kompost z EKO Doliny za „złotówkę” dla mieszkańców (ta ziemia wykorzystywana jest przez firmy głównie i „zalega” w EKO Dolinie)	Wykorzystanie kompostu z Ekodoliny będzie bardziej promowane (2022).	Ekodolina, Wydział Środowiska
29.	Choinki na święta Bożego Narodzenia: akcja „sadź, nie ścinaj” oraz zbiórka choinek, które są w donicach, po świętach i posadzenie ich w gruncie, aby dalej rosły	Gmina podejmie działania w tym zakresie zachęcające mieszkańców, aby kupowali drzewka świąteczne w donicach i sadzili je po świętach.	Wydział Ogrodnika Miasta, Wydział Środowiska

NIEZAAKCEPTOWANE DO REALIZACJI REKOMENDACJE

OBSZAR: ZIELEŃ W MIEŚCIE

Lp.	Rekomendacja	Komentarz	
-----	--------------	-----------	--

1.	Przeznaczanie 5% rocznych wydatków gminnych, jeden raz w danej kadencji władz, na wykup przez gminę gruntów leżących w granicach administracyjnych miasta, które następnie dedykowane będą wyłącznie zagospodarowaniu zieleni	Działanie niemożliwe do realizacji z przyczyn finansowych	
2.	Wprowadzenie całkowitego zakazu wycinania dużych dojrzałych drzew; każda inwestycja - zarówno realizowana przez gminę, jak i przez prywatnych inwestorów - powinna być planowana w taki sposób, aby to inwestycja nie kolidowała z istniejącymi drzewami (zamiast podejścia, że to drzewo koliduje z nową inwestycją)	Działanie sprzeczne z ustawą o ochronie przyrody, która określa zasady usuwania drzew i krzewów; obowiązek zachowania drzew określają ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	
3.	Zielone dachy wiat parkingów rowerowych	Rozwiązanie wysokokosztowe w stosunku do już istniejących wiat (wzmacnianie konstrukcji), dlatego do realizacji skierowano działanie „Zielone stacje roweru publicznego - drzewa i krzewy w otoczeniu każdej stacji” (pkt 26 przyjętych rekomendacji)	
4.	Wymiana podłoża na miejscach postojowych dla samochodów – hydroprzepuszczalna zamiast nieprzepuszczalnej, płaskie pieńki drzew (naturalny element) zamiast meby i ekokraty (tj. zamiast betonu i tworzyw sztucznych)	Koszty ekonomiczne i ekologiczne wymiany nawierzchni uwzględniające utylizację asfaltu i podłoża nie uzasadniają wymiany podłoża na miejscach postojowych; działanie jest i będzie realizowane w toku i przy okazji nowych inwestycji	
5.	Sąsiedzkie akcje zagospodarowywania trawników/terenów zielonych przy blokach: bardzo często teren zielony przy/wokół bloku w którym jest wspólnota mieszkaniowa, należy do gminy; mieszkańcy pozyskują krzewy z Wydziału Ogrodnika Miasta, samodzielnie zagospodarowują dany teren przy swoim bloku (robią nasadzenia), a miasto dba o te nasadzenia	To mieszkańcy, jako gospodarze tego terenu, są zobowiązani by dbać o teren, który zagospodarowali.	

ZAAKCEPTOWANE DO REALIZACJI REKOMENDACJE

OBSZAR: WODA

Lp.	Rekomendacja	Komentarz	Lider
1.	Uzgodnienie wieloletniej polityki klimatycznej władz miasta z ekspertami/kami oraz innymi podmiotami	Zrealizowano. Wieloletnia polityka klimatyczna Gdyni określona jest w powstałym z udziałem ekspertów w Miejskim Planie Adaptacji miasta Gdyni do zmian klimatu do 2030 roku	Wydział Środowiska
2.	Stworzenie długofalowej strategii retencji w mieście. Korzystanie z szerokiego wachlarza narzędzi zapobiegających utracie deszczówki: ogrodów deszczowych (również w pojemnikach), stawów, niecek czy rowów bioretencyjnych, rowów infiltracyjnych, zielonych przystanków, dachów, fasad i ścian, nawierzchni przepuszczalnych, podłoża strukturalnych. Dbanie o niezabudowywanie potencjalnych terenów gromadzących deszczówkę, unikanie wysp ciepła w planie zagospodarowywania przestrzennego	Plan gospodarowania wodami uwzględniający małą retencję zostanie przygotowany. (2023)	Zarząd Dróg i Zieleni
3.	Coroczne wydzielanie w Budżecie Obywatelskim osobnej, konkretnej puli na Klimatyczny BO, co zwiększa szanse na szersze wprowadzanie rozwiązań adaptacji do zmian klimatu w mieście oraz odpowiednie nagłaśnianie tej informacji	Zrealizowano. Taka pula jest od 2021 w BO.	Laboratorium Innowacji Społecznych
4.	Stworzenie strony prowadzonej przez Urząd Miasta poświęconej Gdyni Klimatycznej (małej retencji, ogrodom deszczowym itp.), która byłaby źródłem wiedzy, opowiadałby o zrealizowanych projektach, wprowadzanych rozwiązaniach, jak również o zagrożeniach, a także na której można by znaleźć informacje, w jaki sposób pozyskiwać finansowanie na inicjatywy klimatyczne i której elementem byłoby forum dyskusyjne	Strona zostanie stworzona (2021)	Referat Adaptacji do Zmian Klimatu Wydziału Środowiska
5.	Kampania klimatyczna w mediach społecznościowych	Wraz z uruchomieniem strony „Klimatyczna Gdynia” rozpoczną	Wydział Komunikacji

		się działania w mediach społecznościowych (działanie ciągłe)	Spółecznej i Informacji, Wydział Środowiska
6.	Renaturalizacja cieków wodnych i terenów przyległych przy planowanych inwestycjach w obszarze dorzeczy cieków (Chylonka, Kacza)	Działanie w realizacji. Kolejne etapy przygotowywane na nową perspektywę finansową UE.	Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni
7.	Prace nad udrażnianiem cieków wodnych (źródła Potoku Kolibkowskiego, Potok Obłużański), działania miękkie – oczyszczanie koryt, rewitalizacja źródeł, odkrycie części zarurowanych cieków, np. Potoku Marszewskiego przy ul. Chabrowej, zachęcanie mieszkańców do dbania o tereny w formie wspólnego sprzątania/ pielęgnacji terenu.	Prace na terenie Źródła Potoku Kolibkowskiego i Potoku Obłużańskiego (2024)	Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni
8.	Konstruowanie chodników w taki sposób, by ich nawierzchnia nie była obniżona w stosunku do otaczającej zieleni, co umożliwiłoby redukcję gwałtownego spływu wody chodnikiem w przypadku opadu	Wytyczne do takiego konstruowania chodników zostaną stworzone (2021)	Wydział Inwestycji, Zarząd Dróg i Zieleni, Wydział Środowiska
9.	Wprowadzenie kostki chłonnej jako wytycznej przy budowie infrastruktury terenowej związanej z drogami, parkingami	Działanie w realizacji: Trwają prace nad standardem tworzenia i utrzymywania infrastruktury drogowej oraz zieleni (2022)	Wydział Środowiska, Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni
10.	Opracowanie programów edukacyjnych dla szkół na terenie Gdyni	Materiały edukacyjne zostaną przygotowane przez miasto Gdynia i będą prezentowane w trakcie godzin wychowawczych/dyrektorskich. (2022)	Referat Adaptacji do Zmian Klimatu Wydziału Środowiska
11.	Aktywny udział Wydziału Ogrodnika Miasta w sprawdzaniu stanu nasadzeń i ewentualnym ich odbieraniu przy realizacji np. przez wspólnoty;	Działanie w realizacji w zakresie odbioru nasadzeń orzeczonych w decyzjach administracyjnych.	Wydział Ogrodnika Miasta
12.	Aktywna współpraca z inwestorami, której efektem byłoby wprowadzanie ogrodów deszczowych na etapie inwestycji (z uwzględnieniem pomocy finansowej – bardziej na zasadzie	Program operacyjny „Zielone dachy w Gdyni” powstał z udziałem miasta Hamburga. Zostanie przyjęty, podobnie jak system dotacji na ten cel. (2021)	Wydział Budynków, Wydział Środowiska

	dofinansowań niż zwolnień podatkowych – oraz organizacyjnej)		
13.	Ogrody deszczowe przy gdyńskich placówkach oświatowych oraz kulturalnych	<i>Działanie w realizacji, np. w SP Nr 37 przy ul. Wiczlińskiej 93</i>	Wydział Budynków
14.	Opracowanie sposobów na włączanie w działania związane z retencją spółdzielni, wspólnot, deweloperów	Dział Diagnoz i Partycypacji LIS we współpracy z ZBiLK i RO przygotowują działania włączające spółdzielnie, wspólnoty, deweloperów w działania związane z małą retencją. (2022)	Laboratorium Innowacji Społecznych, Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych, Wydział Środowiska
15.	Nowe zbiorniki retencyjne jako elementy nowoczesnych przestrzeni miejskich	Działanie w realizacji, np. zbiornik na Witominie	Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni
16.	Zbiorniki retencyjne – ukierunkowanie na gromadzenie wody, a nie odprowadzanie jej pod ziemię, przeznaczanie większych terenów na zbiorniki, atrakcyjne wykańczanie	Działanie w realizacji, np. odtworzenie potoku Wiczlińskiego	Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni
17.	Projektowanie zbiorników retencyjnych, żeby były funkcjonalne i atrakcyjne również, kiedy są suche	Działanie w realizacji, np. odtworzenie potoku Wiczlińskiego	Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni
18.	Zbieranie deszczówki w ramach dotacji z Miasta, finansowanie małej retencji, zachęcanie mieszkańców i firmy do zrealizowania na ich nieruchomościach małej retencji	Działanie w realizacji: dotacja dla mieszkańców Gdyni realizujących inwestycję w zakresie małej retencji	Wydział Środowiska
19.	Zabezpieczanie miasta i mieszkańców przed lokalnymi podtopieniami i powodzią	Działanie w realizacji: Powierzchnie terenów utwardzonych w obszarach zainwestowanych powodują, że zagrożenia zalewaniem lub podtapianiem mogą występować w dolinach rzek i potoków, jednakże tereny te nie zostały uwzględnione w pierwszej edycji map zagrożenia powodziowego. Zarówno Studium uwarunkowań i	Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni

		<p>kierunków zagospodarowania przestrzennego Gdyni, jak i odpowiednie plany miejscowe wyznaczają lokalizację zbiorników retencyjnych ograniczających zagrożenie powodziowe nad ciekami: Kacza, Potok Wiczliński i Źródło Marii. Część zbiorników jest już wykonana, a kolejne są projektowane. Plan gospodarowania wodami uwzględniający małą retencję zostanie przygotowany. (2023)</p>	
20.	Wykorzystanie innych funkcji wody; schładzanie wysp ciepła, sprzyjanie zachowaniu bioróżnorodności	Plan gospodarowania wodami uwzględniający m. in. małą retencję zostanie przygotowany. (2023)	Wydział Inwestycji/ Zarząd Dróg i Zieleni

Wszystkie dodatkowe informacje o wynikach procesu będą komunikowane na bieżąco na stronie www.gdynia.pl/oklimacie.

V. ZAŁĄCZNIKI

1. Zebrane pomysły i rekomendacje na etapie narady społecznej.
2. Zestawienia statystyczne odpowiedzi zebranych w ankiecie konsultacyjnej dla mieszkańców.
3. Formularz konsultacyjny.
4. Szczegółowe opracowania koncepcji powstałych w ramach Ideathonu.

Załącznik nr 1

Rekomendacje i pomysły* wypracowane w ramach narady społecznej

SPIS TREŚCI

1. Grupa tematyczna: Jak obniżyć emisję CO2 i pyłów z naszych domów, mieszkań i samochodów?	2
Rekomendacje.....	2
Pomysły.....	4
Szczegółowe opisy projektów.....	5
2. Grupa tematyczna: Zieleń w mieście – jak zazielenić miasto?	9
Rekomendacje.....	9
Pomysły.....	10
Szczegółowe opisy projektów.....	11
3. Grupa tematyczna: Woda w mieście – zasób czy zagrożenie?	16
Rekomendacje.....	16
Pomysły.....	17
Szczegółowe opisy projektów.....	18

*Rekomendacje – rekomendowane działania dla Urzędu Miasta

Pomysły – pomysły projektów, które mogą wdrażać różne jednostki i instytucje, w tym Urząd Miasta, organizacje pozarządowe, społeczności lokalne, instytucje kultury, edukacji itp.

1.GRUPA TEMATYCZNA

Jak obniżyć emisję CO2 i pyłów z naszych domów, mieszkań i samochodów?

REKOMENDACJE

Rekomendowane działania dla Urzędu Miasta (**ułożone przez uczestników wg stopnia ważności i kolejności wdrożenia – od najważniejszego wątku do najmniej istotnego**):

1. Promocja rozwiązań europejskich w zakresie łączenia infrastruktury pieszej i rowerowej, przez zmniejszenie antagonizmów między kierowcami a pieszymi i rowerzystami w wyniku wyjaśniania mieszkańcom korzystającym z samochodów korzyści z prowadzenia szeroko zakrojonego programu uspokajania ruchu i zmniejszania liczby przypadków lekceważenia limitów prędkości;
2. Wdrożenie w polityce przestrzennej idei „Miasta krótkich odległości” - tworzenie mikrocentrów z dostępem do różnych usług. Wyznaczenie wskaźników określających standardy dostępu do usług, które zapewnią zmniejszenia zapotrzebowania na przemieszczanie się;
3. Edukacja budowlana - budynki inteligentne: edukacja i system zachęt oraz nakazów do budowy energooszczędnych i inteligentnych budynków oraz przystosowywania już istniejących (np. przy negocjacji umów z deweloperami);
4. Przeedefiniowanie polityki parkingowej w kierunku zmniejszania ilości parkingów jako stymulacja do zmniejszenia ruchu samochodowego. Opracowanie i zakomunikowanie mieszkańcom długookresowego planu stopniowego uwalniania coraz większej części centrum miasta od jeżdżących i parkujących samochodów, a także programu zmniejszania liczby samochodów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców: m.in. pokazywanie korzyści wynikających z prowadzenia restrykcyjnej polityki parkingowej oraz restrykcyjnego zarządzania strefami płatnego parkowania dla posiadaczy samochodów;
5. Bezpłatny punkt konsultacyjny i informacyjny „One-stop-shop” oferujący kompleksowe doradztwo w jednym miejscu na temat rozwiązań mitygacyjnych/ adaptacyjnych, np. wsparcie proceduralne podczas wymiany pieca, aplikowania o środki zewnętrzne itd.;
6. Zwiększenie kontroli legalności paliwa używanego do ogrzewania budynków - śmieci i wilgotność drewna. Jeśli nie ma złamania przepisów - uświadomienie o możliwości poprawnej techniki palenia;
7. Priorytet dla transportu publicznego: rozbudowa buspasów, stworzenie programu zachęt takich jak np. wspólny bilet, podniesienie jakości przystanków oraz komfortu i bezpieczeństwa dostępu pieszych i innych niezmotoryzowanych do przystanków transportu zbiorowego, zwłaszcza szynowego;
8. Zwiększenie kwot dopłat do wymiany pieców - więcej zachęt uzależnionych od momentu wymiany pieca na paliwa stałe (im szybciej, tym większe dofinansowanie);
9. Regulacja dostaw we wszystkich dzielnicach, nie tylko w Śródmieściu - opracowanie innowacyjnego programu „logistyki miejskiej” – rozwiązanie problemu nadmiernego udziału dużych samochodów dostawczych w zaopatrywaniu sklepów osiedlowych;
10. Zwiększenie dostępności biletów i ich rodzajów - instalacja biletomatów, wprowadzenie biletu turystycznego i rodzinnego;

11. Instalacja paneli fotowoltaicznych na nowych budynkach użyteczności publicznej. Montaż na istniejących budynkach w ramach zwiększania efektywności energetycznej budynków;
12. Stworzenie i wdrożenie programu wzorcowych jadłospisów opartych w większym stopniu na produktach lokalnych, mało przetworzonych oraz w coraz większym stopniu pochodzenia roślinnego w placówkach edukacyjnych;
13. Rozbudowa sieci ładowania samochodów elektrycznych;
14. Uwzględnianie kryteriów zero emisyjności w postępowaniach zamówień publicznych - wymóg dostaw pojazdami zero- i nisko-emisyjnymi dla zakupów dla UM oraz jednostek miejskich; uwzględnianie kosztów energii w zamówieniach na budowę nowych budynków użyteczności publicznej (konieczność włączenia rozwiązań efektywnych energetycznie);
15. Koncentracja zabudowy mieszkaniowej i miejsc pracy wokół stacji SKM. Przeznaczenie przestrzeni do parkowania samochodów wokół stacji SKM w możliwie ograniczonym stopniu, z wyłączeniem możliwości bezpłatnego parkowania poza miejscami dla parkingu typu Kiss and Ride (z prawem do postoju nie dłużej niż np. 20 minut);
16. Usunięcie z planu budowy parkingu dla samochodów spod parku Centralnego;
17. Zintegrowane planowanie i realizacja działań miejskich przez różne jednostki (przeciwdziałanie silosowości), w tym uspoźnienie i uporządkowanie różnych standardów wobec np. inwestycji;
18. Zastępowanie transportu spalinowego transportem wodorowym i elektrycznym, w tym rowerami wspomaganymi elektrycznie i rowerami cargo wspomaganymi elektrycznie;
19. Tworzenie stref czystego transportu ograniczając wjazd pojazdów niespełniających norm;
20. Wymiana oświetlenia na ledowe w budynkach użyteczności publicznej oraz montaż inteligentnych systemów zarządzania oświetleniem;
21. Dołączenie do miejskich kampanii dotyczących zdrowia (np. otyłości dzieci/ nastolatków; wad kręgosłupa) elementu mobilności aktywnej - edukowanie, że sposób przemieszczania się ma wpływ na zdrowie, jak i na klimat (obecnie w kampaniach nt. problemów zdrowotnych mówi się o aktywności fizycznej, ale nie uwzględnia się aktywnych sposobów przemieszczania się);
22. Bilety na duże wydarzenia miejskie lub takie jak np. teatr, koncert czy biegi jako bilety na komunikację w dniu takiego wydarzenia;
23. Zwiększenie wsparcia finansowego na montaż paneli fotowoltaicznych;
24. Budowa mieszkań komunalnych w centralnych dzielnicach - przeznaczanie miejskich terenów na zabudowę mieszkalną, będącą w gestii Urzędu Miasta jako przeciwdziałanie rozlewaniu się miasta i wyludnianiu się centrum (teren przy ul. Folwarcznej, Mickiewicza);
25. Zwiększenie liczby czujników jakości powietrza oraz montaż oczyszczaczy powietrza w budynkach użyteczności publicznej (zwłaszcza w żłobkach, przedszkolach i szkołach), gdzie jakość powietrza nie jest dobra.

POMYSŁY:

Pomysły projektów, które mogą wdrażać różne jednostki i instytucje, w tym Urząd Miasta (ułożone wg stopnia ważności przez uczestników – od najbardziej priorytetowego do wdrożenia do najmniej istotnego):

1. Zmiana statusu infrastruktury rowerowej do infrastruktury krytycznej;
2. Edukacja budowlana - budynki inteligentne: edukacja i system zachęt oraz nakazów do budowy energooszczędnych i inteligentnych budynków oraz przystosowywania już istniejących (np. przy negocjacji umów z deweloperami);
3. Kontrole spalania w domach jednorodzinnych;
4. Kampania społeczna dotycząca zmian nawyków wśród mieszkańców - MNIEJ podróży, MNIEJ energii;
5. System zachęt do wyrejestrowania samochodu;
6. Wdrażanie wątków proekologicznych w działaniach organizacji np. w placówkach edukacyjnych, organizacjach pozarządowych czy firmach:
  - wspólne tematyczne gry miejskie/spacery,
  - projekty promocyjne wykonywane przez studentów kół naukowych, powołanie koła naukowego "międzykierunkowego i zielone miasto" wspierającego miasto w zamawianych lub oddolnie inicjowanych projektach,
  - organizowanie wykładów "okolicznościowych" w ramach programów studiów, ale także dla uniwersytetu trzeciego wieku, młodzieży ze szkół oraz wykładów otwartych dla mieszkańców,
  - uruchomienie "zielonych" kursów i szkoleń,
  - uruchomienie punktu doradztwa w zakresie oszczędności energii (ogrzewanie, fotowoltaika itp.) na wzór prowadzonej w uczelni poradni porad prawnych, która świetnie działa i udziela darmowych, fachowych porad prawnych,
  - skierowanie do miasta (urzędu) oferty współpracy ze specjalistami z różnych dyscyplin naukowych w celu włączenia ich do projektów prowadzonych przez miasto (prawo w tym prawo ochrony środowiska, logistyka, marketing w tym marketing instytucji publicznych, ekonomia w tym ekonomika transportu, itp.),
  - zapisanie "myślenia i działania" ekologicznego w deklaracjach Społecznej Odpowiedzialności uczelni, instytucji, firmy.
7. Wspólna akcja - MNIEJ w instytucjach publicznych i innych. Szereg działań wdrażanych w instytucjach publicznych jako dobry przykład;
8. Stworzenie wytycznych oraz ogłoszenie konkursów i wsparcia dla placówek publicznych (przedszkola, szkoły itp.), wskazujących, żeby jadłospisy zakładały stopniową redukcję produktów mięsnych, używanie produktów lokalnych (np. gruszki zamiast bananów) czy wyeliminowanie plastiku;
9. Edukacja rowerowa;
10. Edukacja energooszczędności mieszkańców w budynkach wielorodzinnych. Edukacja użytkowników budynków wielorodzinnych. Głównie dotyczy budynków użytkowanych przez wiele osób, gdzie trudno jest oszacować zużycie energii konkretnego lokalu;
11. Kampania na ten temat tekstyliów i jak wygląda ich produkcja (śląd węglowy) - mądre podejście do drugiego życia odzieży;

SZCZEGÓŁOWE OPISANIE PROJEKTÓW:

POMYSŁ NR 1

ZMIANA STATUSU INFRASTRUKTURY ROWEROWEJ DO INFRASTRUKTURY KRYTYCZNEJ

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Ograniczenie emisji CO2 z transportu indywidualnego i zbiorowego poprzez poprawę standardu technicznego infrastruktury rowerowej
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	Wszyscy mieszkańcy. Wybrane grupy docelowe. Dotarcie poprzez: Edukację – podnoszenie świadomości. Indywidualny marketing
OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?	Realizacja pomysłu ma zapewnić poprawę infrastruktury rowerowej, tak aby się stała realną alternatywą dla przemieszczenia się mieszkańców. Elementy do wdrożenia w ramach realizacji celu to: <ul style="list-style-type: none"> • Ponowny audyt polityki rowerowej, • Realizacja ustaleń z poprzedniego audytu / SUMP-u, • Reorganizacja ulic na rzecz poprawy jakości infrastruktury rowerowej, • Tworzenie krótszych tras rowerowych i wydłużanie tras samochodowych, • Działania zmierzające do uspokojenia ruchu w mieście, • Stopniowa likwidacja miejsc parkingowych na chodnikach, • Prowadzenie spotkań np. w formie „okrągłego stołu” interesariuszy rozbudowy infrastruktury rowerowej.
REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	Wydział Inwestycji Prezydent Miasta. Pełnomocnik ds. komunikacji rowerowej Zarząd Dróg i Zieleni Laboratorium Innowacji Społecznych
REALIZATOR DODATKOWY Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.	Lokalne stowarzyszenia, np. PUMA, Stowarzyszenie Rowerowa Gdynia. Rola: monitoring działań, opiniowanie projektów, udział i wsparcie w przeprowadzeniu ew. spotkań czy konsultacji
FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?	Wpływy ze strefy płatnego parkowania. Budżet miasta. Środki unijne. Fundusze norweskie / szwajcarskie

POMYSŁ NR 2

GDYŃSKI TRENDBOOK – ciąg kampanii społecznych dotyczących zmian nawyków wśród mieszkańców

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Zwiększenie świadomości mieszkańców co do wybranego aspektu klimatyczno-środowiskowego Wyrobienie trwałego nawyku z nim związanego u mieszkańców poprzez skumulowaną, dużą kampanię informacyjno-edukacyjną.
--	---

<p>ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?</p>	<p>Mieszkańcy Gdyni - ogół społeczności, choć poszczególne kampanie mogą być celowane w węższe grupy obywateli</p>
<p>OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jak są jego etapy krok po kroku?</p>	<p>Utworzenie skoordynowanych zmasowanych kampanii społecznych które będą realizowane w całym mieście w jednym czasie na jeden temat przez wiele instytucji. Tematy zmieniają się co kwartał (porę roku). Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wiosna oszczędności energii elektrycznej - lato mniejszej ilości samochodów - jak nie marnować ciepła - ograniczenie marnowania żywności - mniej konsumpcji, - „zrównoważony turysta” w mieście – wspólna akcja branży: hotele, restauracje, apartamenty, atrakcje, transport miejski i metropolitarny - jakość życia po gdyńsku: świadomie, oszczędnie, zrównoważenie, - gospodarka cyrkularna – promocja nauka napraw, trend, - świadome wybory i zakupy ; produkty lokalne, ile CO2, opakowania, opakowania nadmiarowe, plastik bez możliwości recyklingu, - odpady komunalne: trendy, segregacja, utylizacja, recykling - zero waste - wymiany sąsiedzkie i naprawianie sprzętu itp. <p>Rodzaje działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Edukacja, w tym edukacja nieformalna - Marchewka - Promocja i zachęty do odpowiednich zachowań - Kij - (kontrowersyjne!) Uczynienie zachowań niezgodnych z celem kwartału niekomfortowych/drogich np. lato mniejszej ilości samochodów - parkingi w Gdyni stają się na kwartał sporo droższe <p>Podstawą projektu jest stworzenie ramy koordynującej działania wielu jednostek. W założeniu: jeśli przez kwartał jestem bombardowany informacjami, marchewkami i kijami na temat X, to zmieniam swoje zachowanie. Kwartał powinien wystarczyć aby ta zmiana pozostała na trwałe przynajmniej w jakimś stopniu u części odbiorców.</p>
<p>REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?</p>	<p>Laboratorium Innowacji Społecznych jako koordynator Działania mają być skoordynowane TYLKO tematycznie - konkretne działania każdy podmiot realizuje na swój sposób i swoimi kanałami KLUCZOWE jest znalezienie wspólnych INTERESÓW wśród uczestników oraz realizatorów - to jest najważniejsze zadanie koordynatora Np. "w kampanii zero waste - wymiany sąsiedzkie i naprawianie sprzętu" naturalnymi partnerami którzy widzą w niej swój interes są:</p> <ul style="list-style-type: none"> - punkty serwisowe/ punkty napraw - fab laby z nauczaniem naprawy - IKEA z programem wymiany mebli - strony typu vinted.pl

	Znalezienie i zaangażowanie tych partnerów, nadanie ramy działania oraz ewentualnie dystrybucja finansów to właśnie zadanie koordynatora
REALIZATORZY DODATKOWI Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd miasta - jednostki miejskie - przedsiębiorstwa (wybrane do danej kampanii/kwartatu) - szkoły - Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli - NGOs - Centrum nauki Experiment - Biblioteka publiczna - Muzea - Konsulat Kultury
FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?	<p>Źródła poza Urzędem Miasta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - WFOŚ - partnerzy kampanii <p>Zakładamy, że wiele z tych kampanii będzie stosunkowo nisko kosztowe (poza kosztami osobowymi partnerów) lub będą finansowane przez partnerów (gdyż są zgodne z interesem danego partnera).</p> <p>Jednocześnie pewne działania tak koordynatora, jak i partnerów będą wiążą się z wydatkami zewnętrznymi. Część środków można pozyskać od partnerów (np. dużych firm) w ramach sponsoringu.</p> <p>Natomiast bardzo ważne jest stworzenie sprawnego, odbiurokratyzowanego systemu dystrybucji środków do mniejszych partnerów. To szczególnie istotne, jako że kampanie będą trwały tylko kwartał.</p>

POMYSŁ NR 3

SYSTEM ZACHĘT DO WYREJESTROWANIA SAMOCHODU

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Ograniczenie emisji CO ₂ z transportu samochodowego poprzez ograniczenie liczby zarejestrowanych aut.
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	Mieszkańcy posiadający samochód w gospodarstwie domowym dłużej niż pół roku. Pośrednio skorzystają wszyscy kierowcy poprzez zmniejszenie zatłoczenia na drogach oraz wszyscy mieszkańcy poprzez poprawę jakości powietrza Reklamy na tylnych burtach komunikacji zbiorowej / billboardy przy skrzyżowaniach/ na dystrybutorach benzyny na stacjach benzynowych / banery nad najbardziej zakorkowanymi częściami głównych arterii – Morskiej, Wielkopolskiej, Chwarznieńskiej itd.
REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	Wydział Spraw Obywatelskich. Zarząd Komunikacji Miejskiej. Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji
FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Budżet Miasta. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wpływy ze strefy płatnego parkowania. Fundusze Norweskie Wpływy ze sprzedaży samych biletów okresowych - 50% ze 100zł to o 50zł więcej niż 100% z 0.

PROCEDURA KONTROLI KOTŁOWNI

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	<p>Potrzeba obniżenia emisji pyłów z domowych kominów</p>
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	<p>Skorzystają mieszkańcy zmuszeni wdychać trujące dymy z okolicznych domów, ale również mieszkańcy, których domy emitują najwięcej szkodliwych związków.</p> <p>Kontakt z odbiorcami poprzez Straż Miejską kontrolującą paleniska. Wielu mieszkańców nie jest świadoma zagrożenia, a kontrola SM stwierdzająca brak podstaw do mandatu tylko utwierdza ich w przekonaniu, że nawet gęsty dym z komina, ale nadal z legalnych paliw nie jest szkodliwy.</p>
OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?	<p>Pomysł polega na zwiększeniu zakresu kontroli, które od wielu lat prowadzi Straż Miejska. Należy stworzyć procedurę kontroli kotłowni</p> <p>Pierwszy etap kontroli bez zmian. Sprawdzenie legalności paliw. W przypadku stwierdzenia opatu bez zastrzeżeń, strażnik prosi o zaświadczenie potwierdzające obowiązkową doroczną kontrolę kominiarską. Czysty i sprawny technicznie komin jest jednym z ważniejszych elementów wpływających na prawidłowe, więc tym samym czyste spalanie. Jeśli SM nie ma prawa na wystawienie mandatu, to poucza o takiej potrzebie i ewentualnych skutkach prawnych braku takiej kontroli (np. brak wypłaty odszkodowania za pożar w domu)</p> <p>W czasie kontroli Strażnik przedstawia tabelkę z przykładowymi domem o zbliżonej powierzchni (większość domów ma pomieszczenia o wysokości około 2,5, więc kubaturę powinno się przeliczyć z takiej wysokości. Przykładowe powierzchnie to 80, 120, 150m²) i poziomem termoizolacji do kontrolowanego ogrzewanego z różnych paliw (drewno suche/mokre, węgiel, pellet, gaz, prąd, pompa ciepła). Będą to bardzo ogólne dane mające tylko wzbudzić chęć zmiany sposobu ogrzewania.</p> <p>Dane mają przedstawiać koszty ogrzewania dla różnych źródeł. Powinniśmy brać pod uwagę względy środowiskowe/klimatyczne, ale do większości osób bardziej przemawiają koszty.</p> <p>W celu natychmiastowego zmniejszenia emisji strażnik informuje o prawidłowej technice palenia (projekt K.O.Z.A) Po bardziej szczegółowe dane odsyła do Referatu ds. Energetyki, którego pracownicy są przeszkoleni do doradztwa energetycznego.</p> <p>W związku z wprowadzoną przez sejmik województwa Pomorskiego uchwałą antysmogową strażnik sprawdza tabliczkę znamionową użytkowanego kotła i informuje o ewentualnej konieczności jego wymiany w odpowiednim z zapisami uchwały terminem. Warto przygotować naklejki z datami okresów przejściowych, które nakleja się na urządzenie wymagające wymiany. Będzie przypominało o konieczności wymiany zanim zostanie przekroczony termin, po którym użytkowane urządzenie przestanie być legalne.</p> <p>Na koniec kontroli strażnik informuje o szkodliwości zdrowotnej zanieczyszczenia powietrza wręczając ulotkę, przygotowaną na potrzeby miasta, z bardziej szczegółowymi informacjami.</p> <p>(Jest bardzo dużo „gotowców”, ale na potrzeby miasta zapewne będzie potrzeba stworzenia własnej, by nie naruszać praw autorskich. Poniżej przykład:</p> <p>https://www.facebook.com/wigierski.parknarodowy/posts/311874861147405</p>

	Wskazane punkty kontroli zapewne wydłużą kontrolę, ale powinny sprawić, że będą bardziej skuteczne i w efekcie w perspektywie czasu będzie ich mniej. Bardzo ważnym aspektem jest uświadomienie kontrolowanym mieszkańcom negatywnego wpływu na zdrowie mieszkańców i wpływu na środowisko gęstego zadymienia nawet jeśli nie ma podstaw do wystawienia mandatu.
REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	Straż Miejska – przeprowadzenie kontroli zgodnymi z założeniami Samodzielnego Referatu ds. Energetyki – przygotowanie materiałów dla Straży Miejskiej, oraz przyjęcie ewentualnej zwiększonej ilości petentów zainteresowanych doradztwem energetycznym
FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?	W ramach bieżącej działalności realizatorów. Przy dobrym odbiorze pomysłów przez mieszkańców, szczególnie jeśli ostatecznie w związku z tym zwiększy się ilość chętnych na dofinansowania w celu wymiany źródeł ciepła warto zwrócić się do Rady Miasta w celu zwiększenia finansowania wskazanych realizatorów.

2. GRUPA TEMATYCZNA

Zieleń w mieście – jak zazielenić miasto?

REKOMENDACJE

Rekomendowane działania dla Urzędu Miasta (**ułożone wg stopnia ważności przez uczestników – od najważniejszego wątku do najmniej istotnego**):

1. Przeznaczanie 5% rocznych wydatków gminnych, jeden raz w danej kadencji władz, na wykup przez gminę gruntów leżących w granicach administracyjnych miasta, które następnie dedykowane będą wyłącznie zagospodarowaniu zieleni;
2. Wprowadzenie całkowitego zakazu wycinania dużych dojrzałych drzew; każda inwestycja - zarówno realizowana przez gminę, jak i przez prywatnych inwestorów - powinna być planowana w taki sposób, aby to inwestycja nie kolidowała z istniejącymi drzewami (zamiast podejścia, że to drzewo koliduje z nową inwestycją);
3. Wprowadzenie zakazu sprzedaży działek gminnych, które są porośnięte drzewami – jako zasada, od której odstępnie wymaga „mocnego” uzasadnienia podanego do publicznej wiadomości;
4. Gromadzenie i publikowanie danych na temat ilości drzew rosnących na terenie gminy, ilości drzew usuniętych, ilości krzewów, powierzchni terenów zielonych, w tym tąk i parków (dane dot. każdego roku);
5. Prowadzenie edukacji w zakresie wyrzucania odpadów bio, gdyż w tym zakresie jest dużo do zrobienia (nie należy używać plastikowych toreb, ewentualnie dopuszczalne są torebki papierowe, z szarego papieru) – czyste odpady bio przekładają się na kompost dobrej jakości, który może być używany również pod rośliny jadalne;
6. Kampania edukacyjna dotycząca **szanowania** obecnie istniejącej zieleni;
7. Szeroko zakrojona kampania informacyjna na temat 17 celów Zrównoważonego Rozwoju wynikających z przyjętej w 2015 roku przez wszystkie państwa ONZ strategii „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” – informowanie o tym przy każdej okazji;

8. Stworzenie wytycznych i przewodnika (co i gdzie krok po kroku) oraz systemu zachęt dla inwestorów w zakresie tworzenia zielonych dachów na istniejących budynkach (szczególnie ważne są tu kwestie techniczne i prawne);
9. Stworzenie zespołu ds. adaptacji do zmian klimatu w skali całego miasta – również **z udziałem mieszkańców** – dedykowanego **wyłącznie** tematyce związanej ze zmianami klimatu i adaptacją do obserwowanych i prognozowanych zmian;
10. Wprowadzenie/podtrzymanie/przestrzeganie zakazu koszenia trawników w czasie suszy oraz wprowadzenie zakazu używania dmuchaw do liści;
11. Odejście od widocznej w mieście tendencji „pod kreskę” w aspekcie zazieleniania; część zieleni niech będzie projektowana tak, aby była po prostu piękna, ale jednocześnie niech część zieleni będzie „dzika”, gęsta - to dom dla drobnych zwierząt; konieczna jest edukacja w tym zakresie – aby mieszkańcy ze zrozumieniem przyjmowali tę drugą formę zieleni;
12. Planowanie nowych inwestycji oraz wprowadzanie zmian tam, gdzie to możliwe, aby wzdłuż ciągów pieszo-jednych była zieleń, tj. pasy zieleni oddzielające chodniki od dróg dla rowerów, krzewy i drzewa separujące ulice od chodników;
13. Zdecydowane zwiększenie ilości informacji i komunikatów na temat: zmian klimatu, koniecznych i możliwych działań z tym związanych, inicjatywach i działaniach podejmowanych przez Urząd Miasta, wszystkie jednostki miejskie (np. kluby seniora, szkoły, jednostki budżetowe gminy) oraz przez mieszkańców – stworzenie jednej platformy informacyjnej dedykowanej informowaniu, przekazywaniu wiedzy i wskazywaniu dobrych praktyk – aby szukający wiedzy i inspiracji mieli jedno źródło informacji;
14. Zwiększenie środków i/lub ilości konkursów (edukacyjnych lub wdrożeniowych) organizowanych przez Wydział Środowiska w zakresie adaptacji do zmian klimatu;
15. Więcej parków kieszonkowych realizowanych na terenie gminnym;
16. Oferowanie wsparcia (wiedza) ze strony Wydziału Ogrodnika Miasta w zakresie permakultury i kompostowania – poradnik dostępny na stronie www, przykłady, etc.;
17. Rezygnacja z zieleni, zwłaszcza drzew, w donicach; w szczególności usunięcie donic z drzewami, które są na Moło Południowym, a jeśli jest to forma tymczasowa (podobno tak jest) - to potrzebna jest wyraźna informacja o tym; niemniej ta koncepcja jest droga w utrzymaniu i chociażby z tego względu należy z niej zrezygnować.

POMYSŁY

Pomysły projektów, które mogą wdrażać różne jednostki i instytucje, w tym Urząd Miasta (ułożone wg stopnia ważności przez uczestników – od najbardziej priorytetowego do wdrożenia do najmniej istotnego):

1. Tworzenie zielników (przy szkołach) i małych ogródków sąsiedzkich; **OPIS W FISZCE**
2. Zakładanie i prowadzenie ogrodów społecznych (też jako rozwiązanie systemowe – pomoc ze strony UM);
3. Zielone dachy wiat parkingów rowerowych;
4. Sponsorzy / opiekunowie drzew – promocja pomysłu i system zachęt dla mieszkańców, aby wybrali sobie drzewo i opiekowali się nim;
5. Kompost z EKO Doliny za „złotówkę” dla mieszkańców (ta ziemia wykorzystywana jest przez firmy głównie i „zalega” w EKO Dolinie);

6. Wymiana podłoża na miejscach postojowych dla samochodów – hydroprzepuszczalna zamiast nieprzepuszczalnej, płaskie pieńki drzew (naturalny element) zamiast meby i ekokraty (tj. zamiast betonu i tworzyw sztucznych);
7. Tworzenie łąk w mieście;
8. Sąsiedzkie akcje zagospodarowywania trawników/terenów zielonych przy blokach: bardzo często teren zielony przy/wokół bloku, w którym jest wspólnota mieszkaniowa, należy do gminy; mieszkańcy pozyskują krzewy z Wydziału Ogrodnika Miasta, samodzielnie zagospodarowują dany teren przy swoim bloku (robią nasadzenia), a miasto dba o te nasadzenia;
9. Ogrodnictwo miejskie - sadzenie drzew jadalnych / owocowych w mieście, zakładanie ogrodów na dachach;
10. Tworzenie zielonych ścian i dachów, w tym zielonych dachów rekreacyjnych na budynkach użyteczności publicznej, lub "wiszących ogrodów", etc.;
11. Szkoła jako miejsce edukacji w zakresie zmian postaw na proekologiczne – w szczególności szeroki dostęp wiedzy eksperckiej w szkołach i dla szkół;
12. Uwalniamy drzewa – usuwanie części chodnika lub innej powierzchni nieprzepuszczalnej wokół pnia drzewa i w to miejsce tworzenie powierzchni hydroprzepuszczalnej, która może zostać zaaranżowana np. niską zielenią;
13. Publiczna leśna szkoła podstawowa;
14. Kampania edukacyjna w temacie „zielona partyzantka miejska czy wandalizm?”;
15. Choinki na święta Bożego Narodzenia: akcja „sadź, nie ścinaj” oraz zbiórka choinek, które są w donicach, po świętach i posadzenie ich w gruncie, aby dalej rosły;
16. Stworzenie arboretum przy ul. Folwarcznej w Orłowie;
17. Zielone stacje roweru publicznego - drzewa i krzewy w otoczeniu każdej stacji;

SZCZEGÓŁOWE OPISANIE PROJEKTÓW:

POMYSŁ NR 1

ZIELONE ŚCIANY I DACHY	
CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Zazielenianie miasta w każdej możliwej postaci. Zwiększenie powierzchni zielonych w mieście – efekt: oczyszczanie powietrza, obniżenie temperatury. Estetyzacja. Działanie terapeutyczne – patrzenie na zielone, na naturę, i bycie otoczonym przez żywą zielenie pozytywnie wpływa na psychikę człowieka. Termoizolacja budynków. Środowisko dla owadów. Pojawiają się ptaki w mieście.
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak	Wszyscy mieszkańcy miasta. Podmioty zarządzające budynkami. Inwestorzy. Zwierzęta, owady -> bioróżnorodność.

dotrzeć do wskazanych odbiorców?

Klimat.

Ratusz, strony internetowe – informacja, że można coś takiego zrobić i w jaki sposób, inspiracja - zdjęcia przykładowych realizacji, najlepiej z Gdyni – konkretne miejsca, które można zobaczyć, np.: <https://www.gdynia.pl/mieszkaniec/aktualnosci-2,3664/mala-retencja-to-wielka-sprawa,552788>

Należy szeroko informować o możliwościach i dobroczynnych skutkach zakładania zielonych dachów i ścian. Wiedzę i edukację oraz materiały informacyjne powinien przekazywać Wydział Ogrodnika Miasta. Konieczne jest poszerzanie wiedzy w tym zakresie, żeby nie było niepotrzebnych obaw. Wystawa (przykłady realizacji, informacje praktyczne, korzyści), np. na Skwerze Kościuszki, na GDD, na Dary Ziemi, oraz w centrach handlowych (Riviera, Klif) czy w holu głównym UMG.

Pomysł polega na zazielenianiu dachów i ścian możliwe jak największej ilości obiektów (budynków i innych obiektów, jak np. wiaty, pergole, słupy, również ogrodzenia, etc.) poprzez wprowadzenie odpowiednich konstrukcji na ścianach, elewacjach i stosowne wyposażenie dachów – w celu nasadzenia odpowiednio dobranych roślin do warunków danego obiektu. Z doświadczenia Wydziału Ogrodnika Miasta, które należy wziąć pod uwagę, wynika, że zazielenianie ścian w naszym mieście powinno opierać się na sadzeniu pnączy w gruncie i prowadzeniu ich na stelażach; pnącza są w stanie przeżyć zimy w naszym klimacie, a i ich pielęgnacja nie generuje nadmiernych kosztów; wielogatunkowe ściany z ziemią i systemem nawadniającym są drogie przy zakładaniu, a pielęgnacja bardzo kosztowna.

Wiemy, że zielone ściany z pnączy na stelażach miasto zastosowało przy budynkach powstającej infrastruktury ładowania elektrycznego transportu zbiorowego.

Od sierpnia 2019 roku obowiązuje w mieście zalecenie stosowania zielonych dachów na budynkach komunalnych (jednak bez sprecyzowania, czy te dachy są dostępne dla mieszkańców, czy nie; nie w każdym przypadku jest to możliwe).

W Gdyni działa też Zespół ds. zielonych dachów, a strategia zielonych dachów jest na finiszu ukończenia:

<https://bip.um.gdynia.pl/organy-doradcze,1757/zespol-do-przygotowania-strategii-rozwoju-zielonych-dachow-w-gdyni,536528>

<http://www.strategiezielonychdachow.eu/pl/o-projekcie>

Koszty utworzenia i utrzymania założenia zielonych dachów są na ten moment jeszcze dość spore – przy czym dużo zależy tu od koncepcji zagospodarowania dachu, ale poszerzanie się rynku sprawi, że będą one małe. Możliwy jest podział dachów na kategorie, np.: botaniczne, rekreacyjne, uprawy - farma na dachu, dachy z instalacją fotowoltaiczną (tak jak to ma miejsce w Holandii).

Przykłady (niewyczerpujący katalog):

1. duże obiekty typu centra handlowe; wiemy, że to rozwiązanie jest na etapie wprowadzania w mieście – w obecnie powstających MPZP stosuje się zapisy dotyczące zwiększania powierzchni biologicznie czynnej poprzez np. zakładanie zielonych dachów czy wprowadzanie na ściany pnączy (prowadzonych na stelażach).

2. parkingi – dachy porośnięte mchem; wiemy, że tego typu rozwiązania (niekoniecznie dachy porośnięte mchem) są stosowane w mieście, m.in. Szkoła Filmowa/GCF ma zielony dach, a w ramach realizacji projektu Parku Centralnego etap III na dachu miejskiego ogólnodostępnego parkingu zostanie założony cały skwer z drzewami, krzewami i bylinami.

3. słupy latarni ulicznych – obsadzanie ich winobluszczem; to rozwiązanie jest już stosowane w mieście - w miejscach gdzie nie można posadzić drzew,

OPIS PROPOZYCJI
Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakiego są jego etapy krok po kroku?

m.in. przy ul. Wielkopolskiej pnąciami (winobluszczem) zostały obsadzone słupy latarni oraz słupy trakcyjne; wiemy, że to rozwiązanie ma pewne niedogodności wynikające z konieczności systematycznego przycinania roślin, żeby nie zasłaniały światła albo, w przypadku słupów trakcyjnych, nie porastały poziomych ich elementów, a przycinania może dokonywać jedynie wysoce specjalistyczna firma (prace na wysokościach i w bezpośrednim sąsiedztwie przewodów elektrycznych). Niemniej jest to możliwe.

4. ogrodzenia posesji porośnięte roślinami pnącymi się; na zastosowanie pnączy na ogrodzeniach posesji prywatnych muszą się zdecydować ich właściciele; ogrodzenia na działkach miejskich (np. ogrodzenia szkół) mogłyby być zazieleniane w ramach ich remontów lub w ramach akcji społecznej.

5. zielone wiaty śmietnikowe; rozwiązanie do realizacji w gestii SM i WM; jest stosowane przy zabudowaniach komunalnych w niektórych lokalizacjach (np. przy ul. Zamenhofs zastosowano tego typu wiaty).

6. zielone wiaty przystanków komunikacji miejskiej; wiemy, że rozwiązanie zostało zaprojektowane przy kilku inwestycjach, a proces będzie kontynuowany.

Realizacja pomysłu wygląda inaczej w przypadku nowobudowanych obiektów, i inaczej w przypadku istniejących już obiektów. Podstawą wprowadzenia zieleni na dany obiekt jest PROJEKT, uwzględniający m.in. parametry obiektu i materiał, z którego jest wykonany, położenie obiektu i jego funkcje i stosowanie do tego – konstrukcję pod rośliny i rodzaj zazielenienia oraz sposób pielęgnacji i podlewania.

Następnie – realizacja projektu: albo budowlanego zakładającego, że nowobudowany budynek będzie mieć zielone powierzchnie (ściany i/lub dachy), lub projektu dot. zazielenienia istniejącego budynku. Po realizacji: faza utrzymania i pielęgnacji zieleni.

W przypadku istniejących budynków każdy budynek należy rozpatrywać indywidualnie, dokładnie weryfikując stan faktyczny związany z danym obiektem. Konieczna byłaby w tym przypadku weryfikacja pod kątem prawnym.

W przypadku nowych budynków użyteczności publicznej realizowanych przez miasto lub generalnych remontów istniejących obiektów – dobrze widziane byłyby zielone dachy rekreacyjne, dostępne dla mieszkańców.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że to rozwiązanie wiąże się z dodatkowymi zadaniami i z zaangażowaniem znacznie większych funduszy, m.in.: zaprojektowaniem fundamentów i stropów obliczonych na dużo większe obciążenia (inaczej rozkłada się ciężar samochodów na dachowych parkingach, a inaczej działa stały nacisk ziemi podłoża, do tego nasączonego wodą), zaprojektowaniem dodatkowo całej infrastruktury parkowej, zaprojektowanie całości wg standardów dostępności, zapewnieniem bezpieczeństwa beneficjentom, itd.

Podsumowując, jest już kilka przykładów realizacji tego pomysłu w mieście, ale nadal mało. Potrzeba więcej.

REALIZATOR GŁÓWNY
Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?

Inwestor, deweloperzy.
Zarządcy i właściciele budynków.
Miasto w zakresie posiadanych przez miasto obiektów.
ENERGA.

REALIZATORZY DODATKOWI
Kto powinien być włączony w realizację?
Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.

Mieszkańcy, sponsorzy.
UM jako ciało doradcze – źródło specjalistycznej wiedzy dostępnej dla zainteresowanych -> specjaliści z UM (ogrodnik, plastyk, inżynierowie) opracowanie manuala, jak zrobić zielony dach/ścianę, w którym poruszone zostaną sprawy prawne, techniczne, ogrodnicze, proceduralne, itp., i zawarte będą wskazówki w zakresie doboru roślin do danego typu

ściany/dachu i pielęgnacji danej powierzchni zań w tym zakresie; propozycje tańszych i droższych rozwiązań.

W związku z tym, że w obecnie powstających MPZP stosuje się zapisy dotyczące zwiększania powierzchni biologicznie czynnej poprzez np. zakładanie zielonych dachów czy wprowadzanie na ściany pnączy, uważamy, że celowe byłoby zatrudnienie w Wydziale Ogrodnika Miasta osoby, która będzie oddelegowana do zadań edukacyjnych, promocyjnych oraz koncepcyjnych w tym zakresie. Oczywiście wyłączając tematykę architektoniczną i konstrukcyjną, która jest w gestii innych wydziałów.

W opinii Wydziału Ogrodnika Miasta przewodnik, jak zrobić zieloną ścianę może dotyczyć jedynie zakładania pergoli porośniętej pnączami posadzonymi w gruncie. Zatem – wnioskujemy o przygotowanie takiego przewodnika.

W zakresie pielęgnacji – podmioty, do których należą obiekty: SM, WM, miasto, osoby fizyczne w przypadku budownictwa jednorodzinne.

POMYSŁ NR 2

UWALNIAMY DRZEWA

<p>CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?</p>	<p>Stworzenie odpowiednich warunków dla drzew, aby rosły zdrowo i rozwijały się. Zapobiega podtopieniom – retencja wody. Obniżenie temperatury – lokalnie. Poprawa estetyki otoczenia. Stworzenie środowiska dla drobnych zwierząt.</p>
<p>ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?</p>	<p>Drzewa i ludzie! Zwierzęta i klimat. Starsi mieszkańcy. Można zorganizować konkurs pt. "Zamień beton na ..." (na przykładzie konkursu na najładniejszy balkon lub ogródek), ogłaszany przez zarządcę/właściciela terenu; nagroda - zmniejszone opłaty administracyjne, które są w gestii miasta?</p>
<p>OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?</p>	<p>Istniejące drzewa: zlikwidowanie betonu wokół drzew, usunięcie lub wycięcie tego, co jest; ważne jest t takim przypadku: zabezpieczenie „uwolnionego” drzewa przed autami, oraz umocnienie pozostałej powierzchni nieprzepuszczalnej przed osuwaniem się – ta powierzchnia powinna być równo z gruntem (wokół pnia), aby zapewniony był spływ wody; ewentualnie zastosowanie obręczy do chodnika - w zależności od nawierzchni i podłoża.</p> <p>W przypadku nowych nasadzeń już jest zasadą, że zostają zabezpieczone przynajmniej minimalne prawidłowe wymiary mis (tj. powierzchni zielonych), czyli 1,5 m x 1,5 m; w miejscach gdzie jest to możliwe między drzewami stosuje się misy połączone (podłużne); innym rozwiązaniem stosowanym w mieście jest położenie wokół drzewa powierzchni wodoprzepuszczalnych (można je ułożyć blisko pnia nie szkodząc drzewu).</p> <p>Uwolnioną powierzchnię wokół pnia drzewa wzbogacić o ziemię i nasadzić roślinność, ewentualnie wysypać żwirem lub kamykami - w zależności od wielkości uwolnionej opaski wokół pnia drzewa i lokalizacji drzewa.</p> <p>Zdajemy sobie sprawę z tego, że w wielu przypadkach drzew przyulicznych parametry ulicy i konieczność zachowania ustawowych odległości od różnych obiektów infrastruktury naziemnej i podziemnej oraz inne przepisy nie pozwalają na stworzenie szerokich opasek wokół pnia (np. odpowiadających średnicy korony drzewa), niemniej obecnie są nowoczesne rozwiązania, które pozwalają na uwolnienie drzewa od betonu (jak np. wspomniane wcześniej nawierzchnie wodoprzepuszczalne).</p>

REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	Zarządca lub właściciel terenu.
REALIZATORZY DODATKOWI Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.	Mieszkańcy – mogą zgłaszać taką potrzebę, wskazywać konkretne drzewa, wnioskować, a w czynie społecznym zrywać beton, oraz mogą proponować, co by chcieli mieć wokół drzew. Przy czym istnieje ryzyko – gdyż nie zawsze propozycje mieszkańców są uzasadnione lub możliwe do realizacji, co wynika z braku wiedzy merytorycznej dotyczącej roślin oraz funkcjonowania miasta. Konieczna lub zalecana jest konsultacja tego typu działań z fachowcem lub z Wydziałem Ogrodnika Miasta. W przypadku terenów należących do miasta wybór stosowanych roślin leży wyłącznie w kompetencjach Wydziału Ogrodnika Miasta. Duże sklepy, centra handlowe, duże firmy. Szkoły – w tym przypadku duże znaczenie ma walor edukacyjny. Wydział Ogrodnika Miasta jako wsparcie merytoryczne.
FINANSOWANIE Skąd środki?	Właściciele i zarządcy terenu, RD, NGO, WFOŚiGW, Środki unijne, Sponsorzy drzew (małe subtelnne tabliczki), Sieci sklepów typu Lidl, Kaufland, Zbiórka publiczna – branżowa, CSR firmowy, Wolontariat

POMYSŁ NR 3

ZIELNIKI PRZY SZKOŁACH I MAŁE OGRÓDKI SĄSIEDZKIE

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Edukacja przez doświadczenie, tworzenie wspólnoty lokalnej (mieszkańcy, dzieci, rodzice) wokół zielnika/ogródka, integracja. Edukacja w zakresie podstaw ogrodnictwa. Możliwość skorzystania z tego, co zostanie wyhodowane. Szkoła jako lokalny ośrodek integracji i edukacji, nauka przedsiębiorczości/szkolny budżet obywatelski, korzyści kulinarne. Tworzenie społeczności wokół tego – wokół zielnika, ogródka – wspólne pielęgnowanie, dbanie, jedzenie. Funkcja terapeutyczne, co jest ważne w dobie (post)pandemicznej. Przy okazji wzrośnie zainteresowanie kompostowaniem, co przełoży się na praktyczne wykorzystywanie odpadów bio oraz na prawidłową zbiórkę tych odpadów (bez plastikowych torebek) w celu uzyskania dobrej jakości kompostu.
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	Wszyscy realizatorzy (główny i dodatkowi). Dzieci. Korzyści dla klimatu – a więc korzyści dla wszystkich mieszkańców. Jak dotrzeć: - na zebraniach szkolnych, zebraniach WM. - na imprezie Dary Ziemi. Możliwe konkursy na największy okaz, na największe zbiory, na najlepszą sałatkę ze zbiorów, etc.
OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jak są jego etapy krok po kroku?	Gotowość do realizacji pomysłu u przynajmniej jednej osoby/grupy osób – inicjator, lider. Pozyskanie i włączenie lokalnej społeczności w tworzenie zielnika / ogródka. Wybór miejsca. Określenie charakteru zielnika/ogródka. Wybór roślin. Stworzenie rabat. Nasadzenia. Pielęgnacja. Zrobienie kompostownika. Powyższe etapy wspólnie ze społecznością. Wokół istniejącego zielnika/ogródka można organizować spotkania, warsztaty, kursy, itp., akcje typu wymianka rzeczy czy przepisów. Konieczne jest wskazanie lidera, opiekuna danego zielnika/ogródka. Stworzenie regulaminu/opracowanie zasad funkcjonowania zielnika/ogrodu.

REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	Kierownictwo szkoły. Organ zarządzający WM lub liderzy WM + zgoda miasta – wyłącznie w przypadku, gdy własność budynku jest po obrysie budynku, a teren zielony przy/wokół budynku należy do gminy. Zgodnie z informacją z Wydz. Środowiska - w takim przypadku wspólnota powinna pozyskać ten grunt od miasta na stawkach podobnych jak na cele osłon śmietnikowych, tj. 15,51 zł za m2/rok. SM.
REALIZATORZY DODATKOWI Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.	Mieszkańcy, dzieci, rodzice, nauczyciele. WM, SM. DPS, świetlice społeczne. Kluby seniora. MDK. Społeczność związane ze szkołą. Dla wszystkich powyżej zakres zadań to współtworzenie zielnika/ogrodu, wybór roślin, nasadzenia, pielęgnowanie
FINANSOWANIE Skąd środki?	Środki własne mieszkańców RD SzkołaSponsorzy

3. GRUPA TEMATYCZNA

Woda w mieście – zasób czy zagrożenie?

REKOMENDACJE

Rekomendowane działania dla Urzędu Miasta (**4 pierwsze wskazane jako priorytetowe**):

1. Stworzenie długofalowej strategii retencji wody w mieście. Korzystanie z szerokiego wachlarza narzędzi zapobiegających utracie deszczówki: ogrodów deszczowych (również w pojemnikach), stawów, niecek czy rowów bioretencyjnych, rowów infiltracyjnych, zielonych przystanków, dachów, fasad i ścian, nawierzchni przepuszczalnych, podłoży strukturalnych. Dbanie o niezabudowywanie potencjalnych terenów gromadzących deszczówkę, unikanie wysp ciepła w planie zagospodarowywanie przestrzennego.
2. Coroczne wydzielanie w Budżecie Obywatelskim osobnej, konkretnej puli na Klimatyczny BO, co zwiększa szanse na szersze wprowadzanie rozwiązań adaptacji do zmian klimatu w mieście oraz odpowiednie nagłaśnianie tej informacji.
3. Nagłaśnianie programów miejskich kierowanych do mieszkańców:
  - Stworzenie strony prowadzonej przez Urząd Miasta poświęconej Gdyni Klimatycznej (małej retencji, ogrodów deszczowym itp.), która byłaby źródłem wiedzy, opowiadałaby o realizowanych programach miejskich, zrealizowanych projektach, wprowadzonych rozwiązaniach, jak również o zagrożeniach, a także na której można by znaleźć informacje, w jaki sposób pozyskiwać finansowanie na inicjatywy klimatyczne i której elementem byłoby forum dyskusyjne
  - Projektowanie promocji pod kątem aktywizacji społecznej (z zaangażowaniem ekspertek/ów)
  - Kampania klimatyczna w mediach społecznościowych.
4. Podjęcie w szerokim gronie (np. stworzenie rady składającej się z przedstawicieli Miasta i mieszkańców oraz ekspertów) dyskusji wokół ratowania i zachowywania terenów zielonych na terenie śródmieścia (zamiast ich zabudowy), walki z wyspami ciepła, podjęcie działań budujących świadomość mieszkańców oraz deweloperów nt. roli zieleni w inwestycjach miejskich.

5. Zbiorniki retencyjne – ukierunkowywanie na gromadzenie wody, a nie odprowadzanie jej pod ziemię, przeznaczanie większych terenów na zbiorniki, atrakcyjne wykańczanie.
6. Renaturalizacja cieków wodnych i terenów przyległych przy planowanych inwestycjach w obszarze dorzeczy cieków (Chylonka, Kacza).
7. Prace nad udrażnianiem cieków wodnych (źródła Potoku Kolibkowskiego, Potok Obłużański), działania miękkie – oczyszczanie koryt, rewitalizacja źródeł, odkrycie części zarurowanych cieków np. Potoku Marszewskiego przy ul. Chabrowej, zachęcanie mieszkańców do dbania o tereny w formie wspólnego sprzątnięcia / pielęgnacji terenu.
8. Konstruowanie chodników w taki sposób, by ich powierzchnia nie była obniżona w stosunku do otaczającej zieleni, co umożliwiłoby redukcję gwałtownego spływu wody chodnikiem w przypadku opadu.
9. Wprowadzenie kostki chłonnej jako wytycznej przy budowie infrastruktury terenowej związanej z drogami, parkingami.
10. Uzgodnienie wieloletniej polityki klimatycznej władz miasta z ekspertami/kami oraz innymi podmiotami.
11. Opracowanie programów edukacyjnych dla szkół na terenie Gdyni.
12. Aktywny udział Wydziałów Środowiska i Ogrodnika Miasta w sprawdzaniu stanu nasadzeń i ewentualnym ich odbieraniu przy realizacji np. przez wspólnoty oraz aktywna współpraca z inwestorami, której efektem byłoby wprowadzanie ogrodów deszczowych na etapie inwestycji (z uwzględnieniem pomocy finansowej – bardziej na zasadzie dofinansowań niż zwolnień podatkowych – oraz organizacyjnej).

POMYSŁY

Pomysły projektów, które mogą wdrażać różne jednostki i instytucje, w tym Urząd Miasta

1. Ogrody deszczowe przy gdyńskich placówkach oświatowych oraz kulturalnych;
2. Monitoring użytków ekologicznych na terenie Gdyni;
3. Sposoby na włączanie w działania związane z retencją spółdzielni, wspólnot, deweloperów.
4. Nowe zbiorniki retencyjne jako elementy nowoczesnych przestrzeni miejskich.
5. Jak projektować zbiorniki retencyjne, żeby były funkcjonalne i atrakcyjne również, kiedy są suche?
6. Jak zabezpieczyć miasto i mieszkańców przed lokalnymi podtopieniami i powodzią?
7. Wykorzystanie innych funkcji wody: schładzanie wyspy ciepła, powinna sprzyjać zachowaniu bioróżnorodności
8. Jak finansować małą retencję?
9. Jak zachęcić mieszkańców i firmy w Gdyni do zrealizowania na ich nieruchomościach jednego lub kilku rozwiązań małej retencji?
10. Jakie narzędzia mogą motywować do stosowania małej retencji?
11. Zbieranie deszczówki w ramach programu „Moja woda” / dotacji z Miasta

SZCZEGÓŁOWE OPISY PROJEKTÓW:

PROJEKT NR 1

OGRODY DESZCZOWE PRZY GDYŃSKICH PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH ORAZ KULTURALNYCH

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Adaptacja do zmian klimatu, zwiększenie małej retencji, niwelacja miejskich wysp ciepła, oczyszczanie powietrza, zwiększenie bioróżnorodności, wzmacnianie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców oraz edukacja związana z oszczędnością wody i przeciwdziałaniu suszy.
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	a) Mieszkańcy miasta b) Szkoły (uczniowie, nauczyciele, rodzice) – ogrody deszczowe jako miejsce lekcji dotyczących środowiska / różnorodności biologicznej c) Placówki kultury zyskują przyjazne środowisku miejsce, które może być w przyszłości rozwijane jako miejsca na zewnętrzne wydarzenia związane z kulturą i ekologią.
OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?	Szkoły 1 etap: Spotkanie z ogrodnikiem miejskim z uczniami oraz zainicjowanie dyskusji pt. „Mój ogród deszczowy marzeń”. 2 etap: Partycypacja uczniów oraz rodziców w procesie tworzenia ogrodów deszczowych (ew. wykorzystanie funduszu rady rodziców). 3 etap: Stworzenie ogrodu. Minimalizacja kosztów stworzenia ogrodu poprzez wybór odpowiednio ukształtowanego miejsca oraz dobór łatwo dostępnych materiałów (materiały z odzysku lub zasoby szkoły). 4 etap: Nasadzenie roślin z udziałem ogrodnika miejskiego. Placówki kultury Dwa warianty dla placówek: a) Przestrzeń zdominowana betonem: stworzenie kaskadowego spływu wody z przestrzeni schodów lub spadków w okolicy danej placówki kultury. b) Przestrzeń z nieutwardzonym gruntem: stworzenie ogrodu deszczowego na terenie zielonym
REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	a) Placówka oświatowa bądź/i placówka kultury b) Miasto Gdynia / Biuro Orodnika Miasta
REALIZATORZY DODATKOWI Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.	a) Uczniowie, wolontariusze, rodzice b) Mieszkańcy jako odbiorcy placówek kultury oraz osoby, które będą partycypować w powstawaniu ogrodów (np. poprzedzenie procesu tworzenia poprzez ogólnomiejską ankietę)
FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?	1) Miejski budżet -> Wydział środowiska? Niewykorzystane środki z Wydz. Środowiska wykorzystane na powstanie ogrodów deszczowych (propozycja) 2) Budżet obywatelski 3) Środki instytucji 4) Środki zewnętrzne (fundusz unijny?) Harmonogram: 1) 1 etap to pozyskanie środków na pierwszy etap rozwoju ogrodu deszczowego z puli miejskiej budżetowej. 2) 2 etap to pozyskanie środków zewnętrznych dopiero po powstaniu pierwszego etapu stworzenia ogrodu – jego pierwszej formy do możliwego rozbudowania i dalszego zagospodarowywania (programy EU) PS. do finansowania można jeszcze dołączyć komunalny związek gmin doliny Redy i Chylonli

PROJEKT NR 2

MONITORING UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH NA TERENIE GDYNI

<p>CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Użytki ekologiczne chronią bioróżnorodność na terenie miasta oraz spełniają funkcję małej retencji • Polepszenie mikroklimatu, zmniejszenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery • Usuwanie fosforu i azotu – naturalne oczyszczanie ścieków
<p>ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?</p>	<p>Mieszkańcy dzielnic – jest to miejsce do rekreacji i spacerów, również aspekt estetyczny; są oni zainteresowani utrzymaniem dobrego stanu użytków, można wprowadzić działania edukacyjne na terenie dzielnic w ramach kampanii promocyjnej (podczas głosowania do Klimatycznego Budżetu Obywatelskiego)</p> <p>PEWIK – zmniejszenie zrzutu wód deszczowych do kanalizacji.</p>
<p>OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?</p>	<p>Case study – Turzycowe Błoto, 1,5 roku</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring stanu obecnego użytków ekologicznych (stan fauny i flory) i diagnoza 2. Powstanie raportu i wytycznych (co należy zrobić, by użytki nadal funkcjonowały) dla miasta (Wydział Ochrony Środowiska) 3. Monitoring planów zagospodarowania przestrzennego wokół innych użytków w mieście – m.in. zapewnienie strefy buforowej 4. Stworzenie wytycznych dla etapu projektowania z uwzględnieniem zasilania wodą użytków
<p>REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?</p>	<p>Centrum Ochrony Mokradła (stowarzyszenie), program „Pamiętajmy o mokradłach” – case study Turzycowe Błoto, stworzenie raportu i wytycznych (czynnik społeczny)</p>
<p>REALIZATORZY DODATKOWI Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.</p>	<p>Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Gdyni – monitoring innych użytków ekologicznych i stworzenie wytycznych dla projektowania</p> <p>Wydział Architektury i Zagospodarowania Przestrzennego – na etapie planowania</p> <p>Młodzieżowy Strajk Klimatyczny – wsparcie przy kampanii edukacyjnej</p>
<p>FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?</p>	<p>Centrum Ochrony Mokradła – finansuje case study</p> <p>PEWIK – finansowanie części ingerowania w kanalizację</p> <p>Urząd Miasta w ramach dofinansowania z UE – monitorowanie innych użytków</p> <p>Deweloperzy – wdrażanie rozwiązań</p> <p>Klimatyczny Budżet Obywatelski</p> <p>Inne potencjalne możliwości: Program „Life” – projekty co najmniej 1000 euro</p>

Załącznik nr 2

Zestawienia statystyczne odpowiedzi zebranych w ankiecie konsultacyjnej dla mieszkańców.

Analiza danych demograficznych wszystkich osób konsultowanych

1. Kto powinien odegrać najważniejszą rolę w przygotowaniu miasta do zmian klimatu? (Max 3 odp.) N=426	
Władze miasta	74,88%
społeczność lokalna	34,98%
wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie	21,83%
indywidualni mieszkańcy	15,96%
organizacje pozarządowe, aktywiści lokalni	24,65%
naukowcy	30,75%
lokalni przedsiębiorcy	11,27%
media	12,21%
trudno powiedzieć	4,69%
inne	7,04%
3. Co by Pana/Panią przekonało do ograniczenia korzystania z samochodu na rzecz innego środka lokomocji (N=382)	
Zrezygnował(a)bym z samochodu,	34,55%
Nie zrezygnował(a)bym z samochodu,	21,20%
Nie korzystam z samochodu	44,24%
5. W które z poniższych aktywności, wpływających na środowisko, był(a)by Pan(i) skłonny(a) się osobiście zaangażować? (Dowolna liczba odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100) N=426	
Dbanie o zieleń w najbliższej okolicy zamieszkania (sadzenie drzew/krzewów/kwiatów, podlewanie)	69,95%
Zbieranie deszczówki (np. założenie ogrodu deszczowego, używanie zbiorników na deszcz) i wykorzystanie jej np. do podlewania	40,85%
Współtworzenie ogrodu społecznego z sąsiadami/znajomymi	40,14%

Kampanie/akcje/wydarzenia edukacyjne dotyczące ochrony środowiska	36,85%
Żadne	8,92%
Inne	9,39%
6. Które z poniższych działań był(a)by Pan(i) skłonny/a poprzeć lub zrealizować na nieruchomości (własnej, wspólnoty/spółdzielni)? (Dowolna liczba odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100) N=426	
Przeprowadzenie badania termowizyjnego budynku (sprawdzającego straty ciepła oraz ich przyczynę),	46,01%
Wymianę nawierzchni np. parkingów i miejsc postojowych na przepuszczającą wodę	43,90%
Zakup paneli, pozwalających produkować energię elektryczną ze słońca	68,54%
Wymianę pieców na bardziej ekologiczne źródło energii lub podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej	45,54%
Żadne	6,81%
Inne	8,69%
Płeć N=426	
Kobieta	Mężczyzna
57,28%	42,72%
W jaki sposób przemieszcza się Pan/i najczęściej po mieście? (Max 2 odpowiedzi, % nie sumuje się do 100) N=426	
Pieszo	53,05%
Rowerem	13,62%
Komunikacją miejską	50,94%
Samochodem	42,96%
W jakim budynku mieszkasz? N=426	
Dom jednorodzinny	Budynek wielorodzinny
24,88%	75,12%
Wiek N=413	
Średnia wieku	36,45

Do 18 lat	38,74%
Od 19 do 29	15,74%
Od 31 do 39	18,64%
Od 40 do 49	13,32%
Od 50 do 59	6,54%
Od 60 do 69	4,12%
70 i więcej	2,91%
Wykształcenie N=413	
Wyższe	46,25%
Średnie	11,62%
Zawodowe	0,73%
Podstawowe	26,15%
Brak	15,25%
Dzielnica N=426	
Babie Doły	0,94%
Chwarzno-Wiczlino	6,10%
Chylonia	5,16%
Cisowa	3,76%
Dąbrowa	16,90%
Działki Leśne	5,63%
Grabówek	6,57%
Kamienna Góra	0,94%
Karwiny	2,82%
Leszczyńki	6,10%
Mały Kack	3,99%
Obtuże	3,99%
Oksywie	2,58%
Orłowo	3,99%
Pogórze	4,93%
Pustki Cisowskie-Demptowo	1,64%

Redłowo	4,46%
Śródmieście	5,63%
Wielki Kack	4,46%
Witomino	6,34%
Wzgórze św. Maksymiliana	3,05%

Zestawienie odpowiedzi osób poniżej 18 roku życia

1. Kto powinien odegrać najważniejszą rolę w przygotowaniu miasta do zmian klimatu? (Max 3 odp.) N=166	
Władze miasta	69,28%
społeczność lokalna	34,94%
wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie	17,47%
indywidualni mieszkańcy	15,33%
organizacje pozarządowe, aktywiści lokalni	21,69%
naukowcy	21,69%
lokalni przedsiębiorcy	12,05%
media	15,06%
trudno powiedzieć	9,04%
inne	6,63%
3. Co by Pana/Panią przekonało do ograniczenia korzystania z samochodu na rzecz innego środka lokomocji (N=135)	
Zrezygnował(a)bym z samochodu,	20,81%
Nie zrezygnował(a)bym z samochodu,	15,44%
Nie korzystam z samochodu	63,76%
5. W które z poniższych aktywności, wpływających na środowisko, był(a)by Pan(i) skłonny(a) się osobiście zaangażować? (Dowolna liczba odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100) N=166	
Dbanie o zielen w najbliższej okolicy zamieszkania (sadzenie drzew/krzewów/kwiatów, podlewanie)	69,28%

Zbieranie deszczówki (np. założenie ogrodu deszczowego, używanie zbiorników na deszcz) i wykorzystanie jej np. do podlewania	31,33%
Współtworzenie ogrodu społecznego z sąsiadami/znajomymi	32,53%
Kampanie/akcje/wydarzenia edukacyjne dotyczące ochrony środowiska	34,94%
Żadne	11,45%
Inne	3,01%
6. Które z poniższych działań był(a)by Pan(i) skłonny/a poprzeć lub zrealizować na nieruchomości (własnej, wspólnoty/spółdzielni)? (Dowolna liczba odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100) N=166	
Przeprowadzenie badania termowizyjnego budynku (sprawdzającego straty ciepła oraz ich przyczynę),	31,33%
Wymianę nawierzchni np. parkingów i miejsc postojowych na przepuszczającą wodę	31,33%
Zakup paneli, pozwalających produkować energię elektryczną ze słońca	59,04%
Wymianę pieców na bardziej ekologiczne źródło energii lub podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej	45,18%
Żadne	8,43%
Inne	3,61%
Płeć N=166	
Kobieta	Mężczyzna
57,23%	42,77%
W jaki sposób przemieszcza się Pan/i najczęściej po mieście? N=166	
Pieszo	58,43%
Rowerem	9,64%
Komunikacją miejską	59,64%
Samochodem	26,51%
W jakim budynku mieszkasz? N=166	
Dom jednorodzinny	Budynek wielorodzinny

28,31%	71,69%
Dzielnica N=166	
Babie Doły	0,00%
Chwarzno-Wiczlino	6,63%
Chylonia	6,02%
Cisowa	1,20%
Dąbrowa	28,92%
Działki Leśne	6,02%
Grabówek	10,24%
Kamienna Góra	0,00%
Karwiny	2,41%
Leszczynki	12,65%
Mały Kack	2,41%
Obłuże	1,81%
Oksywie	0,00%
Orłowo	2,41%
Pogórze	3,01%
Pustki Cisowskie-Demptowo	1,20%
Redłowo	3,61%
Śródmieście	1,20%
Wielki Kack	7,23%
Witomino	1,20%
Wzgórze św. Maksymiliana	1,81%

Zestawienie danych osób powyżej 18 roku życia

1. Kto powinien odegrać najważniejszą rolę w przygotowaniu miasta do zmian klimatu? (Max 3 odp.) N=260	
Władze miasta	78,46%
społeczność lokalna	35,00%
wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie	24,62%

indywidualni mieszkańcy	17,69%
organizacje pozarządowe, aktywiści lokalni	26,54%
naukowcy	36,54%
lokalni przedsiębiorcy	10,77%
media	10,38%
trudno powiedzieć	1,92%
inne	6,92%
3. Co by Pana/Panią przekonało do ograniczenia korzystania z samochodu na rzecz innego środka lokomocji (N=233)	
Zrezygnował(a)bym z samochodu,	43,35%
Nie zrezygnował(a)bym z samochodu,	24,89%
Nie korzystam z samochodu	31,76%
5.W które z poniższych aktywności, wpływających na środowisko, był(a)by Pan(i) skłonny(a) się osobiście zaangażować? (Dowolna liczba odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100) N=260	
Dbanie o zielen w najbliższej okolicy zamieszkania (sadzenie drzew/krzewów/kwiatów, podlewanie)	70,38%
Zbieranie deszczówki (np. założenie ogrodu deszczowego, używanie zbiorników na deszcz) i wykorzystanie jej np. do podlewania	46,92%
Współtworzenie ogrodu społecznego z sąsiadami/znajomymi	45,00%
Kampanie/akcje/wydarzenia edukacyjne dotyczące ochrony środowiska	38,08%
Żadne	7,31%
Inne	13,08%
6. Które z poniższych działań był(a)by Pan(i) skłonny/a poprzeć lub zrealizować na nieruchomości (własnej, wspólnoty/spółdzielni)? (Dowolna liczba odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100) N=260	
Przeprowadzenie badania termowizyjnego budynku (sprawdzającego straty ciepła oraz ich przyczynę),	55,38%
Wymianę nawierzchni np. parkingów i miejsc postojowych na przepuszczającą wodę	51,92%

Zakup paneli, pozwalających produkować energię elektryczną ze słońca	74,62%
Wymianę pieców na bardziej ekologiczne źródło energii lub podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej	45,77%
Żadne	5,77%
Inne	11,54%
Płeć N=260	
Kobieta	Mężczyzna
57,31%	42,69%
W jaki sposób przemieszcza się Pan/i najczęściej po mieście? (Max 2 odpowiedzi, % nie sumuje się do 100) N=260	
Pieszo	49,62%
Rowerem	16,15%
Komunikacją miejską	45,38%
Samochodem	53,46%
W jakim budynku mieszkaś? N=260	
Dom jednorodzinny	Budynek wielorodzinny
22,69%	77,31%
Wiek N=260	
Średnia wieku	39,90
Od 19 do 29	25,00%
Od 31 do 39	29,62%
Od 40 do 49	21,15%
Od 50 do 59	10,38%
Od 60 do 69	6,54%
70 i więcej	4,62%
Wykształcenie N=260	
Wyższe	73,85%
Średnie	21,92%
Zawodowe	1,15%

Podstawowe	0,77%
Brak	0,38%
Dzielnica N=260	
Babie Doły	1,54%
Chwarzno-Wiczlino	5,77%
Chylonia	4,62%
Cisowa	5,38%
Dąbrowa	9,23%
Działki Leśne	5,38%
Grabówek	4,23%
Kamienna Góra	1,54%
Karwiny	3,08%
Leszczyński	1,92%
Mały Kack	5,00%
Obtuże	5,38%
Okisywie	4,23%
Orłowo	5,00%
Pogórze	6,15%
Pustki Cisowskie-Demptowo	1,92%
Redłowo	5,00%
Śródmieście	8,46%
Wielki Kack	2,69%
Witomino	9,62%
Wzgórze św. Maksymiliana	3,85%

Załącznik nr 3

Formularz konsultacyjny

1. Kto **powinien odegrać najważniejszą rolę** w przygotowaniu miasta do zmian klimatu?

Proszę wskazać maks. 3 odpowiedzi

- a. władze miasta (Rada Miasta, Prezydent, urzędnicy)

- b. społeczności lokalne
- c. wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie
- d. indywidualni mieszkańcy
- e. organizacje pozarządowe, aktywiści lokalni
- f. naukowcy
- g. lokalni przedsiębiorcy
- h. media
- i. trudno powiedzieć
- j. inne. (Kto?) .....

2. Proszę dokończyć zdanie.

Zieleń w okolicy, w której mieszkam, jest:

3. Co by Pana/Panią przekonało **do ograniczenia korzystania z samochodu** na rzecz innego środka lokomocji (np. roweru czy komunikacji miejskiej)?

a. Ograniczył(a)bym korzystanie z samochodu, gdyby

b. Nie ograniczę korzystania z samochodu, ponieważ

c. W ogóle nie korzystam z samochodu.

4. Jakie **problemy związane z wodą** zauważa Pan/Pani w swoim otoczeniu?

Jeśli ma Pan(i) pomysł na ich rozwiązanie/złagodzenie, proszę napisać obok.

Problem	Rozwiązanie
---------	-------------

5. W które z **poniższych aktywności**, wpływających na środowisko, był(a)by Pan(i) skłonny(a) się **osobiście zaangażować**?

Może Pan/i zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi.

- a. Dbanie o zielen w najbliższej okolicy zamieszkania (sadzenie drzew/krzewów/ kwiatów, podlewanie),
- b. Zbieranie deszczówki (założenie ogrodu deszczowego na posesji, zakup zbiorników na wodę) i wykorzystanie jej np. do podlewania,
- c. Współtworzenie ogrodu społecznego,
- d. Kampanie/akcje/wydarzenia edukacyjne dotyczące ochrony środowiska,
- e. Żadne (Dlaczego?)

f. Inne (Jakie?)

5a. **Co by sprawiło**, żeby zaangażował(a) się Pan(i) we wskazane wyżej działania?

Proszę pominąć, jeśli wybrał(a) Pan(i) odp. e.

6. Które z poniższych działań był(a)by Pan(i) skłonny/a **poprzeć lub zrealizować** na nieruchomości (własnej, wspólnoty/spółdzielni)?

- a. Przeprowadzenie badania termowizyjnego budynku (sprawdzającego straty ciepła oraz ich przyczynę),
- b. Wymianę nawierzchni np. parkingów i miejsc postojowych na przepuszczającą wodę,
- c. Zakup paneli, pozwalających produkować energię elektryczną ze słońca,
- d. Wymianę pieców na bardziej ekologiczne źródło energii lub podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej,
- e. Żadne (Dlaczego?)

f. Inne. Jakież?

6a. Co by sprawiło, żeby poparł(a) lub wdrożył(a) Pan(i) powyższe działania?

Proszę pominąć, jeśli wybrał(a) Pan(i) odp. e.

7. **Jakie inne działania** mogą podjąć **indywidualni mieszkańcy bądź ich grupy**, żeby zminimalizować skutki zmiany klimatu?

8. Metryczka

M.1. Płeć:

- Kobieta
 Mężczyzna

M.2. Rok urodzenia

.....

M.3. W jaki sposób przemieszcza się Pan/i najczęściej po mieście?

Proszę wskazać maksymalnie **2 odpowiedzi**

☐ Pieszo	☐ Komunikacją miejską
☐ Rowerem	☐ Samochodem

M.4. W jakiej dzielnicy Pan(i) mieszka?

.....

M.5. W jakim budynku Pan(i) mieszka?

- Dom jednorodzinny
 Budynek wielorodzinny

M.6. Wykształcenie

- a. wyższe   b. średnie   c. zawodowe   d. odstawowe   e. brak

Załącznik nr 4

Szczegółowe opracowania koncepcji powstałych w ramach Ideathonu.

GRUPA, DO KTÓREJ ROZWIĄZANIE JEST ADRESOWANE

Krótki opis grupy:

Samodzielne młode osoby dorosłe (20-30 l.), mieszkające w Gdyni, nie mające pewnego/stałego źródła dochodu lub o niestabilizowanej pozycji na rynku pracy. Raczej mieszkają bliżej centrum, bo prowadzą bogate życie towarzyskie i chcą mieć blisko, raczej nie korzystają z aut, tylko z transportu publicznego. Nie jest tak istotny dla nich komfort życia, nie dysponują dużymi dochodami, żyją oszczędnie. Płacą za siebie rachunki, widzą, ile wszystko kosztuje, dlatego zależy im, żeby nie były one wysokie. Dużo korzystają z mediów społecznościowych, są otwarci, elastyczni, mogą zmienić swoje zachowania, nie mają tak ukształtowanych nawyków, są w miarę świadomi klimatycznie, ale bez szczegółów.

Codzienne zachowania mające wpływ na ślad węglowy, które chcemy zmienić

marnowanie
żywności

nie jem/kupuję
wege bo to jest
drogie i nie dla
mnie (pomijanie
informacji o wege)

nieświadomość, jak
konsumowanie produktów
odzwierzęcych wpływa na
klimat (importowanych,
wysoko przetworzonych)

brak refleksji nt
wpływu
konkretnych
codziennych
działań na klimat

bycie eko nie musi
być dziwne
(przełamanie
stereotypów dot.
ekologicznych
zachowań)

brak dobrych
nawyków/wzorców
zachowań dot.
gospodarowania i
przechowywania
jedzenia

omijanie
informacji, nie
zastanawianie się
nad tym co jem i
gdzie to kupuję

INNE GRUPY MIESZKAŃCÓW I MIESZKANEK, DO KTÓRYCH RÓWNIEŻ MOŻNA ADRESOWAĆ ROZWIĄZANIE

młodzież, osoby
niesamodzielne

seniorzy

ludzie z
sąsiedztwa

dzieci/rodzice

WYZWANIE PROJEKTOWE (DLA WYBRANEJ GRUPY)

Jakie są bariery/przeszkody utrudniające redukcję śladu węglowego?

brak polityki państwa/miasta (brak rozwiązań proklimatycznych - np. jabłko w plastiku)

brak wiedzy, świadomości, dostępu do informacji, że eko jest tanie i dobre dla klimatu

brak konkretnej i przejrzystej bazy informacji o codziennych działaniach związanych z żywnością mających wpływ na klimat

co inni pomyślą - bycie eko może być postrzegano jako dziwne, negatywne, "eko-świry"

brak wzorców zachowań i społeczności odniesienia

postrzeganie eko jako czegoś ekskluzywnego i nieżyłowego

Jakie czynniki mają kluczowe znaczenie dla tego, żeby te osoby mogły zacząć redukować swój ślad węglowy?

świadomość - wiedza, ile żywności się marnuje i gdzie - pozwoli im to inaczej podejść do robienia zakupów i gospodarowania żywnością

wskazanie prostych konkretnych rozwiązań, które pozwolą im być "neutralni klimatycznie"

Bycie otwartym na zdobywanie wiedzy na temat eko-żywienia

Zaangażowanie miasta - danie przestrzeni do realizacji rozwiązań ułatwiających eko-żywienie

Zachęta (materialna /niematerialna)

świadomość tego, że problem jest palący i musimy działać bez zwłoki

co robią ich znajomi (otaczanie się świadomymi ludźmi)

platforma na której znajdują wszystkie informacje na ten temat - wiedza łatwo dostępna

CUSTOMER JOURNEY (jak rozwiązanie działa z perspektywy wybranej grupy mieszkańców i mieszkank Gdyni)

KOLEJNE KROKI	Zauważa napisu EKO BOX, wejście do budynku	Zauważa informacji/plakatu	Idzie do lodówki społecznościowej (jadłodzielnia)	Czyta tablicę	Lajkuje stronę EKO BOX w mediach społecznościowych	Wstawia story na Instagram	Uczestniczy w warsztatach z neutralnego klimatycznie przygotowywania przetworów
CO NA DANYM KROKU ROBI MIESZKANIEC/ MIESZKANKA	Nazwa eko, bo nawiązuje do tego co już zna w Gdyni (info box), jest zaintrygowana, wchodzi do budynku	Rozgląda się, widzi plakat/informację czym jest eko box (eko-miejsce społecznościowe)	Idzie zobaczyć co tam jest w tej lodówce, czy jest coś smacznego, jakiego rodzaju produkty są, czy są świeże (nieprzeterminowane), czyste. Zastanawia się czy coś wziąć, co sama mogłaby przynieść z domu następnym razem. Zauważa, że obok lodówki jest stolik, krzesło, półka na suche produkty i zlew.	Czyta przykładowe przepisy - jak tanio przygotować wege posiłek (np. paszтет, zupę), z wylizczonymi kosztami przygotowania i wartością odżywczą; czyta ogłoszenie o tym, że ktoś potrzebuje słoików na przetwory i przypomina sobie, że ma w szafce dużo niepotrzebnych słoików po zupach z domu i że może je tu wymienić na eko-punkty.	Zauważa ikonki mediów społecznościowych EKO BOX, wchodzi na nie, lajkuje i ogląda ofertę/treści.	Publikuje zdjęcie słoików, które przyniosła ze sobą z domu oraz zdjęcie jagłanki, na którą przepis znalazła w EKO BOX-ie; oznacza/taguje EKO BOX; zachęca znajomych do korzystania z jadłodzielni, by nie marnować żywności i jeść wege; wspomina, że można tam znaleźć super przepisy na tanią i smaczną wege-szamę.	Zapisuje się na event w internecie, przynosi różne owoce, cukier; warsztat prowadzi babcia koleżanki - znana gdyńska "dżemowa dama"; poznaje nowych eko-freaków; dowiaduje się jak przechowywać jedzenie w sposób ekologiczny, jak robić przetwory tak, aby się nie zepsuły szybko; dowiaduje się o śladzie węglowym od zaproszonej ekspertki
CO TRZEBA PRZYGOTOWAĆ, ABY ROZWIĄZANIE DZIAŁAŁO	Budynek lub wyznaczone miejsce w przestrzeni (lokal miejski/zarządzany przez NGO/miasto), przykuwający wzrok design	Prosty, zwięzły, oszczędny graficznie, przykuwający uwagę przekaz czym jest eko box: tu dowiesz się jak być tanio eko, tu zostawisz jedzenie, którego nie potrzebujesz lub weźmiesz je jeśli potrzebujesz, weźmiesz udział w warsztatach, wymienisz się usługami/produktami z innymi osobami, dzięki czemu zyskasz eko-punkty, które wymienisz w sklepach, restauracjach, dowiesz się o wydarzeniach ekologicznych w Gdyni	Musi być wyposażenie (szafka, lodówka o wysokiej klasie energetycznej, stolik, krzesło), dostęp do prądu, regulamin funkcjonowania jadłodzielni (w tym kartka i długopis do opisanie produktu, który się zostawia), kran z dostępem do wody i mydłem, osoba odpowiedzialna za utrzymanie czystości i porządku w jadłodzielni, kontroli jakości produktów i przestrzegania regulaminu; szafka na eko-środki czystości do sprzątania jadłodzielni.	Osoba, która koordynuje proces zbierania/wyszukiwania przepisów i publikowania ich na tablicy; baza osób, które dzielą się przepisami; koordynowany system ogłoszeń "przyjmę/oddam"; opracowany system eko-punktów i ekologiczne placówki współpracujące (sklepy, restauracje, punkty usługowe, ale też np. kina czy teatry), w których można wymieniać je na zniżki; regulamin uczestnictwa placówek w systemie (ewentualnie dofinansowanie miasta)	Osoba, która prowadzi konto EKO BOX na Fb, IG i na stronie www miasta (zakładka EKO BOX na Gdynia.pl); społeczność na Fb jako źródło przepisów, ogłoszeń i pomysłów.	Informacja w Jadłodzielni - "udostępnij co złowił*ś w naszym EKO-BOX-ie" i opublikuj na Fb/IG, oznacz nasze konto" - dostaje się za to 1 eko-punkt (może zabrać ze sobą eko-naklejki i rozdać je znajomym)	Sala warsztatowa (ok. 10 osób) - stół, krzesła, zlew, naczynia, przybory kuchenne, przenośna kuchenka, dostęp do prądu (ewentualnie uczestnicy przynoszą sami swoje naczynia), produkty do przygotowania przetworów (na wszelki wypadek); znaleźć prowadzącą warsztaty (babcia i ekspertka) i zawrzeć z nimi umowy.

MAPA INTERESARIUSZY (kto może być zaangażowany w realizację rozwiązania?)

Osoba/Instytucja

Urząd Miasta Gdyni

Osoba/Instytucja

restauracje, sklepy, lokale usługowe,
placówki kultury (teatry, kina, etc)

Osoba/Instytucja

społeczność jadłodzielni i mediów
społecznościowych

Osoba/Instytucja

NGO

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

wynajęcie/udostępnienie lokalu na
jadłodzielnię i pokrycie kosztów
związanych z wyposażeniem,
utrzymywaniem i pracą (w tym
opłaceniu kadry - prowadzenie
miejsca, koordynowanie social
media, etc., ekspertów i
prowadzących warsztaty)
jadłodzielni, oraz kosztów
związanych z warsztatami i drukiem
materiałów informacyjnych,

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

udział w systemie, polegającym na
wymianie eko-punktów na
zniżki/usługi

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

przesyłają przepisy, biorą udział w
warsztatach, korzystają z
jadłodzielni, proponują nowe
pomysły na to miejsce, pomagają w
organizacji eventów (np. pikników
dla klimatu), wymieniają się
usługami/productami (uczestniczą
w systemie eko-barteru), zapraszają
swoich znajomych i bliskich do
społeczności, dzielą się
doświadczeniami w mediach
społecznościowych

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

obsługa jadłodzielni, jeśli miasto
zdecyduje się kontraktować im taką
usługę albo jej element

Dane o projekcie

Tytuł projektu

eko box

Osoby wchodzące w skład zespołu projektowego

**Iga Ossowska
Zofia Gorska
Pola Ochocinska**

Moderator

Kamila Hernik

Opis projektu

- społecznościowa jadłodzielnia - warunki dla tego miejsca: gdzie?
  - w centrum miasta, dobrze skomunikowane, łatwe do znalezienia (widoczne)
  - na parterze, żeby było dostępne
  - możliwość zrobienia warsztatów (salka, wyposażenie)
  - może być oparte o funkcjonujące miejsce
  - może mieć dostęp do ogródka
- na czym polega to miejsce? wymiana jedzenia, przepisy, warsztaty, zdobycie wiedzy od ekspertów, seniorów, etc; tworzenie społeczności ekologicznej, (barter), system eko-punktów (eko-bank); promowanie na social media by dotrzeć do wybranej grupy odbiorców)
- kto inny może skorzystać z rozwiązania i można multiplikować w różnych lokalizacjach

GRUPA, DO KTÓREJ ROZWIĄZANIE JEST ADRESOWANE

Krótki opis grupy:

Osoby pracujące (25-45 lat), które osiągnęły już pewną stabilizację finansową (mają mieszkanie/dom, samochód) których sytuacja finansowa jest na tyle dobra, że pozwala im dokonywać wyborów konsumenckich nie tylko na podstawie ceny.

Inne wartości, poza pieniędzmi, też są dla nich ważne i mogą za nie trochę więcej zapłacić.

Są otwarci na ekologię, zrównoważony rozwój i świadomi zmian klimatu.

Codienne zachowania mające wpływ na ślad węglowy, które chcemy zmienić

kupują w marketach, rzadziej w lokalnych sklepach

nie kupują lokalnych produktów

ubrania kupują w sieciówkach

nie korzystają z lokalnych usług

kupują nowe sprzęty i inne rzeczy, nie naprawiają, nie kupują używanych

kupują dużo nowych ubrań

INNE GRUPY MIESZKAŃCÓW I MIESZKANEK, DO KTÓRYCH RÓWNIEŻ MOŻNA ADRESOWAĆ ROZWIĄZANIE

- mieszkańcy wszystkich dzielnic Gdyni
- wszyscy dorośli mieszkańcy Gdyni, którzy mają dostęp do internetu (pomysł można rozszerzyć na osoby, które nie mają dostępu do internetu, np. zrobić mapy papierowe dla dzielnic albo mapy interaktywne takie jak w galeriach handlowych)
- młodzież
- turyści
- emeryci - wersja analogowa lub też strona www, mogą chętnie korzystać z punktów napraw, bo kiedyś to było normalne, że wszystko się naprawiało

WYZWANIE PROJEKTOWE (DLA WYBRANEJ GRUPY)

Jakie są bariery/przeszkody utrudniające redukcję śladu węglowego?

- trudno zdiagnozować czy coś jest lokalne, czy jest sezonowe, "bo np. szparagi są dostępne cały rok"
- markety, sieciówki są blisko, zniknęły lokalne sklepy
- nie wiedzą, gdzie są sklepy z lokalną żywnością i z innymi lokalnymi produktami, np. ubraniami i gdzie można skorzystać z lokalnych usług
- w marketach jest wygodniej kupować, wszystko jest w jednym miejscu
- nie zawsze w lokalnym sklepie można płacić kartą
- kiepska obsługa klienta w kooperatywach, w lokalnych sklepach
- wysokie ceny lokalnych produktów, jedzenia i ubrań
- nasza grupa nie jest świadoma, że pojedyncze zachowania mogą mieć wpływ na redukcję śladu węglowego

Jakie czynniki mają kluczowe znaczenie dla tego, żeby te osoby mogły zacząć redukować swój ślad węglowy?

1. konkretna informacja o tym co może wpłynąć na redukcję śladu węglowego
2. informacje o tym, gdzie można coś kupić, zrealizować usługę w sposób, który wpłynie na redukcję śladu węglowego
3. informacja o tym, że pojedyncze działania, wybory konsumenckie mogą wpłynąć na redukcję śladu węglowego
4. informacja na co zwracać uwagę podczas codziennych zakupów, usług, np. informacja o tym skąd pochodzą produkty w lokalnym warzywniaku, certyfikaty
5. informacja o tym, gdzie można się wymienić produktami, przedmiotami, oddać niepotrzebne rzeczy, które ktoś inny może wykorzystać
6. informacja o tym, że nie trzeba kupować nowych rzeczy, można je naprawić, wymienić

CUSTOMER JOURNEY (jak rozwiązanie działa z perspektywy wybranej grupy mieszkańców i mieszanek Gdyni)

KOLEJNE KROKI	dowiaduje się o stronie ...	szuka konkretnego miejsca, np. sklepu gdzie może kupować na wagę	znajduje miejsce, które jej odpowiada	korzysta z wybranego miejsca	dzieli się opinią i miejscu i stronie	zdobywa komplet "pieczątek" na karcie
CO NA DANYM KROKU ROBI MIESZKANIEC/ MIESZKANKA		<ul style="list-style-type: none"> - zaznacza filtry, które ją interesują: typ miejsca, lokalizację (albo wpisuje swój adres?) - wpisuje w wyszukiwarkę - szuka na mapie (domyślnie miejsca np. do 1,5 km od lokalizacji, da się dojechać, dojechać rowerem)	<ul style="list-style-type: none"> - czyta opis - ogląda zdjęcia - czyta informacje jak się przygotować do skorzystania z usług danego miejsca, np. o tym, co zabrać na zakupy, np. własne pojemniki czyta opinie innych użytkowników	<ul style="list-style-type: none"> - szuka miejsca - szuka po identyfikacji wizualnej - korzysta z danej usługi - dostaje kartę, na której zbiera pieczątki/naklejki/dziurki (to co ma mniejszy ślad węglowy) - karta jest jedna do wszystkich miejsc, które są na stronie - dostaje "pieczątkę" za skorzystanie z usługi, ten kto zadeklaruje, że nie przyjechał samochodem dostanie dodatkową pieczątkę	<ul style="list-style-type: none"> - wystawia opinię na stronie - dzieli się opiniami, poleca miejsce, stronę znajomym, rodzinie - poleca miejsca i stronę w mediach społecznościowych	<ul style="list-style-type: none"> - odbiera nagrodę, np. zniżki na usługi publiczne, na usługi partnerów biznesowych, zniżki w miejscach, które są na stronie - zwraca kartę w danym miejscu lub jakimś innym miejscu, typu skrzynka w parku, urządzie dzielniczy (karty są potem recyklingowane)
CO TRZEBA PRZYGOTOWAĆ, ABY ROZWIĄZANIE DZIAŁAŁO	<p>przygotować i przeprowadzić kampanię informacyjną i promocyjną:</p> <ul style="list-style-type: none"> trójmiasto.pl gdynia.pl (strona i aplikacja) karta mieszkańca Gdyni lokalne biznesy (plakaty, ulotki, informacje od obsługi) targi Dary Ziemi inne wydarzenia organizowane przez miasto Informacje turystyczne	<ol style="list-style-type: none"> stworzyć stronę www, na której będzie:<ul style="list-style-type: none"> - informacje o stronie (dzięki korzystaniu redukujemy ślad węglowy, ponieważ...) i podziękowania za korzystanie ze strony - wyszukiwarka z kategoriami typu: napraw to, wymień się, przyjdź ze swoim pojemnikiem, garmazherka wege - połączyć z google maps zebrać lokalne biznesy, które znajdują się na stronie, stworzyć system weryfikacji zgłaszanych miejsc zweryfikować miejsca stworzyć regulamin dla biznesów i inicjatyw, które są na stronie	<ol style="list-style-type: none"> zrobić zdjęcia miejsc zrobić opisy miejsc, w tym info jak się przygotować na skorzystanie z danej usługi, info o tym, jak skorzystanie z danej usługi wpływa na redukcję śladu węglowego, info co formach płatności, stworzyć system ocen i opinii miejsc i strony, może być połączone z google maps?	<ol style="list-style-type: none"> stworzyć identyfikację wizualną i dostarczyć ją miejscom, które są na stronie (plakaty, nalepki, itp.) opracować regulamin "pieczątek" wyprodukować karty i inne utensyliów, np. pieczątki i dostarczyć je do miejsc, które są na stronie	<ol style="list-style-type: none"> stworzyć system wystawiania opinii na stronie umieścić na stronie ikonki mediów społecznościowych na kartach z tyłu umieścić prośbę o wystawienie opinii, polecenie znajomym, itp.	<ol style="list-style-type: none"> wymyślić nagrody stworzyć system odbioru kart nawiązać współpracę z kimś, kto recyklinguje karty i zrobi z nich nowe karty

MAPA INTERESARIUSZY (kto może być zaangażowany w realizację rozwiązania?)

Osoba/Instytucja

Urząd miasta/urząd
dzielnicy/Laboratorium Innowacji
Społecznych

Osoba/Instytucja

Lokalne biznesy i inicjatywy, które
będą na stronie

Osoba/Instytucja

lokalni partnerzy publiczni i prywatni
i NGOs

Osoba/Instytucja

ekspertki/edukatorzy

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

- zleca stworzenie strony
- prowadzi kampanię informacyjną i promocyjną
- stworzenie identyfikacji wizualnej
  - wyprodukowanie kart lojalnościowych
- stworzenie zasad i regulaminu dla uczestników: klientów i usługodawców

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

- dostarczają informacji na swój temat
- wydają karty lojalnościowe
- oznaczają swoje lokale zgodnie z identyfikacją wizualną strony
  - stawiają "pieczątki"

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

ewentualnie można ich włączyć do systemu nagradzania uczestników, np. mogą oferować zniżki

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

- przygotowanie materiałów edukacyjnych na stronę
- pieczęć merytoryczna nad stroną np. mogą weryfikować miejsca, tworzyć regulamin dla miejsc, które mają być na stronie

Dane o projekcie

Tytuł projektu

Gdynia - lokalnie i odpowiedzialnie

Osoby wchodzące w skład zespołu projektowego

Elżbieta Lewandowska
Ewa Sośnicka
Hanna Gawrysiak
Małgorzata Undziłło
Maria Wójcik

Moderator

Magdalena Dybaś-Stronkowska

Strona internetowe. W przyszłości może do tego dojść aplikacja. Strona jest łatwa do zrobienia. Od razu na androida i appla. Strona nie ogranicza się np. do użytkowników FB.

Strona umożliwia łatwe znajdowanie miejsc lokalnych:

- sklepy ze zdrową żywnością, gdzie można kupować np. na wagę, gdzie można przyjść ze swoim pojemnikiem, gdzie nie pakują w folie, gdzie można znaleźć informację o pochodzeniu produktów,
- sklepy, gdzie można kupić coś z drugiej ręki
- gdzie można coś wynająć, wypożyczyć
- gdzie można coś naprawić
- gdzie można oddać nieużywane rzeczy
- lokalni rzemieślnicy
- gdzie można zjeść wege. wegan
- restauracje gdzie pakują na wynos nie w plastik, można przynieść swoje pojemniki
- jadłodzielnie
- itp., itd.

Ograniczenie transporty, konsumpcji, ilości śmieci.

Ułatwienie dobrych wyborów.

Aspekt edukacyjny strony, np. informacja o tym, że dzięki korzystaniu z tych miejsc zmniejszamy ślad węglowy.

GRUPA, DO KTÓREJ ROZWIĄZANIE JEST ADRESOWANE

Krótki opis grupy:

młodzi mieszkańcy Gdyni 17/ 30 lat

nie będących świadomymi konsekwencji klimatycznych podejmowanych przez nie działań
obecnie komunikacja nie jest dla nich przystępna (ale jest dostępna)

Codienne zachowania mające wpływ na ślad węglowy, które chcemy zmienić

wybór samochodu do podróży po mieście mimo dostępnej komunikacji miejskiej

INNE GRUPY MIESZKAŃCÓW I MIESZKANEK, DO KTÓRYCH RÓWNIEŻ MOŻNA ADRESOWAĆ ROZWIĄZANIE

osoby, które już korzystają z komunikacji dzięki artykułom będą mogły zmienić
też inne zachowania mające na celu ograniczenie śladu węglowego w innych
dziedzinach życia

do nich (głównie starszych) można dotrzeć poprzez promocję aplikacji już
wewnątrz autobusu

WYZWANIE PROJEKTOWE (DLA WYBRANEJ GRUPY)

Jakie są bariery/przeszkody utrudniające redukcję śladu węglowego?

niska wygoda użytkowania komunikacji miejskiej
aspiracyjny charakter posiadania samochodu

Jakie czynniki mają kluczowe znaczenie dla tego, żeby te osoby mogły zacząć redukować swój ślad węglowy?

materialne korzyści
formuła zabawy
rywalizacja (ale tylko dla chętnych)

CUSTOMER JOURNEY (jak rozwiązanie działa z perspektywy wybranej grupy mieszkańców i mieszkanek Gdyni)

KOLEJNE KROKI

informacja o aplikacji

instalacja aplikacji

pierwszy przejazd

kolejne przejazdy

dotatkowe komunikaty w aplikacji

wybór nagrody

odbiór nagrody

CO NA DANYM KROKU ROBI MIESZKANIEC/ MIESZKANKA

kampania w social media hashtag

challenge

konieczność logowania

podanie nr telefonu, żeby nie było wielu kont

pierwszy tydzień jeżdżenia za darmo

zaczynamy zbierać punkty za zaoszczędzone CO2

skanowanie kodów QR umieszczonych wewnątrz autobusu

CO2 z samochodu - CO2 z autobusu na tej samej trasie => oszczędność CO2

deklaratywnie "wyjście" z autobusu

stopniowe włączanie informacji nt. śladu węglowego

ranking użytkowników

możliwość samodzielnego napisania artykułu do wyświetlenia w ramach aplikacji

możliwość połączenia się ze znajomymi z facebook

po x tonach CO2 dostaje się punkty "do wydania" na nagrody

kilka nagród do wyboru, które mają różną wartość punktową

wirtualny kupon

CO TRZEBA PRZYGOTOWAĆ, ABY ROZWIĄZANIE DZIAŁAŁO

projekt i realizacja kampanii w social media

wyprodukować aplikację

mechanizm dla kontrolerów biletów

umieścić w autobusach kody QRL

lub współpraca z systemem kupowania biletów jak Doajdę

lub SkyCash

przygotowanie merytorycznych artykułów

ocena treści przygotowanych przez użytkowników

znalezienie partnerów u których można realizować nagrody

motywacja dla partnerów w postaci nowych klientów i promocji

partnerzy to lokalne inicjatywy i usługi

MAPA INTERESARIUSZY (kto może być zaangażowany w realizację rozwiązania?)

Osoba/Instytucja

zewnętrzna
firma

a może
inicjatywa
studencka,
jakieś koło
naukowe?

Osoba/Instytucja

Departament
Komunikacji
(?) w urzędzie
miasta

Osoba/Instytucja

gdyńscy
artyści

Osoba/Instytucja

lokalni
partnerzy

Osoba/Instytucja

inicjatywy
działające w
obszarze walki
ze zmianą
klimatu

Osoba/Instytucja

Zarząd
Komunikacji
miejskiej

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

stworzenie
i
utrzymanie
aplikacji

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

akcja
promocyjna

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

akcja
promocyjna

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

udostępnienie
nagród

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

przygotowanie
artykułów

sprawdzenie
propozycji od
użytkowników
aplikacji

Rola w funkcjonowaniu rozwiązania

wydanie
puli
darmowych
biletów

zgoda na
obklejenie
autobusów

Dane o projekcie

Tytuł projektu

make komunikacja miejska great again

Osoby wchodzące w skład zespołu projektowego

Janina Repeka
Hania Ostrowska
Aleksandra Sova
Agnieszka Bielewicz
Zenon Chojnacki

Moderator

Natalia Jaworska

5. Decyzje prezydenta w zakresie rekomendacji z etapu narady społecznej

ZAAKCEPTOWANE DO REALIZACJI PRZEZ PREZYDENTA MIASTA GDYNI REKOMENDACJE GDYŃSKIEGO DIALOGU KLIMATYCZNEGO

OBZAR: POWIETRZE

Lp.	Rekomendacja	Komentarz	Lider
1.	Wdrożenie w polityce przestrzennej idei „Miasta krótkich odległości” - tworzenie mikrocentrów z dostępem do różnych usług. Wyznaczenie wskaźników określających standardy dostępu do usług, które zapewnią zmniejszenia zapotrzebowania na przemieszczanie się	Przeprowadzone zostaną przedsięwzięcia mające na celu analizę sytuacji w poszczególnych dzielnicach/częściach miasta w kontekście osiągnięcia celu i zaawansowania działań do niego prowadzących. Określone też zostaną wskaźniki, mające kształtować przyszły rozwój miasta. (2022)	LIS/BPP
2.	Przededefiniowanie polityki parkingowej w kierunku zmniejszania ilości parkingów jako stymulacja do zmniejszenia ruchu samochodowego. Opracowanie i zakomunikowanie mieszkańcom długookresowego planu stopniowego uwalniania coraz większej części centrum miasta od jeżdżących i parkujących samochodów, a także programu zmniejszania liczby samochodów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców: m.in. pokazywanie korzyści wynikających z prowadzenia restrykcyjnej polityki parkingowej oraz restrykcyjnego zarządzania strefami płatnego parkowania dla posiadaczy samochodów.	Działanie w realizacji: polityka parkingowa realizowana w ramach KLIMATycznego centrum obejmuje zastępowanie miejsc postojowych zielenią, przestrzenią dla pieszych i rowerzystów; od 1 lipca 2021 r. poszerzona została strefa płatnego parkowania oraz podwyższane są opłaty za parkowanie, mając na celu ograniczenie ruchu samochodowego w strefach śródmiejskich.	UI/ZDiZ
3.	Regulacja dostaw we wszystkich dzielnicach, nie tylko w Śródmieściu - opracowanie innowacyjnego programu „logistyki miejskiej” – rozwiązanie problemu nadmiernego udziału dużych samochodów dostawczych w zaopatrywaniu sklepów osiedlowych.	Zagadnienie bardzo złożone ze względu na istniejące zagospodarowanie i wymaga przeprowadzenia szczegółowej analizy możliwości realizacji. (2023)	ZDiZ
4.	Priorytet dla transportu publicznego - rozbudowa buspasów	Działanie w realizacji: sieć buspasów jest rozbudowywana (na ul. Kwiatkowskiego, Wielkopolskiej, Chwarznieńskiej (od obwodnicy do ul. Gierdziejewskiego), Wiśniewskiego, Unruga) (do 2025)	UI, ZDiZ

	Priorytet dla transportu publicznego - stworzenie programu zachęt takich jak np. wspólny bilet	Działanie w realizacji: tworzony jest wspólny bilet (FALA), mający na celu integrację komunikacji publicznej w obrębie metropolii i regionu. (2023)	InnoBaltica, MZKZG
	Priorytet dla transportu publicznego - podniesienie jakości przystanków	Działanie w realizacji: wymiana wiat przystankowych w toku (2023)	ZKM
	Priorytet dla transportu publicznego - podniesienie komfortu i bezpieczeństwa dostępu pieszych i innych niezmotoryzowanych do przystanków transportu zbiorowego, zwłaszcza szynowego	Działanie w realizacji: poprawa jakości infrastruktury pieszej (działanie ciągłe)	ZDiZ, UI
5.	Promocja rozwiązań europejskich w zakresie łączenia infrastruktury pieszej i rowerowej przez zmniejszenie antagonizmów między kierowcami a pieszymi i rowerzystami w wyniku wyjaśniania mieszkańcom korzystającym z samochodów korzyści z prowadzenia szeroko zakrojonego programu uspokajania ruchu i zmniejszania liczby przypadków lekceważenia limitów prędkości	Działanie w realizacji: programy edukacyjne realizowane przez ZDiZ (działanie ciągłe)	ZDiZ
6.	Zastępowanie transportu spalinowego transportem wodorowym i elektrycznym, w tym rowerami wspomaganymi elektrycznie i rowerami cargo wspomaganymi elektrycznie	Działanie w realizacji: elektryczne trolejbusy w Gdyni mają około 35% udział w przewozach. Na początku 2022r. wprowadzone do obsługi sieci komunikacyjnej zostaną kolejne 24 elektryczne autobusy. (działanie ciągłe)	ZKM, PKM, PKA, PKM
7.	Rozbudowa sieci ładowania samochodów elektrycznych	Działanie w realizacji: w Gdyni jest ponad 100 punktów ładowania pojazdów elektrycznych, a miasto testuje aktualnie m. in. mobilne ładowarki zasilane z sieci trolejbusowej (działanie ciągłe)	MT
8.	Zwiększenie dostępności biletów i ich rodzajów - instalacja biletomatów, wprowadzenie biletu turystycznego i rodzinnego	Działanie w realizacji: Trwają prace nad biletem FALA obejmującego transport kolejowy i miejski. W ramach projektu zakłada się wprowadzenie nowoczesnych systemów płatności opartych na tzw. rozwiązaniach chmurowych. (2023) Biletomaty nie zostaną wprowadzone, gdyż są	ZKM, MZKZG

		najdroższą formą dystrybucji biletów.	
9.	Bilety na duże wydarzenia miejskie lub takie jak np. teatr, koncert czy biegi jako bilety na komunikację w dniu takiego wydarzenia	Działanie w realizacji: Bilety nazywane „impresowymi” w promocyjnych cenach, w tym obejmujących pociągi SKM, są w ofercie MZKZG, przy czym przewiduje się opracowanie rekomendacji do zachęcania do korzystania transportu publicznego na stronach miejskich oraz instytucji organizujących wydarzenia kulturalne i sportowe (działanie ciągłe)	ZKM, MZKZG
10.	Zwiększenie kontroli legalności paliwa używanego do ogrzewania budynków - śmieci i wilgotność drewna. Jeśli nie ma złamania przepisów - uświadomienie o możliwości poprawnej techniki palenia	Działanie w realizacji: kontrole są prowadzone wraz z pobieraniem próbek popiołu, od sezonu grzewczego 2021/22 kontrole obejmą wymogi wynikające z tzw. uchwały antyśmogowej (działanie ciągłe)	SM
11.	Zwiększenie kwot dopłat do wymiany pieców - więcej zachęt uzależnionych od momentu wymiany pieca na paliwa stałe (im szybciej, tym większe dofinansowanie)	Działanie w realizacji: zwiększenie kwot dopłat i promowanie możliwości łączenia dotacji rządowej i gminnej jest planowane (2021)	URE
12.	Instalacja paneli fotowoltaicznych na nowych budynkach użyteczności publicznej. Montaż na istniejących budynkach w ramach zwiększania efektywności energetycznej budynków	Działanie w realizacji: panele fotowoltaiczne montowane są m. in. na szkołach, wprowadzony zostanie standard określający wymagania „klimatyczne” dla remontowanych i budowanych budynków gminnych (2021)	MB, UI, ZBiLK
13.	Wymiana oświetlenia na ledowe w budynkach użyteczności publicznej oraz montaż inteligentnych systemów zarządzania oświetleniem	Działanie w realizacji: sukcesywnie wymieniane jest oświetlenie na ledowe; planowane jest wprowadzenie standardów dotyczących oświetlenia ledowego oraz inteligentnych systemów zarządzania oświetleniem przy nowych inwestycjach (działanie ciągłe)	ZDiZ
14.	Stworzenie i wdrożenie programu wzorcowych jadłospisów opartych w większym stopniu na produktach lokalnych, małoprzetworzonych oraz w coraz większym stopniu pochodzenia roślinnego w placówkach edukacyjnych	Działanie w realizacji: planowane jest wprowadzenie zmian w jadłospisach oraz przygotowywaniu posiłków (kuchnia centralna). (2023)	OE

15.	Zwiększenie liczby czujników jakości powietrza oraz montaż oczyszczaczy powietrza w budynkach użyteczności publicznej (zwłaszcza w żłobkach, przedszkolach i szkołach), gdzie jakość powietrza nie jest dobra	Działanie w realizacji: ilość czujników powietrza zostanie zwiększona do standardu przynajmniej 1 czujnik na dzielnicę; stan powietrza w Gdyni nie uzasadnia kupowania i stosowania oczyszczaczy powietrza w budynkach użyteczności publicznej. (2022)	RO
16.	Dołączenie do miejskich kampanii dotyczących zdrowia (np. otyłości dzieci/ nastolatków; wad kręgosłupa) elementu mobilności aktywnej - edukowanie, że sposób przemieszczania się ma wpływ na zdrowie, jak i na klimat (obecnie w kampaniach nt. problemów zdrowotnych mówi się o aktywności fizycznej, ale nie uwzględnia się aktywnych sposobów przemieszczania się)	Gdyńskie Centrum Zdrowia i Zarząd Dróg i Zieleni zawiążą współpracę w zakresie kampanii zdrowotnych dotyczących przemieszczania (2022, działanie ciągłe)	GCZ, ZDiZ
17.	Zintegrowane planowanie i realizacja działań miejskich przez różne jednostki (przeciwdziałanie silosowości), w tym uspołnienie i uporządkowanie różnych standardów wobec np. inwestycji	Procedury „klimatyczne” systematycznie będą uspołniane poprzez określenie ich standardu (standard „zielonego” budynku, standard koszenia traw itp.). (2021)	RO
18.	Bezpłatny punkt konsultacyjny i informacyjny „One-stop-shop” oferujący kompleksowe doradztwo w jednym miejscu na temat rozwiązań mitygacyjnych/ adaptacyjnych, np. wsparcie proceduralne podczas wymiany pieca, aplikowania o środki zewnętrzne itd.	Działanie w realizacji: punkt zostanie uruchomiony (2021)	URE
19.	Uwzględnianie kryteriów zeroemisyjności w postępowaniach zamówień publicznych - wymóg dostaw pojazdami zero- i nisko-emisyjnymi dla zakupów dla UM oraz jednostek miejskich; uwzględnianie kosztów energii w zamówieniach na budowę nowych budynków użyteczności publicznej (konieczność włączenia rozwiązań efektywnych energetycznie).	Planowane jest przygotowanie wytycznych dotyczących „zielonych zamówień”, m. in. uwzględniających zeroemisyjność w dostawach (2022)	MN, RO
20.	Kontrole spalania paliw w domach jednorodzinnych	Działanie w realizacji – opisane w pkt 11.	SM
21.	Kampania społeczna dotycząca zmian nawyków wśród mieszkańców - MNIEJ podróży, MNIEJ energii;	Do realizacji przez miejskie instytucje (2022)	RO

	Wspólna akcja - MNIEJ w instytucjach publicznych i innych. Szereg działań wdrażanych w instytucjach publicznych jako dobry przykład		
22.	Wdrażanie wątków proekologicznych w działaniach organizacji np. w placówkach edukacyjnych, organizacjach pozarządowych czy firmach	Działanie w realizacji podczas różnych kampanii edukacyjnych (działanie ciągłe)	LIS, OE, RO
23.	Edukacja rowerowa	Działanie w realizacji: kampanie dotyczące mobilności aktywnej (działanie ciągłe)	GCS, UIM
24.	Edukacja energooszczędności mieszkańców w budynkach wielorodzinnych. Edukacja użytkowników budynków wielorodzinnych. Głównie dotyczy budynków użytkowanych przez wiele osób, gdzie trudno jest oszacować zużycie energii konkretnego lokalu	Działanie w realizacji, np. szkolenia administratorów budynków z zakresu efektywności energetycznej budynków i stworzenie systemu doradztwa energetycznego w mieście m. in. w celu zwiększenia ilości likwidowanych pieców węglowych	URE
25.	Kampania na ten temat tekstyliów i jak wygląda ich produkcja (śląd węglowy) - mądre podejście do drugiego życia odzieży	Przygotowywane jest wprowadzenie zbiórki tekstyliów i ich ponowne użycie, a także przeprowadzenie kampanii edukacyjnej na ten temat (2023)	RO

NIEZAAKCEPTOWANE DO REALIZACJI PRZEZ PREZYDENTA MIASTA GDYNI
REKOMENDACJE GDYŃSKIEGO DIALOGU KLIMATYCZNEGO

OBZAR: POWIETRZE

Lp.	Rekomendacja	Komentarz	
1.	Koncentracja zabudowy mieszkaniowej i miejsc pracy wokół stacji SKM. Przeznaczanie przestrzeni do parkowania samochodów wokół stacji SKM w możliwie ograniczonym stopniu, z wyłączeniem możliwości bezpłatnego parkowania poza miejscami dla parkingu typu Kiss and Ride (z prawem do postoju nie dłużej niż np. 20 minut)	Tereny wokół stacji SKM najczęściej są już zagospodarowane, miasto Gdynia planuje budowę parkingów kubaturowych umożliwiających przesiadkę na transport publiczny,	
2.	Usunięcie z planu budowy parkingu dla samochodów spod parku Centralnego	Parking pod Parkiem Centralnym będzie pełnił rolę wyczekiwanego przez kierowców parkingu kubaturowego w Śródmieści	
3.	Edukacja budowlana - budynki inteligentne: edukacja i system zachęt oraz nakazów do budowy energooszczędnych i inteligentnych	Stosowanie określonych rozwiązań, np. budynków energooszczędnych/inteligentnych jest wymogiem prawa, które	

	budynków oraz przystosowywania już istniejących (np. przy negocjacji umów z deweloperami)	projektanci są obowiązani stosować; ustawa Prawo budowlane oraz żaden inny akt prawa nie zawierają podstawy prawnej dla miasta do prowadzenia z deweloperami negocjacji	
4.	Zwiększenie wsparcia finansowego na montaż paneli fotowoltaicznych	Dotacja miejska oraz w ramach programu „Mój prąd” są wystarczającym bodźcem do montażu paneli fotowoltaicznych,	
5.	Budowa mieszkań komunalnych w centralnych dzielnicach - przeznaczanie miejskich terenów na zabudowę mieszkalną, będącą w gestii Urzędu Miasta jako przeciwdziałanie rozlewaniu się miasta i wyludnianiu się centrum (teren przy ul. Folwarcznej, Mickiewicza)	Budownictwo komunalne stanowi znikomy odsetek budownictwa mieszkaniowego. Wybudowanie pojedynczych budynków w śródmieściu, w żaden sposób nie przyczyni się do realizacji wskazanego celu. Ponadto byłoby to działanie irracjonalne z powodów ekonomicznych.	
6.	Zmiana statusu infrastruktury rowerowej do infrastruktury krytycznej	Drogi rowerowe nie stanowią infrastruktury krytycznej w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy o zarządzaniu kryzysowym	
7.	System zachęt do wyrejestrowania samochodu	Rezygnacja z samochodu i korzystanie ze zrównoważonych środków transportu powinno odbywać się z samodzielnej woli, a nie poprzez „system zachęt”. Działania miasta mają na celu zwiększenie atrakcyjności alternatywnych form przemieszczania się i zachęcania mieszkańców do wyboru zrównoważonych środków transportu	
8.	Tworzenie stref czystego transportu ograniczając wjazd pojazdów niespełniających norm	Obecnie brak możliwości prawnych. Wymaga znowelizowania ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych	

ZAAKCEPTOWANE DO REALIZACJI PRZEZ PREZYDENTA MIASTA GDYNI REKOMENDACJE
GDYŃSKIEGO DIALOGU KLIMATYCZNEGO

OBSZAR: ZIELEŃ W MIEŚCIE

Lp.	Rekomendacja	Komentarz	Lider
1.	Gromadzenie i publikowanie danych	Dane takie będą publikowane	UD, RO

	na temat ilości drzew rosnących na terenie gminy, ilości drzew usuniętych, ilości krzewów, powierzchni terenów zielonych, w tym łąk i parków (dane dot. każdego roku)	na stronie Klimatyczna Gdynia (2022)	
2.	Prowadzenie edukacji w zakresie wyrzucania odpadów bio	Działanie w realizacji: kampania odbywa się za pomocą strony wyrzucam.to oraz działania informacyjne (2021)	RO
3.	Kampania edukacyjna dotycząca szanowania obecnie istniejącej zieleni	Kampania zostanie przygotowana (2022)	UD, RO
4.	Stworzenie wytycznych i przewodnika (co i gdzie krok po kroku) oraz systemu zachęt dla inwestorów w zakresie tworzenia zielonych dachów na istniejących budynkach (szczególnie ważne są tu kwestie techniczne i prawne)	Miasto Gdynia we współpracy z miastem Hamburg w ramach programu GRAD przygotowało Program Operacyjny „Zielone dachy w Gdyni”, który m. in. przewiduje stworzenie przewodnika oraz systemu zachęt finansowych (2021)	MB, RO
5.	Stworzenie zespołu ds. adaptacji do zmian klimatu w skali całego miasta – również z udziałem mieszkańców – dedykowanego wyłącznie tematyce związanej ze zmianami klimatu i adaptacją do obserwowanych i prognozowanych zmian (w tym o zachowywaniu terenów zieleni, ograniczaniu powstawania wysp ciepła, podjęciu działań budujących świadomość mieszkańców oraz deweloperów nt. roli zieleni w inwestycjach miejskich)	Działania zespołu klimatycznego złożony z urzędników, raz w roku na spotkanie zespołu zapraszane będą osoby – uczestnicy Gdyńskiego Dialogu o Klimacie w celu omówienia efektów dotychczasowych działań (działanie ciągłe)	RO
6.	Wprowadzenie/podtrzymanie/przestrzeżenie zakazu koszenia trawników w czasie suszy oraz wprowadzenie zakazu używania dmuchaw do liści	Zasady koszenia zostaną ustandaryzowane w drodze zarządzenia Prezydenta miasta Gdyni (2021); zakaz używania dmuchaw nie został wprowadzony w programie ochrony powietrza (uchwalony przez Sejmik Woj. Pomorskiego); w umowach zawieranych przez Miasto Gdynia stosowanie dmuchaw będzie wygaszane do całkowitego wyeliminowania (2022)	RO, UD, ZDiZ
7.	Odejście od widocznej w mieście tendencji „pod kreskę” w aspekcie zazieleniania; część zieleni niech będzie projektowana tak, aby była	Zmiany są wprowadzane, konieczne jest zwiększanie świadomości mieszkańców w tym zakresie. (działanie ciągłe)	UD, ZDiZ

	po prostu piękna, ale jednocześnie niech część zieleni będzie „dzika”, gęsta - to dom dla drobnych zwierząt. Konieczna jest edukacja w tym zakresie – aby mieszkańcy ze zrozumieniem przyjmowali tę drugą formę zieleni		
8.	Planowanie nowych inwestycji oraz wprowadzanie zmian tam, gdzie to możliwe, aby wzdłuż ciągów pieszo-jednych była zieleń, tj. pasy zieleni oddzielające chodniki od dróg dla rowerów, krzewy i drzewa separujące ulice od chodników	Wytyczne do „klimatycznego” projektowania, remontowania i budowania dróg (ulic) zostaną opracowane i przyjęte zarządzeniem Prezydenta miasta Gdyni (2022)	UI, RO
9.	Zdecydowane zwiększenie ilości informacji i komunikatów na temat: zmian klimatu, koniecznych i możliwych działań z tym związanych, inicjatywach i działaniach podejmowanych przez Urząd Miasta, wszystkie jednostki miejskie (np. kluby seniora, szkoły, jednostki budżetowe gminy) oraz przez mieszkańców – stworzenie jednej platformy informacyjnej dedykowanej informowaniu, przekazywaniu wiedzy i wskazywaniu dobrych praktyk – aby szukający wiedzy i inspiracji mieli jedno źródło informacji	Strona internetowa „Klimatyczna Gdynia” zostanie przygotowana i uruchomiona (2021)	RO
10.	Zwiększenie środków i/lub liczby konkursów (edukacyjnych lub wdrożeniowych) organizowanych przez Wydział Środowiska w zakresie adaptacji do zmian klimatu	Konkursy „klimatyczne” zostaną przygotowane i przeprowadzone (2022)	RO
11.	Więcej parków kieszonkowych realizowanych na terenie gminnym;	Działanie w realizacji: parki kieszonkowe w dzielnicach Wzgórze Św. Maksymiliana, Grabówek, Wielki Kack oraz Pustki Cisowskie-Demptowo zostały zrealizowane	UD
12.	Oferowanie wsparcia (wiedzą) ze strony Wydziału Ogrodnika Miasta w zakresie permakultury i kompostowania – poradnik dostępny na stronie www, przykłady, etc.	Porady będą zamieszczane na stronie internetowej miasta (2022)	UD
13.	Rezygnacja z zieleni, zwłaszcza drzew, w donicach; w szczególności usunięcie donic z drzewami, które są na Molo Południowym, a jeśli jest to forma tymczasowa (podobno tak jest) - to potrzebna jest wyraźna	Miasto stopniowo rezygnuje się z nasadzeń w donicach, jeżeli sieci podziemne pozwalają na sadzenie drzew do gruntu; aranżacja Molo Południowego jest tymczasowa	UD

	informacja o tym; niemniej ta koncepcja jest droga w utrzymaniu i chociażby z tego względu należy z niej zrezygnować		
14.	Tworzenie zielników (przy szkołach) i małych ogródków sąsiedzkich	Przygotowane zostaną zachęty do tworzenia zielników przy szkołach oraz zasady wsparcia przy tworzeniu ogrodów społecznych (2022)	UD, LIS, RO
15.	Zakładanie i prowadzenie ogrodów społecznych (też jako rozwiązanie systemowe – pomoc z strony UM)	Stworzone zostaną zasady wsparcia przy tworzeniu ogrodów społecznych (2022)	UD, LIS, RO
16.	Tworzenie łąg w mieście	Działanie w realizacji, np. łąki przy alei Zwycięstwa (na wjeździe od strony Sopotu oraz między jezdniami na wysokości Orłowa), przy ulicy Morskiej (na wjeździe od strony Rumi) czy przy ulicy Wielkopolskiej. (działanie ciągłe).	UD
18.	Ogrodnictwo miejskie - sadzenie drzew jadalnych/owocowych w mieście, zakładanie ogrodów na dachach	Rekomendacje w trakcie opracowywania (2022)	UD, LIS, RO
19.	Tworzenie zielonych ścian i dachów, w tym zielonych dachów rekreacyjnych na budynkach użyteczności publicznej lub „wiszących ogrodów” etc.	Tożsame z pkt 4	MB, UI, ZBiLK
20.	Szkoła jako miejsce edukacji w zakresie zmian postaw na proekologiczne – w szczególności szeroki dostęp wiedzy eksperckiej w szkołach i dla szkół	Gminy nie mają wpływu na podstawę programową nauczania, dlatego materiały edukacyjne przygotowane przez miasto Gdynia będą prezentowane w trakcie godzin wychowawczych/ dyrektorskich (2022)	RO
21.	Sponsorzy/opiekunowie drzew – promocja pomysłu i system zachęt dla mieszkańców, aby wybrali sobie drzewo i opiekowali się nim	Działanie zostanie wdrożone (2022)	UD
22.	Uwalniamy drzewa – usuwanie części chodnika lub innej powierzchni nieprzepuszczalnej wokół pnia drzewa i w to miejsce tworzenie powierzchni hydroprzepuszczalnej, która może zostać zaaranżowana np. niską zielenią	Drzewa są „uwalniane” podczas bieżących działań Wydziału Ogrodnika Miasta oraz na zgłoszenie mieszkańców (działanie ciągłe)	UD
23.	Publiczna leśna szkoła podstawowa	Leśny Ogród w Marszewie prowadzi edukację ekologiczną w tym zakresie dla wszystkich gdyńskich szkół (działanie	Nadleśnictwo

		ciągłe)	
24.	Kampania edukacyjna w temacie „zielona partyzantka miejska czy wandalizm?	Temat przekazany do Urban Labu celem realizacji w formie warsztatu/wykładu (2022)	LIS
25.	Monitoring użytków ekologicznych na terenie Gdyni	Działania w tym zakresie zostaną zintensyfikowane (2022)	UD
26.	Wprowadzenie zakazu sprzedaży działek gminnych, które są porośnięte drzewami – jako zasada, od której odstępnie wymaga „mocnego” uzasadnienia podanego do publicznej wiadomości	Cenne przyrodniczo działki nie są sprzedawane.	MN
27.	Szeroko zakrojona kampania informacyjna na temat 17 celów Zrównoważonego Rozwoju wynikających z przyjętej w 2015 roku przez wszystkie państwa ONZ strategii „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” – informowanie o tym przy każdej okazji	Promocja 17 celów Zrównoważonego Rozwoju odbywa się poprzez stronę www.kampania17celow.pl , zaś działania edukacyjne realizowane i przewidziane do realizacji przez gminę uwzględniają powyższe cele.	nie dotyczy
28.	Kompost z EKO Doliny za „złotówkę” dla mieszkańców (ta ziemia wykorzystywana jest przez firmy głównie i „zalega” w EKO Dolinie)	Wykorzystanie kompostu z Ekodoliny będzie bardziej promowane (2022).	Ekodolina/RO
29.	Choinki na święta Bożego Narodzenia: akcja „sadź, nie ścinaj” oraz zbiórka choinek, które są w donicach, po świętach i posadzenie ich w gruncie, aby dalej rosły	Gmina podejmie działania w tym zakresie zachęcające mieszkańców, aby kupowali drzewka świąteczne w donicach i sadzili je po świętach.	UD, RO

NIEZAAKCEPTOWANE DO REALIZACJI PRZEZ PREZYDENTA MIASTA GDYNI
REKOMENDACJE GDYŃSKIEGO DIALOGU KLIMATYCZNEGO

OBSZAR: ZIELEŃ W MIEŚCIE

Lp.	Rekomendacja	Komentarz	
1.	Przeznaczanie 5% rocznych wydatków gminnych, jeden raz w danej kadencji władz, na wykup przez gminę gruntów leżących w granicach administracyjnych miasta, które następnie dedykowane będą wyłącznie zagospodarowaniu zieleni	Działanie niemożliwe do realizacji z przyczyn finansowych	
2.	Wprowadzenie całkowitego zakazu wycinania dużych dojrzałych drzew; każda inwestycja - zarówno realizowana przez gminę, jak i przez prywatnych inwestorów - powinna być planowana w taki sposób, aby to inwestycja nie kolidowała z	Działanie sprzeczne z ustawą o ochronie przyrody, która określa zasady usuwania drzew i krzewów; obowiązek zachowania drzew określają ustalenia miejscowych planów zagospodarowania	

	istniejącymi drzewami (zamiast podejścia, że to drzewo koliduje z nową inwestycją)	przestrzennego	
3.	Zielone dachy wiat parkingów rowerowych	Rozwiązanie wysokokosztowe w stosunku do już istniejących wiat (wzmacnianie konstrukcji), dlatego do realizacji skierowano działanie „Zielone stacje roweru publicznego - drzewa i krzewy w otoczeniu każdej stacji” (pkt 26 przyjętych rekomendacji)	
4.	Wymiana podłoża na miejscach postojowych dla samochodów – hydroprzepuszczalna zamiast nieprzepuszczalnej, płaskie pieńki drzew (naturalny element) zamiast meby i ekokraty (tj. zamiast betonu i tworzyw sztucznych)	Koszty ekonomiczne i ekologiczne wymiany nawierzchni uwzględniające utylizację asfaltu i podłoża nie uzasadniają wymiany podłoża na miejscach postojowych; działanie jest i będzie realizowane w toku i przy okazji nowych inwestycji	
5.	Sąsiedzkie akcje zagospodarowywania trawników/terenów zielonych przy blokach: bardzo często teren zielony przy/wokół bloku w którym jest wspólnota mieszkaniowa, należy do gminy; mieszkańcy pozyskują krzewy z Wydziału Ogrodnika Miasta, samodzielnie zagospodarowują dany teren przy swoim bloku (robią nasadzenia), a miasto dba o te nasadzenia	To mieszkańcy, jako gospodarze tego terenu, są zobowiązani by dbać o teren, który zagospodarowali.	

ZAAKCEPTOWANE DO REALIZACJI PRZEZ PREZYDENTA MIASTA GDYNI REKOMENDACJE
GDYŃSKIEGO DIALOGU KLIMATYCZNEGO

OBZAR: WODA

Lp.	Rekomendacja	Komentarz	Lider
1.	Uzgodnienie wieloletniej polityki klimatycznej władz miasta z ekspertami/kami oraz innymi podmiotami	Zrealizowano. Wieloletnia polityka klimatyczna Gdyni określona jest w powstałym z udziałem ekspertów w Miejskim Planie Adaptacji miasta Gdyni do zmian klimatu do 2030 roku	RO

2.	Stworzenie długofalowej strategii retencji w mieście. Korzystanie z szerokiego wachlarza narzędzi zapobiegających utracie deszczówki: ogrodów deszczowych (również w pojemnikach), stawów, niecek czy rowów bio-retencyjnych, rowów infiltracyjnych, zielonych przystanków, dachów, fasad i ścian, nawierzchni przepuszczalnych, podłogi strukturalnych. Dbanie o niezabudowywanie potencjalnych terenów gromadzących deszczówkę, unikanie wysp ciepła w planie zagospodarowywania przestrzennego	Plan gospodarowania wodami uwzględniający małą retencję zostanie przygotowany. (2023)	ZDiZ
3.	Coroczne wydzielanie w Budżecie Obywatelskim osobnej, konkretnej puli na Klimatyczny BO, co zwiększa szanse na szersze wprowadzanie rozwiązań adaptacji do zmian klimatu w mieście oraz odpowiednie nagłaśnianie tej informacji	Zrealizowano. Taka pula jest od 2021 w BO.	LIS
4.	Stworzenie strony prowadzonej przez Urząd Miasta poświęconej Gdyni Klimatycznej (małej retencji, ogrodów deszczowym itp.), która byłaby źródłem wiedzy, opowiadałby o zrealizowanych projektach, wprowadzanych rozwiązaniach, jak również o zagrożeniach, a także na której można by znaleźć informacje, w jaki sposób pozyskiwać finansowanie na inicjatywy klimatyczne i której elementem byłoby forum dyskusyjne	Strona zostanie stworzona (2021)	ROE
5.	Kampania klimatyczna w mediach społecznościowych	Wraz z uruchomieniem strony „Klimatyczna Gdynia” rozpoczną się działania w mediach społecznościowych (działanie ciągłe)	MM, RO
6.	Renaturalizacja cieków wodnych i terenów przyległych przy planowanych inwestycjach w obszarze dorzeczy cieków (Chylonka, Kacza)	Działanie w realizacji. Kolejne etapy przygotowywane na nową perspektywę finansową UE.	UI, ZDiZ
7.	Prace nad udrażnianiem cieków wodnych (źródła Potoku Kolibkowskiego, Potok Obłużański), działania miękkie – oczyszczanie koryt, rewitalizacja źródeł, odkrycie części zarurowanych cieków, np. Potoku Marszewskiego przy ul. Chabrowej, zachęcanie mieszkańców do dbania o tereny w formie wspólnego sprzątnięcia/ pielęgnacji terenu.	Prace na terenie Źródła Potoku Kolibkowskiego i Potoku Obłużańskiego (2024)	UI, ZDiZ

8.	Konstruowanie chodników w taki sposób, by ich nawierzchnia nie była obniżona w stosunku do otaczającej zieleni, co umożliwiłoby redukcję gwałtownego spływu wody chodnikiem w przypadku opadu	Wytyczne do takiego konstruowania chodników zostaną stworzone (2021)	UI, ZDiZ, RO
9.	Wprowadzenie kostki chłonnej jako wytycznej przy budowie infrastruktury terenowej związanej z drogami, parkingami	Działanie w realizacji: Trwają prace nad standardem tworzenia i utrzymywania infrastruktury drogowej oraz zieleni (2022)	RO, UI, ZDiZ
10.	Opracowanie programów edukacyjnych dla szkół na terenie Gdyni	Materiały edukacyjne zostaną przygotowane przez miasto Gdynia i będą prezentowane w trakcie godzin wychowawczych/dyrektorskich. (2022)	ROE
11.	Aktywny udział Wydziału Ogrodnika Miasta w sprawdzaniu stanu nasadzeń i ewentualnym ich odbieraniu przy realizacji np. przez wspólnoty;	Działanie w realizacji w zakresie odbioru nasadzeń orzeczonych w decyzjach administracyjnych.	UD
12.	Aktywna współpraca z inwestorami, której efektem byłoby wprowadzanie ogrodów deszczowych na etapie inwestycji (z uwzględnieniem pomocy finansowej – bardziej na zasadzie dofinansowań niż zwolnień podatkowych – oraz organizacyjnej)	Program operacyjny „Zielone dachy w Gdyni” powstał z udziałem miasta Hamburga. Zostanie przyjęty, podobnie jak system dotacji na ten cel. (2021)	MB, RO
13.	Ogrody deszczowe przy gdyńskich placówkach oświatowych oraz kulturalnych	<i>Działanie w realizacji, np. w SP Nr 37 przy ul. Wiczlińskiej 93</i>	MB
14.	Opracowanie sposobów na włączenie w działania związane z retencją spółdzielni, wspólnot, deweloperów	Dział Diagnoz i Partycypacji LIS we współpracy z ZBiLK i RO przygotowują działania włączające spółdzielnie, wspólnoty, deweloperów w działania związane z małą retencją. (2022)	LIS, ZBiLK, RO
15.	Nowe zbiorniki retencyjne jako elementy nowoczesnych przestrzeni miejskich	Działanie w realizacji, np. zbiornik na Witominie	UI, ZDiZ
16.	Zbiorniki retencyjne – ukierunkowanie na gromadzenie wody, a nie odprowadzanie jej pod ziemię, przeznaczanie większych terenów na zbiorniki, atrakcyjne wykańczanie	Działanie w realizacji, np. odtworzenie potoku Wiczlińskiego	UI, ZDiZ
17.	Projektowanie zbiorników retencyjnych, żeby były funkcjonalne i atrakcyjne również, kiedy są suche	Działanie w realizacji, np. odtworzenie potoku Wiczlińskiego	UI, ZDiZ
18.	Zbieranie deszczówki w ramach dotacji z Miasta, finansowanie małej retencji, zachęcanie mieszkańców i firmy do zrealizowania na ich nieruchomościach małej retencji	Działanie w realizacji: dotacja dla mieszkańców Gdyni realizujących inwestycję w zakresie małej retencji	RO

19.	Zabezpieczanie miasta i mieszkańców przed lokalnymi podtopieniami i powodzią	<p>Działanie w realizacji: Powierzchnie terenów utwardzonych w obszarach zainwestowanych powodują, że zagrożenia zalewaniem lub podtapianiem mogą występować w dolinach rzek i potoków, jednakże tereny te nie zostały uwzględnione w pierwszej edycji map zagrożenia powodziowego. Zarówno Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gdyni, jak i odpowiednie plany miejscowe wyznaczają lokalizację zbiorników retencyjnych ograniczających zagrożenie powodziowe nad ciekami: Kacza, Potok Wicliński i Źródło Marii. Część zbiorników jest już wykonana, a kolejne są projektowane. Plan gospodarowania wodami uwzględniający małą retencję zostanie przygotowany. (2023)</p>	UI, ZDiZ
20.	Wykorzystanie innych funkcji wody; schładzanie wysp ciepła, sprzyjanie zachowaniu bioróżnorodności	Plan gospodarowania wodami uwzględniający m. in. małą retencję zostanie przygotowany. (2023)	UI, ZDiZ